لغة البشتو

إدارة أوقـاف

[صا]لح عبد العزيز الراجحي

د مسلمانې ښځې خاصو احكامو ته يوه پاملرنه

ليكنه

ډاكټر/ صالح بن فوزان الفوزان

ژباړنه

عبد النافع زُلال

طبع على نفقة

إدارة أوقاف صالح عبد العزيز الراجحي

غفر الله له ولوالديه ولذريته ولجميع المسلمين

يهدى ولا يباع

Ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

د مسلمانې ښځې خاصو احکامو ته يوه پاملرنه

لیکنه

ډاکټر/ صالح بن فوزان الفوزان

ژباړنه

عبد النافع زُلال

يهدى ولا يباع

(c) ketabton.com: The Digital Library

ح وزارة الشؤون الإسلامية والأوقاف والدعوة والإرشاد، ١٤٢٤هـ

فهرسة مكتبة الملك فهد الوطنية أثناء النشر

الفوزان ، صالح بن فوزان

تنبيهات على احكام تخص المؤمنات. /صالح بن فوزان الفوزان

.– الرياض، ١٤٢٤هـ.

٢٠٨ ص ، ١٢ × ١٧ سم

ردمك : ٢-٤٤١-٢٩-٩٩٦٠

(النص باللغة البشتو)

١– المرأة في الإسلام ٢– العبادات (فقه إسلامي) أ– العنوان

ديوي ٢١٩,١ ١٤٢٤/٥٩١٧

رقم الإيداع : ١٤٢٤/٥٩١٧

ردمك : ٢-٤٤١-٢٩-٩٩٦٠

الطبعة الأولى

١٤٢٤هـ

(c) ketabton.com: The Digital Library

بسم الله الرحمن الرحيم

سريزه

الحمد لله الذي قدر فهدى، وخلق الزوجين الذكر والأنثى، من نطفة إذا تمنى، وأشهد أن لا إله إلا الله وحده لا شريك له، له الحمد في الآخرة والأولى، وأشهد أن محمداً عبده ورسوله عُرج به إلى السماء فرأى من آيات ربه الكبرى، صلى الله عليه وعلى آله وأصحابه أولي المناقب والنهى، وسلم تسليماً كثيراً مؤبداً.

أما بعد:

لدې کبله چې ښځه په اسلام کي لوړ مقام لري، او زياتي دندي ورپه غاړه دي، او پيغمبر ﷺ به ښځو ته خاصي لارښووني کولې، او ددوی په باره کې دعرفات په خطبه کي هم توصيه کړيده، نو دا ددې خبري ښکارندوی*[1] ده چي دښځو

(۱) دکومي کلمي خوا کي چي دستوري (*) نښه ده، نومړې کلمه د کتاب په اخير کي دمرادفو کلماتو په لست کي راغلې ده، نو دنومړي کلمې ددوهمي لهجې يا معنی لپاره دي لست ته مراجعه وشي.(ژباړن)

(c) ketabton.com: The Digital Library

مسلماني ښځي ته په خاص ډول خطر متوجه دی، تر څو يې عزت پايمال شي، او له خپل اصلي حيثيت او مرتبې نه را پرېوځي، نو ځکه پکار ده چي نوموړي خطر ته دمسلماني ښځي پام راوګرځول شي، او دنجات لاره ورته په ګوته شي.

او زه هيله لرم چي دا کتاب به ددې لاري لپاره يوه نښه او علامه وي، چي د(مسلماني ښځي) دخاصو احکامو يادښت پکښي شوېدی.

او دا کتاب يو ناڅيزه عمل، او متواضع هڅه ده،او هيله ده چي لوی الله ﷻ به هغه (دبنده) دتوان په اندازه ګټور وګرځوي، او دا پدې لاره کي لومړی قدم دی، او هيله ده چي نور لوی او هر اړخيزه قدمونه به هم پدې لاره کي واخيستل شي، تر څو دا کار خپل دکمال درجې ته ورسيږي.

او هغه څه چي ما پدې بيړنۍ لحظه کي وړاندي کړي دي هغه په لاندي ډول دي:

لومړی فصل: عمومي احکام.

دوهم فصل: دښځي دجسمي زينت مربوط احکام.

دريم فصل: دحيض او استحاضت او نفاس مربوط احکام.

څلورم فصل: دلباس او حجاب (پردې) مربوط احکام.

پنځم فصل: دښځي دلمانځه مربوط احکام.

(c) ketabton.com: The Digital Library

شپږم فصل: دښځي دجنازې دلمانځه مربوط احکام.

اووم فصل: دښځي دروژې نيولو مربوط احکام.

اتم فصل: دښځي دحج کولو مربوط احکام.

نهم فصل: دګډ ژوند او دهغه پای ته رسولو مربوط احکام.

لسم فصل: دښځو دعزت او عفت ساتلو مربوط احکام.

مؤلف

(c) ketabton.com: The Digital Library

لومړی فصل: عمومي احکام

۱-داسلام نه مخکي دوره کي دښځي مقام:

داسـلام نه وړاندي دوري څخه مراد دجاهليت هغه زمانه ده کومـه چي په خـاص ډول عربو او په عام ډول ټولو انسانانو پکي ژونـد کـاوه، په کومه کي چي انسانان له پيغمبرانو او دهدايت او ښيګڼي له لارو نـه بي برخي وه، نـو لکـه څنګه چي په حديث کـي راغلـي- الله ددوی حـال ته وکتل، او پرته له څينو اهل کتاب نه، پر نورو ټولو عربو او عجمو يي خپل غضب نازل کړ.

او ښځـي پدي وخت کـي خصوصاً پـه عربـي ټولنه کي- پـه يـو مشـکل او سخت وضعيت کي ژوند کاوه، څکه چي دهغوی بـه ښځينه اولاد نـه خوښيدل، او څيـنو بـه هغه ژوندی ښخوله تر څـو تـر خـاورو لانـدي مـړه شـي، او څينو نورو (چي به پريښودله) نـو پـه ژونـد کـي بـه يـې خواره او ذليله ساتله، لکه څنګه چي الله تعالی فرمايـي: ﴿وَإِذَا بُشِّـــرَ أَحَدُهُمْ بِالأُنثَى ظَلَّ وَجْهُهُ مُسْوَدًّا وَهُوَ كَظِيمٌ ۞ يَتَوَارَى مِنَ الْقَوْمِ مِن سُوءِ مَا بُشِّرَ بِهِ أَيُمْسِكُهُ عَلَى هُـــونٍ أَمْ يَدُسُّهُ فِي التُّرَابِ أَلاَ سَاء مَا يَحْكُمُونَ﴾ [د النحل سورت: ۵۸-۵۹ آيتونه].

(c) ketabton.com: The Digital Library

ترجمه: او کله چې لدوی نه یوه ته دلور زیری ورکړ شي نو مخ یې تور واوړي او له غوسې نه ډك شي، له خپل قوم او خلکو نه پټیږي د هغه بد زیري په خاطر، (نه پوهیږي چې) آیا دا (لور) په سپکوالي له ځان سره وساتي، او که یې ژوندۍ په خاورو کې ښخه کړي، نو دا ډیره بده فیصله ده کومه چې دوی یې (دالله ﷻ په باره کې) کوي.

او فرمایي: ﴿وَإِذَا الْمَوْؤُودَةُ سُئِلَتْ * بِأَيِّ ذَنبٍ قُتِلَتْ﴾ [د التکویر سورت: ۸-۹ آیتونه].

ترجمه: او کله چې له هغې لور نه چې په ژوندون ښخ شوې وه پوښتنه وشي، (چې) په کومه ګناه ښخه شوې وه.

الموءوده: هغه انجلۍ* ته وایي کومه چې ژوندۍ په خاورو کې ښخه شي تر څو هلته مړه شي.

او چې کله (به ښځه) له ښخیدلو نه بچ شوه، نو ډیر دخوارۍ او سپکوالي ډك ژوند به یې وو، چې له خپلوانو نه به یې څوك مړ شو، نو دا به یې د میراث نه محرومه وه، که څومره زیات مال به یې هم وو، او که څومره به دا غریبه او مسکینه هم وه؛ ځکه هغوی به میراث یواځې نارینه* وو ته ورکاوه، نه ښځو ته، بلکه ښځه به له خپل خاوند نه دده دنورو اموالو په شان په

(c) ketabton.com: The Digital Library

میراث پاتي کیده، او ډیر زیات شمیر ښځو به دیوه خاوند سره ژوند کاوه، څکه چي هغوی به بیله کوم حد او اندازې نه ښځي کولي، بیله دي چي دهغو مشکلاتو او ظلم اوتیري په باره کي فکر وکړي کوم چي به ددوی ښځو ته په همدې خاطر رسیدلو.

۲-دښځي مقام په اسلام کي:

کله چي اسلام راغی نو دا ټول ظلمونه یې له ښځي نه لري کړل، او دهغې انساني کرامت او اعتبار یې بیا راژوندی کړ، الله ﷻ فرمايي: ﴿يَا أَيُّهَا النَّاسُ إِنَّا خَلَقْنَاكُم مِّن ذَكَرٍ وَأُنثَى﴾ [د الحجرات سورت: ۱۳ آیت].

ترجمه: اې خلکو ما تاسو له نر او ښځي نه پیدا کړي یاست.

نو پدې آیت کي الله ﷻ فرمایلي دي: چي ښځه دانساني ارزښت* په لحاظ له نارینه سره شریکه ده، لکه څنګه چي دعمل په ثواب او عذاب کي له هغه سره شریکه ده، ﴿مَنْ عَمِلَ صَالِحًا مِّن ذَكَرٍ أَوْ أُنثَى وَهُوَ مُؤْمِنٌ فَلَنُحْيِيَنَّهُ حَيَاةً طَيِّبَةً وَلَنَجْزِيَنَّهُمْ أَجْرَهُم بِأَحْسَنِ مَا كَانُواْ يَعْمَلُونَ﴾ [د النحل سورت: ۹۷ آیت].

ترجمه: د نر او ښځي نه چي څوك نیك عمل وکړي په

(c) ketabton.com: The Digital Library

داسي حال کي چي مؤمن وي، نو هغه ته به (په دنيا کي) مونږ ښه ژوند ورکړو، او (په آخرت کي به) خامخا ددوی دنيکو عملونو اجرونه او ثوابونه ورکړو.

او فرمايي: ﴿لِيُعَذِّبَ اللَّهُ الْمُنَافِقِينَ وَالْمُنَافِقَاتِ وَالْمُشْرِكِينَ وَالْمُشْرِكَاتِ﴾ [د الاحزاب: ۷۳ آيت].

ترجمه: ددې لپاره چي الله منافقو نرو او ښځو ته، او مشرکو نرو او ښځو ته عذاب ورکړي.

او الله ﷻ لدې نه منعه کړيده چي ښځه دميړه په موروثه مال کي وشميرل شي، الله ﷻ فرمايي: ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُواْ لاَ يَحِلُّ لَكُمْ أَن تَرِثُواْ النِّسَاء كَرْهًا﴾ [د النساء سورت: ۱۹ آيت].

ترجمه: اي مؤمنانو تاسو ته روا ندي چي ښځي په زور سره دميراث په توګه* واخلئ.

نو اسلام ښځي ته دهغې دشخصيت استقلال ورکړ، او دا يي دميراث اخيستلو مستحقه وبلله، نه دا چي بل څوك يي دميراث په توګه واخلي، او وهغې ته يي دخپلو خپلوانو په ميراث کي حق ورکړ، الله ﷻ فرمايي: ﴿لِّلرِّجَالِ نَصِيبٌ مِّمَّا تَرَكَ الْوَالِدَانِ وَالأَقْرَبُونَ وَلِلنِّسَاء نَصِيبٌ مِّمَّا تَرَكَ الْوَالِدَانِ

(c) ketabton.com: The Digital Library

وَالأَقْرَبُونَ مِمَّا قَلَّ مِنْهُ أَوْ كَثُرَ نَصِيبًا مَّفْرُوضًا﴾ [د النساء سورت: ۷ آيت].

ترجمه: دنارينه وو لپاره په هغه مال کي چي مور او پلار او (نورو) خپلوانو (ميراث) پري ايښى وي حق دى، او دښځو لپاره په هغه مال کي چي مور او پلار او (نورو) خپلوانو (ميراث) پري ايښى وي حق دى، که دا (مال) لږ وي او که ډير، (دا دالله ﷻ له طرف نه) فرض شوې او ټاکل شوې حصه ده.

او فرمايي: ﴿يُوصِيكُمُ اللّهُ فِي أَوْلاَدِكُمْ لِلذَّكَرِ مِثْلُ حَظِّ الأُنثَيَيْنِ فَإِن كُنَّ نِسَاء فَوْقَ اثْنَتَيْنِ فَلَهُنَّ ثُلُثَا مَا تَرَكَ وَإِن كَانَتْ وَاحِدَةً فَلَهَا النِّصْفُ﴾ [د النساء سورت: ۱۱ آيت].

ترجمه: الله ﷻ تاسو ته ستاسو داولادونو په باره کي وصيت (امر) کوي چي دنر برخه (په ميراث کي) ددوو ښځو په اندازه ده، او که چيري ښځي له دوو نه زياتي وې، نو هغوى لره د موروثه مال له درو حصو نه دوې حصې دي، او که يوه ښځه وه نو دهغي حق (دموروثه مال څخه) نيمه حصه ده.

او نور داسي آيتونه چي دمور، لور، خور، او ميرمني په حيث دښځي دميراث اخيستلو په باره کي راغلي دي.

او دګډ ژوند په حصه کي الله ﷻ زيات نه زيات دځلورو

(c) ketabton.com: The Digital Library

ښځو کول روا کړيدي، هغه هم پدې شرط چي دښځو په مينځ کي عدالت وکولای شي، او له دوی سره يي نيك ژوند او ښه سلوك واجب کړی دی، الله ﷻ فرمايي: ﴿وَعَاشِرُوهُنَّ بِالْمَعْرُوفِ﴾ [د النساء سورت: ۱۹ آيت].

ترجمه: او خپلو ښځو سره په نيکۍ ژوند او سلوك وکړئ.

او مهر يې دښځي حق وګرځاوه، او امر يې وکړ چي هغه په پوره ډول خپله ښځي ته ورکړ شي، خو که هغې په خپله خوښه (چا ته) وروبخښه (نو بيا يي اخيستل روا دي)، الله ﷻ فرمايي: ﴿وَآتُواْ النَّسَاء صَدُقَاتِهِنَّ نِحْلَةً فَإِن طِبْنَ لَكُمْ عَن شَيْءٍ مِّنْهُ نَفْسًا فَكُلُوهُ هَنِيئًا مَّرِيئًا﴾ [د النساء سورت: ٤ آيت].

ترجمه: او ښځو ته دهغوی مهرونه په خوشحالۍ سره ورکړئ، او که چيري دوی په ښه زړه تاسو ته (له خپل مهرنه) څه در کړل، نو بيا يي په خوند او حلاله سره وخورئ.

او الله ﷻ ښځي ته دخپل خاوند په کور کي دواکدارۍ، امر کولو، منعه کولو، او پر خپل اولاد باندي دتسلط لرلو حق ورکړی دی، پيغمبر ﷺ فرمايي: «الْمَرْأَةُ رَاعِيَةٌ فِي بَيْتِ زَوْجِهَا وَمَسؤولَةٌ عَنْ رَعِيَّتِهَا» (بخاري).

(c) ketabton.com: The Digital Library

ترجمه: ښځه دخپل خاوند په کور کي پالونکې ده، او دخپل لاس لاندي کسانو څخه مسئوله ده.

او پر خاوند يي دهغې خوراك او پوشاك دعادت سره سم فرض کړيدي.

۳-داسلام دښمنان او دهغوی لاس پوځي غواړی چي په اوس عصر کي له ښځي نه دهغي کرامت او حقوق واخلي:

داسلام دښمنان چي په حقيقت کي دکفارو او منافقينو په شمول ټول دانسانيت دښمنان دي او کوم کسان چي په زړونو کي يې (دکفر او نفاق) مرض ځای نيولی دی- لدې نه ډير په غوسه* دي چي ښځه په اسلام کي دکرامت، عزت او حفاظت خاونده ده؛ ځکه داسلام دښمنان يعني کفار او منافقين غواړي چي ښځه دتخريب او ورانۍ وسيله او دام جوړ کړي چي په هغه سره دکمزوري ايمان او حيواني شهوت خاوندان ښکار کړي، تر څو له هغې نه خپل دسرکښه شهوت مقصد پوره کړي، لکه څنګه چي الله ﷻ فرمايي: ﴿وَيُرِيدُ الَّذِينَ يَتَّبِعُونَ الشَّهَوَاتِ أَن تَمِيلُواْ مَيْلاً عَظِيمًا﴾ [د النساء سورت: ۲۷ آيت].

ترجمه: او هغه کسان چي دخپلو شهوتونو متابعت کوي غواړي چي تاسو (له دين څخه) په لويه پيمانه انحراف وکړئ (او

(c) ketabton.com: The Digital Library

بې لاري شي».

او کوم مسلمانان چي په زړونو کي يې دنفاق مرض دی غواړي چي ښځه دشهوت او شيطاني غرايزو دخاوندانو لپاره يو ارزانه سودا وي، چي دوی يې د خپلو سترګو په وړاندی په ښکلي منظر سره ښکاره وګوري، او يا دا چي له هغي نه بله بده او بې حيا استفاده وکړي؛ نو ځکه خو دوی کوشش کوي چي هغه له خپل کور نه بهر* راوباسي تر څو له نارينه وو سره څنګ په څنګ کار وکړي، او يا دنرسي په شکل په روغتون کي دنارينه وو خدمت وکړي، او يا په الوتکه کي ميلمه پاله وي، او يا (دنر او ښځو) ګډ مکتب او مدرسه کي متعلمه يا معلمه وي، او يا په ستيج باندي اداکاره وي، او يا سندر غاړه وي، او يا په مختلفو نشراتي وسايلو کي په بي حيا او شهوت انګيزه آواز سره نطاقي وکړي.

بريښډو او بداخلاقو مجلو دبريښډو او بې حيا نجونو عکسونه* دخپلو مجلو درواجولو او خرڅولو وسيله ګرځولې ده، او ځيني تاجران او دکارخانو خاوندان هم لدې عکسونو نه دخپلو مالونو درواجولو کار اخلي، او داسي عکسونه* په خپلو توليداتو او مالونو باندي ښښلوي، چي دداسي بي ځايه او

(c) ketabton.com: The Digital Library

غلطو کارونو او تدبيرونو په وجه ښځه په کور کي له خپلي اساسي وظيفي نه ليري شوي ده، او په نتيجه کي يې خاوندان مجبوره شوي چي دخپلو اولادونو دتربيي او دکورونو دکارونو دتنظيم لپاره پردۍ خادمې* ونيسي، چي دا کار دډيرو فتنو او لويو ورانکاريو سبب ګرځيدلی دی.

۴- مونږ له کور نه بهر دښځي دکار کولو مخالف نه يو که چيري دلاندنيو شرايطو سره برابر وي:

ا- کله چي ښځه کار ته ضرورت ولري، او يا ټولنه ددې کار ته داسي اړتيا ولري چي په نارينه وو کي څوك هغه کار نشي کولای.

ب- ښځه به دا کار به هله کوي چي دکور کار يي سرته رسولی وي، کوم چي ددې اساسي وظيفه ده.

ج- دا کار به دښځو په ساحه کي وي، لکه ښځو ته ښوونه کول، دهغوی معالجه کول، او يا دنرسي په حيث دهغوی خدمت کول، او دسړو څخه به جدا او بيل وي.

د- همدارنګه ښځي ته روا دي، بلکه فرض دي چي د دين احکام زده کړي، او يا يې دضرورت په وخت نورو ته وښايي، خو ښوونه به يې دښځو په مينځ کي وي، او همدارنګه کولای

(c) ketabton.com: The Digital Library

شي چې (ديني) درسونو ته په مسجد او يا بل ځای کې حاضره شي، په شرط ددې چې مستوره او پټه به وي، او له نارينه وو څخه بيله وي، لکه څنګه چې د اسلام په شروع کې به ښځو زده کړه کول او مسجدونو ته به تللې.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دوهم فصل

دښځي جسمي زينت پوري مربوط احکام

۱- [د فطري سنتونو (۱) احکام]:

پر ښځي لازمه ده چي هغه فطري سنتونه چي پدې پوري مخصوص دي پر ځاى کړي، لکه: دنوکونو اخيستل او دهغو پاك ساتل؛ ځکه دنوکونو اخيستل دعلماوو په اتفاق سره سنت دي، او له هغو فطري سنتونو څخه دي چي په حديث کي راغلي دي، او دنوکونو په اخيستلو کي پاکي او ښکلا ده، چي په اوږدو پريښودلو سره بد (او ناولي) ښکاري، او له ځناورو سره مشابهت لري، او دهغو لاندي خيري او ناپاکي يو ځاى کيږي، چي دهغې دنني ته (دغسل او اودس په وخت کي) داوبو رسيدلو مخه نيسي.

خو ځيني ښځي دکفارو دتقليد او د سنتو څخه دبيخبرۍ په وجه نوکون اوږدوي.

---

(۱) فطري سنتونه لکه: نوکونه اخيستل، دبغلونو او مثانې دپاسه ويښتانو لري کول، او داسي نور. (ژباړن)

(c) ketabton.com: The Digital Library

او همدارنګه دښځې لپاره دبغلونو او د نامه څخه لاندې ويښتان لرې کول سنت دي، لکه څنګه چې په حديث کې راغلي دي، ځکه پدې کې (دبدن) ښايست دی، او بهتره داده چې هره اونۍ* دا کار وکړي، او له څلويښتو ورځو نه زيات پاته نه شي.

۲- دښځې دسر او وريځو دويښتانو، او نکريزو، او دويښتانو درنګولو احکام:

الف- ښځه بايد دخپل سر ويښتان اوږده کړي، او بېله ضرورته خرييل يي حرام دي.

دسعودي مفتي مرحوم شيخ محمد بن ابراهيم آل الشيخ وايي: او دښځو دويښتانو خرييل ناروا دي، او دليل يي هغه حديث دي کوم چې نسائي له علي رضی الله عنه نه، او بزار په خپل مسند کې له عثمان رضی الله عنه نه، او ابن جرير په خپل سند له عکرمه رضی الله عنه نه روايت کړی چې وايي: «پيغمبر ﷺ لدې نه منع کړې چې ښځه خپل ويښتان وخرييي»، او کله چې پيغمبر ﷺ د کوم شي په باره کې منعه وکړي، نو هغه به حرام وي تر هغه پورې چې دهغه دروا والي دليل نه وي ثابت شوی.

ملا علي قاري د مشکات په شرح (مرقاة المفاتيح) کې

(c) ketabton.com: The Digital Library

وايي: دراوي دا قول چي «ښځه يي دويښتانو خرييولو څخه منع کړي ده»؛ دهغه وجه داده چي دښځي لپاره کوڅۍ په ښايست او ظاهري شکل کي دنارينه د ږيري په شان ده... (مجموع فتاوى الشيخ محمد بن ابراهيم ۴۹/۲).

اما دسر دويښتانو لنډول، که چيري دښايست لپاره نه وي، او دضرورت په وجه وي، نو کله چي ساتل يي ورته ګران وي، او يا ډير زيات اوږده شي، نو دضرورت په اندازه لنډول يي روا دي، لکه څنګه چي د پيغمبر ﷺ ځينو ښځو دهغه د وفات نه وروسته دا کار کړيدی، ځکه چي هغوی دپيغمبر ﷺ د وفات نه وروسته زينت پري ايښی وو، او دويښتانو اوږدولو ته يي ضرورت او حاجت نه وو.

خو که چيري دويښتانو د لنډولو څخه دښځي مقصد دکافرو او فاسقو ښځو، او له نارينه وو سره مشابهت وي، نو دا بي شکه حرام دي؛ ځکه دکفارو سره له مشابهت نه په عامه توګه، او دنارينه وو سره دښځي له مشابهت نه (په خاصه توګه) منعه راغلي ده، او که يي مقصد ښکلا او زينت وي، نو داسي ښکاري چي دا هم ناروا دي.

زمونږ شيخ محمد الامين الشنقيطي رحمت الله عليه په

(c) ketabton.com: The Digital Library

کي رواج جوړ شوی چي ښځه خپل ويښتان د بيخونو سره نژدې لنډه وي، نو دا دانګريزانو طريقه ده، او د مسلمانو ښځو او مخکي له اسلام نه دعربو ښځو دطريقې څخه مخالفه ده، او دا دهغو انحرافاتو* څخه دي، چي دعامو خلکو په دينداري او اخلاقو کي راپيدا شويدي، او بيا ددې حديث په جواب چي دپيغمبر ﷺ ښځو به خپل ويښتان دومره لنډول چي دسر د پاسه به راغونډ شول داسي وايي: چي دپيغمبر ﷺ ښځو دهغه له وفات نه وروسته خپل ويښتان لنډ کړل، ځکه چي د هغوی ښايست او ډول ته حاجت او ضرورت نه وو، هغوی يواځي دهغه په ژوند کي ځان ښايسته کاوه، او دهغوی له ټولو نه زياته ښکلا دهغوی په ويښتانو کي وه، اما دهغه له وفات نه وروسته دهغوی لپاره يو خاص حکم دی، چي په دنيا کي يوه ښځه هم ورسره په هغه کي برابره نده، او هغه دا چي له واده کولو څخه دهميشه لپاره دهغوی اميد قطع دی، نو هغوی دپيغمبر ﷺ سره دواده کولو په وجه تر مرګه پوري دهغو طلاق شوو ښځو په شان دي کومي چي په عدت[۱] کي وي، او الله ﷻ فرمايي:

---

(۱) عدت هغه تاکلي شرعي مودي ته وايي چي ښځه يې له طلاق نه وروسته تيروي.(ژباړن)

(c) ketabton.com: The Digital Library

﴿وَمَا كَانَ لَكُمْ أَن تُؤْذُوا رَسُولَ اللَّهِ وَلاَ أَن تَنكِحُوا أَزْوَاجَهُ مِن بَعْدِهِ أَبَدًا إِنَّ ذَلِكُمْ كَانَ عِندَ اللَّهِ عَظِيمًا﴾ [د الاحزاب سورت: ۵۳ آيت].

ترجمه: او تاسو لره نه ده روا چي دالله پيغمبر ته ضرر او تکليف ورسوئ، او تاسو ته روا نه ده چي دده ښځي (ازواج مطهرات) دهغه دوفات څخه وروسته په نکاح کړئ، بيشکه دا دالله په نزد ډيره لويه (ګناه) ده.

او له نارينه وو سره دواده کولو څخه نا اميدي دښايست دځيني شيانو دروا والي سبب وي، کوم چي بيله دې سبب نه روا نه وي[1].

نو پر ښځي باندي لازمه ده چي دخپل سر ويښتان وساتي، او سمبال يې کړي، چوټي* يې کړي، او ورته روا نه دي چي هغه دسر دپاسه دځپ لخوا نه راغونډ کړي.

شيخ الاسلام ابن تيميه وايي: لکه څنګه چي ځيني بد

---

(۱) اضواء البيان ۵/۵۹۸-۶۰۱، او ښځي ته روا ندي چي پدې کار کي دميړه اطاعت وکړي، څکه دالله ﷻ په مخالفت کي دمخلوق اطاعت روا نه دی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

کاره ښځې خپل ويښتان يو چوټې* جوړ کړي او د اوږو په مينځ کې يې ځوړند کړي (مجموع الفتاوى ۱۴۵/۲۲).

او شيخ محمد بن ابراهيم دسعودي مفتي رحمت الله عليه وايي: او دا چې ځينې مسلماني ښځې پدې زمانه کې خپل ويښتان دکفارو په شان له يوې خوا نه را ټول کړي او دځټ لخوا يې راغونډ کړي، او يا يې دسر دپاسه راغونډ کړي، نو دا کار روا ندی، ځکه چې پدې کې دکفارو دښځو سره مشابهت دی، او له ابو هريره رضي الله عنه څخه په يو اوږد حديث کې روايت دی چې وايي: پيغمبر ﷺ فرمايي: «صِنْفَانِ مِنْ أَهْلِ النَّارِ لَمْ أَرَهُمَا قَوْمٌ مَعَهُمْ سِيَاطٌ كَأَذْنَابِ الْبَقَرِ يَضْرِبُونَ بِهَا النَّاسَ وَنِسَاءٌ كَاسِيَاتٌ عَارِيَاتٌ مُمِيلاَتٌ مَائِلاَتٌ رُءُوسُهُنَّ كَأَسْنِمَةِ الْبُخْتِ الْمَائِلَةِ لاَ يَدْخُلْنَ الْجَنَّةَ وَلاَ يَجِدْنَ رِيحَهَا وَإِنَّ رِيحَهَا لَيُوجَدُ مِنْ مَسِيرَةِ كَذَا وَكَذَا» (مسلم روايت کړی دی).

ترجمه: په دوزخ کې دوې ډلې دي چې ما (هيڅ) ندي ليدلي: يو هغه قوم دی چې دغوا دلکۍ په شان شلاخې (قمچينې) ورسره وي او خلک* په وهي، او (بله ډله) هغه پټې بربنډې، کږې وږې، ښځې دي چې سرونه يې داوښونو دکاږه بوکونو* په شان وي، (دا دوې ډلې به) جنت ته نه ځي، او نه به

(c) ketabton.com: The Digital Library

دجنت بوی ورته رسيږي، او بې شکه چي (دجنت) بوی له دومره دومره مسافې څخه احساسيږي.

او ځيني علماوو د «مائلات مميلات» تفسير داسي کړی دی چي دوی خپل ويښته پداسي کاږه (بد شکل) ږمنځوي*، کوم چي بدکاري ښځي يې ږمنځوي*، او دا ږمنځول* دکفارو دښځو او دهغو مسلمانو ښځو په شان دی کوم چي ددوی تقليد او پيروي کوي[1].

لکه څنګه چي مسلمانه ښځه دويښتانو له خرييلو، او بې ضرورته لنډولو نه منع ده، همدارنګه په ويښتانو پوري دنورو ويښتانو تړلو نه هم منع ده، لکه څنګه چي په بخاري او مسلم کي روايت دی: «لَعَنَ رَسُولُ اللهِ ﷺ الواصِلةَ والمُسْتَوصِلةَ».

ترجمه: پيغمبر ﷺ پر ويښتانو تړونکې، او ويښتانو اخيستونکې دواړو باندي لعنت ويلی دی.

(الواصله): هغه ښځي ته وايي چي خپل ويښتان دبلي ښځي له ويښتانو سره ونښلوي، او (المستوصله): هغي ښځي

---

(۱) مجموع فتاوی الشيخ ۴۷/۲، او همدارنګه الايضاح والتبيين دشيخ حمود التويجري تاليف ۸۵ صفحه دي وکتل شي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ته وايي چې دبلي ښځې ويښتان له خپلو ويښتانو سره نښلول غواړي، او دا کار ځکه حرام دی چې پدې کې جعل کاري (ډوکه بازي) ده، او په اوسني وخت کې دمصنوعي سر اغوستل هم له همدې ناروا کار (جعلي ويښتانو تړلو) له جملې ځخه دي، بخاري او مسلم او نورو دحديث کتابونو روايت کوي چې معاويه رضی الله عنه چې کله ومدينې ته راغی نو خطبه يې وويل، او يوه غنچه ويښتان يې راوويستل او ويې ويل: ستاسو ښځو ته څه پيښه ده چې په خپلو سرونو کې داسي ويښتان ږدي، ما دپيغمبر ﷺ ځخه اوريدلي دي چې وايي: «مَا مِنْ امرأةٍ تجعلُ في رأسِها شَعْراً مِن شَعْرِ غيرِها إلا كانَ زُوراً».

ترجمه: هيڅ يوه ښځه په خپل سر کې دبل چا ويښتان نه ايږدي، مګر داچې دا کار به جعل کاري او ساخته کاري وي.

او مصنوعي ويښته هغه دي چې د سر دويښتو په شان جوړ شوي وي، او په سر اغوستل يې جعل کاري (ډوکه بازي) ګڼل کيږي.

ب- مسلماني ښځې ته روا ندي چې دوريځو ويښتان تول او يا يو څه واخلي او يا يې کم کړي، او يا داسي مواد استعمال کړي چې ويښتان تول او يا لږ ليري کوي، ځکه دا هغه ناروا

(c) ketabton.com: The Digital Library

کـار دی چـي پيغمـبر ﷺ دهغـه پـر کونکـي لعنـت ويلـی دی، او پيغمـبر ﷺ پـر هغـي ښځـي چـي دبـل چـا دوريځـو ويښـتان دښايسـت پـه مقصد اخلي، او پر هغي ښځي باندي چي بل څوك يې دوريځـو ويښـتان اخلي لعنت ويلی دی، او دا کـار دخدای ﷻ دخلقت او جوړښت بدلول دي په کوم چي شيطان قسم کړي چي انسان به په هغه سره ګماري، لکه څنګه چي الله ﷻ له هغه نـه حکايـت کـوي: ﴿وَلَآمُرَنَّهُمْ فَلَيُغَيِّرُنَّ خَلْقَ اللّٰهِ﴾ [د النساء سورت: ۱۱۹آيت].

ترجمه: (شـيطان وايي) او زه به حتماً دوی پدې وګمارم چي دخدای ﷻ خلقت او جوړښت بدل کړي.

او پـه صـحيح حديـث کـي لـه ابـن مسـعود رضي الله عنه نـه روايت دی چي وايي: «لَعَـنَ اللّٰـهُ الْوَاشِمَاتِ وَالْمُسْتَوْشِمَاتِ وَالنَّامِصَـاتِ وَالْمُتَنَمِّصَاتِ وَالْمُتَفَلِّجَاتِ لِلْحُسْنِ الْمُغَيِّرَاتِ خَلْقَ اللّٰه ﷻ».

تـرجمه: الله ﷻ پـر هغو ښځو چي بل چا ته شنه خالونه وهي او هغـه چـي خـپل ځـان تـه شنه خالونه وهي، او پر هغو ښځو چي دبل چا ورځـي اخلي، او هغه چي خپلي ورځي اخلي، او پر هغو ښځـو چـي دغـاښونو مينځونه دښايسـت لـپاره پراخوي، او دالله

(c) ketabton.com: The Digital Library

ﷻ جوړښت بدلوي، لعنت ويلى دى.

او بيا ابن مسعود وويل: آيا پر هغه چا چي پيغمبر ﷺ لعنت ويلى دى لعنت ونه وايم، او هغه دالله ﷻ په کتاب کي هم راغلى دى، يعني دا قول دالله ﷻ: ﴿وَمَا آتَاكُمُ الرَّسُولُ فَخُذُوهُ وَمَا نَهَاكُمْ عَنْهُ فَانتَهُوا﴾ [د الحشر سورت: ۷ آيت].

ترجمه: او هغه څه چي پيغمبر ﷺ تاسو ته در کړي دي هغه واخلئ (عمل پري وکړئ)، او له کومو شيانو نه چي يې منعه کړي ياست ډډه وکړئ[۱].

او پدې خطرناك افت چي لويه ګناه ده نن ورځ ډيري ښځي اخته شوي دي، تر دي پوري چي دورځو اخيستل (دښځو په نظر) د ورځني ضرورياتو څخه شميرل کيږي.

او ښځي ته روا نده چي پدې کار کي دخپل خاوند دغوښتني اطاعت وکړي؛ ځکه چي دا ګناه ده.

ج- مسلماني ښځي ته حرام دي چي خپل غاښونه وتوږي تر څو تر منځ يې وړې وړې مسافي پيدا کړي چي ښکلا يې

---

(۱) دا قول ابن کثير په خپل تفسير ۳۵۹/۲ ددار الاندلس په چاپ کي ذکر کړى دى.

(c) ketabton.com: The Digital Library

زياته شي، خو که چيري غاښونه بد شکله وي، او دهغه له مينځه تلو لپاره عمليات ته ضرورت وي، او يا چنجن وي او اصلاح او جوړولو ته ضرورت ولري، نو بيا څه پروا نشته، ځکه دا تداوي او دبدشکلۍ دليري کولو حکم لري، او دا کار به دمتخصصي ډاکټري په لاس تر سره کيږي.

د- ښځي ته حرام دي چي په خپل بدن کي شنه خالونه ووهي، ځکه پيغمبر ﷺ پر هغي ښځي چي بل چا ته او پر هغي ښځي چي خپل ځان ته خالونه وهي، لعنت ويلی دی، او (الواشمه) هغي ښځي ته ويل کيږي چي دبل چا لاس او يا مخ په ستنو وهي، او بيا دا ځای په رانجو او يا رنګ سره ډك كړي، او (المستوشمه) هغي ښځي ته ويل کيږي چي د بل چا په ذريعه په خپل جسم کي خالونه وهي، او دا کار حرام او ناروا دی، او دغتو ګناهونو څخه شميرل کيږي، ځکه پيغمبر ﷺ پر هغه چا چي خپله دا کار کوي، او يا يي بل څوك په کوي، دواړو باندي لعنت ويلی دی، او لعنت بيله لويي ګناه څخه په بل څه باندي نه وي.

هـ- دښځو لپاره دنکريزو کول، او دويښتانو رنګول، او دګانو* استعمالولو حکم:

۱- نکريزي کول: امام نووي وايي: دلاسو او پښو په

(c) ketabton.com: The Digital Library

نکريزو سره کول دواده شوي ښځې لپاره مستحب دي، ځکه پدې باره کې مشهور احاديث راغلي دي.. (المجموع ۱/۳۲۴)، او امام نووي هغه حديث ته اشاره کوي چې ابو داود روايت کړی دی: «چې يوې ښځې له عايشې عنهارضي الله څخه دنکريزو په باره کې پوښتنه وکړه، هغې وويل: څه باك نشته، لکن زه يې بد ګڼم، ځکه زما ګران پيغمبر ﷺ دهغه بوی بد ګاڼه»، او دا حديث نسائي هم روايت کړی دی، او له عايشې رضي الله عنها څخه همدارنګه روايت دی چې وايي: «يوې ښځې چې ليك يې په لاس کې وو -دپردې د شا نه- پيغمبر ﷺ ته اشاره وکړه، نو پيغمبر ﷺ يې لاس ونيو او ويې ويل: چې نه پوهيږم چې دا دسړي لاس دی، او که دښځې لاس؟ هغې وويل: دښځې لاس دی، نو پيغمبر ﷺ ورته وويل: که ته ښځه وای نو نوکونه به دې بدل کړي وای، يعني په نکريزو به دې رنګ کړی وای.

ليکن نوکان دې پداسې شي نه رنګوي چې دپوښ په شکل پرې پاتې شي[1] او په اوداسه کې (نوکانو ته داوبو درسيدلو مخه ونيسي.

---

(۱) لکه دنوکانو خاص رنګ چې (رنګ ناخون) ورته وايي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۲- اما دښځې لپاره دسر دويښتانو رنګول: که چيري ويښتان يې سپين وي نو د تور رنګ څخه پرته بل رنګ دي ورکړي، ځکه له تور رنګ څخه پيغمبر ﷺ عامه منع کړېده.
امام نووي په رياض الصالحين (ص۳۲۶) کي دنارينه وو او ښځو لپاره دتور رنګ داستعمال دممنوع والي په باره کي يو باب ذکر کړی دی، او په (المجموع) کي وايي: دتور رنګ داستعمال په ممانعت کي دنارينه او ښځي په مينځ کي څه توپير نشته، او دا زمونږ مذهب دی.. (المجموع ۱/۳۲۴).
او دښځي لپاره دسر ويښتان رنګول چي له تور رنګ نه بل رنګ ته واوړي، زما په نظر روا ندي؛ ځکه چي هغه ته څه ضرورت نشته، او توروالی دويښتانو لپاره ښکلا ده، او بدرنګوالی ندی چي تغير ته حاجت ولري، او همدارنګه په هغه کي دکافرو دښځو سره مشابهت هم دی.
۳- دعلماوو په اتفاق سره ښځي ته روا دي چي دمعمول سره سم دسرو زرو او سپينو زرو ګاڼه* استعمال کړي، ليکن هغي ته روا نه دي چي خپل ګاڼه پردو يا غير

(c) ketabton.com: The Digital Library

محرم[۱] نارينه وو ته ښکاره کړي، بلکه له هغوی نه به يې پټوي، خصوصاً د کور نه دوتلو، او دنارينه وو سره مخامخ کيدلو په حالت کي؛ ځکه دا دفتني سبب ګرځي، او ښځه لدې څخه منع شويده چي دپښو دزيوراتو (لکه پايزيبونو) آواز چي تر جامو لاندې (ګانه دي)[۲]، نارينه وو ته واوروي، نو دښکاره ګانه به څرنګه (پردو نارينه وو ته ښودل روا وي)؟.

(۱) غير محرم هغه چاته ويل کيږي چي دښځي نکاح ورسره روا وي.

(۲) الله ﷻ فرمايي: ﴿وَلَا يَضْرِبْنَ بِأَرْجُلِهِنَّ لِيُعْلَمَ مَا يُخْفِينَ مِن زِينَتِهِنَّ﴾ (النور: ۳۱ آيت)، ترجمه: او نه دي وهي پښي خپلي (په ځمکه) تر څو هغه زينت يې معلوم شي چي دوی يې پټوي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دریم فصل

دحیض، استحاضې، او نفاس احکام

اول: حیض:

۱- دحیض تعریف:

حیض په لغت کي بهیدلو ته وایي، او په شریعت کي هغه وینې ته وایي چي دښځي درَحِم له بیخ نه پرته له کوم مرض او یا زخم نه په یو معلوم وخت کي ووځي، او دا دخدای ﷻ له جانبه دښځو لپاره یو طبیعي شی دی، چي خدای ﷻ په رَحم کي دحمل په موده کي دماشوم دتغذیي لپاره هغه پیدا کړیدی، چي وروسته له ولادت نه په شودو بدلیږي، نو کله چي ښځه حامله نه وي، او ماشوم ته شودې نه ورکوي، نو دا وینه بې مصرفه پاته شي، نو په یوه معین وخت کي راوځي، چي هغه ته دښځي میاشتنی عادت وایي.

۲- دحیض سن او عمر:

هغه عمر چي ښځي ته پکښي حیض راځي هغه لږ تر لږه نهه (۹) کاله تر پنځوسو (۵۰) کلونو پوري وي، الله ﷻ فرمایي: ﴿وَاللاَّئِي يَئِسْنَ مِنَ الْمَحِيضِ مِن نِّسَائِكُمْ إِنِ ارْتَبْتُمْ

(c) ketabton.com: The Digital Library

فَعِدَّتُهُنَّ ثَلَاثَةُ أَشْهُرٍ وَاللَّائِي لَمْ يَحِضْنَ﴾ [د الطلاق سورت: ٤ آيت].

ترجمه: ستاسو هغه ښځي چي له حيض نه نااميده وي، که په شك کي شوى، نو عدت[۱] يي دري مياشتي دى، او دهغو ښځو عدت چي حيض يي نه وي راغلى (دري مياشتي دى).

نو نا اميده ښځي هغه دي: کومي چي پنځوسو (۵۰) کلو ته رسيدلي وي، او هغه ښځي چي حيض يي نه وي راغلى هغه دي: چي له نهو (۹) کلو نه وړې وي.

۳- دحائضې ښځي احکام:

الف- دحيض په حالت کي دهغې سره مجامعت کول (يوځاى کيدل) ناروا دي، الله ﷻ فرمايي: ﴿وَيَسْأَلُونَكَ عَنِ الْمَحِيضِ قُلْ هُوَ أَذًى فَاعْتَزِلُواْ النِّسَاء فِي الْمَحِيضِ وَلاَ تَقْرَبُوهُنَّ حَتَّىَ يَطْهُرْنَ فَإِذَا تَطَهَّرْنَ فَأْتُوهُنَّ مِنْ حَيْثُ أَمَرَكُمُ اللّهُ إِنَّ اللّهَ يُحِبُّ التَّوَّابِينَ وَيُحِبُّ الْمُتَطَهِّرِينَ﴾ [د البقره سورت: ۲۲۲ آيت].

ترجمه: او له تا نه دحيض په باره کي پوښتنه کوي، ورته ووايه چي هغه يوه پليتي ده، او په حيض کي له ښځو نه ليري

---

(۱) عدت هغه مودې ته وايي چي له طلاق نه وروسته يي بايد ښځه په کور کي تير کړي.(ژباړن)

(c) ketabton.com: The Digital Library

اوسئ، او مه ورته نژدې کيږئ تر هغه پوري چي پاکي شي، چي کله پاکي شي، نو بيا له هغي خوا نه ورته راشئ (مجامعت ورسره وکړئ) چي الله تاسو ته امر کړی دی، بيشکه چي الله توبه ايستونکي او ډير پاك کسان خوښوي.

او دا حراموالی (ناروا والی) تر هغه وخته پوري دی چي دحيض وينه بنده شي، او ښځه تري غسل وکړي او پاکه شي، الله ﷻ فرمايي: ﴿وَلاَ تَقْرَبُوهُنَّ حَتَّىَ يَطْهُرْنَ فَإِذَا تَطَهَّرْنَ فَأْتُوهُنَّ مِنْ حَيْثُ أَمَرَكُمُ اللّهُ﴾ [د البقره سورت: ۲۲۲ آيت].

ترجمه: او هغوی (يعني خپلو ښځو) ته مه نژدې کيږئ تر څو پاکي شي، چي کله پاکي شي، نو بيا له هغي خوا څخه ورته راشئ (مجامعت ورسره وکړی) چي الله تاسو ته امر کړی دی.

او دحائضي ښځي خاوند ته روا دي چي بيله يو ځای کيدو څخه په بله هره طريقه چي وي خوند واخلي، پيغمبر ﷺ فرمايي: «اِصْنَعُوا كلَّ شَيْءٍ إلاّ النّكاح»(۱).

ترجمه: (له حائضي ښځي سره) بيله جماع (يو ځای کيدو)

(۱) مسلم روايت کړی دی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ځخه نور هر څه وکړئ.

ب- حائضه ښځه به دحيض په موده کي لمونځ او روژه پريږدي، او کول يي ورته حرام دي صحيح ندي، پيغمبر ﷺ فرمايي: «أَلَيْسَ إِذَا حَاضَتْ لَمْ تُصَلِّ وَلَمْ تَصُمْ؟» (بخاري او مسلم روايت کړيدی).

ترجمه: آيا داسي نده چي کله ښځي ته حيض راشي نو نه لمونځ کوي او نه روژه نيسي؟

او چي کله له حيض نه پاکه شي، نو بيا به د روژې قضايي راوړي، او دلمانځه به نه راوړي، عائشه رضي الله عنها وايي: «كُنَّا نَحِيضُ عَلَى عَهْدِ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ فَكُنَّا نُؤمَرُ بِقَضَاءِ الصَّوْمِ وَلاَ نُؤمَرُ بِقَضَاءِ الصَّلاَةِ»(بخاري او مسلم روايت کړيدی).

ترجمه: مونږ به دپيغمبر ﷺ په زمانه کي حيض ليده، نو بيا به دروژې په قضايي راته امر کيده، او دلمانځه په قضايي به را ته امر نه کيده.

او -الله جل جلاله ښه پوهيږي- چي فرق دادی، چي لمونځ څو واره* تکراريږي، نو دتکليف او د سختی په خاطر يي قضايي فرض نده، او روژه داسي نده.

ج- حائضې ته حرام دي چي قرآن کريم بيله کوم حايل

(c) ketabton.com: The Digital Library

(پوښ يا پردي) ځخه مسه کړي، الله ﷻ فرمايي: ﴿لا يَمَسُّهُ إِلاّ الْمُطَهَّرُونَ﴾ [د الواقعه سورت: ۷۹ آيت].

ترجمه: (قرآن کريم) به بيله پاکانو نه بل څوك نه مسه کوي.

او په هغه ليك کي چي پيغمبر ﷺ وعمرو بن حزم ته ليکلی وو راغلي دي: «لاَ يَمَسَّ الْمُصْحَفَ إلاّ طَاهِرٌ» (نسائي او نورو روايت کړيدی).

ترجمه: قرآن کريم به څوك نه مسه کوي مګر دا چي پاك وي.

اما دحايضې دقرآن کريم تلاوت بيله دي چي هغه مسه کړي، دعلماوو په مينځ کي پدي کي اختلاف دی، نو داحتياط له کبله دي پرته له ضرورت نه دقرآن کريم تلاوت ونکړي، مثلاً که چيري (دقرآن) له هيريدلو نه وډار شي، (نو بيا يي تلاوت کول پروا نلري)، والله اعلم.

د- حائضې ښځي ته په کعبه باندي طواف کول حرام دي، نظر پدي قول دپيغمبر ﷺ وعائشي ته کله چي يي حيض راغی: «افْعلي مَا يَفْعلُ الحاجُّ، غيرَ ألاّ تَطُوفي بالبيتِ حَتى تَطْهُري» (بخاري او مسلم روايت کړی دی).

ترجمه: هغه څه وکړه چي حاجي يي کوي، مګر په کعبه به

(c) ketabton.com: The Digital Library

طواف نه کوي تر هغه پوري چي پاکه شي.

هـ- حائضي ته په مسجد کي پاته کيدل حرام دي، نظر پدي قـول دپيغمبر ﷺ: «إِنِّي لا أُحِلُّ المَسْجِدَ لحائضٍ ولاَ لِجُنُبٍ» (ابو داود روايت کړی دی).

تـرجمه: زه دحائضـي او جُنُـب لـپاره پـه مسـجد (کـي پاتـه کيدل) روا نه بولم.

او دپيغمبر ﷺ دا قـول: «إنّ المَسْــجدَ لا يَحِلُّ لحائض ٍولا جُنُبٍ» (ابن ماجه روايت کړی دی).

تـرجمه: پـه مسـجد کـي (پاتـه کيدل) دحائضي او جنب لپاره روا ندي.

او حائضـي تـه روا دي چـي پـه مسجد کـي تيره شي بيله پاته کيدو څخـه، نظر پـدي حديث دعائشـي رضي الله عنها چـي وايـي: قـال رسـول الله ﷺ: «نَاوِلـيـني الخَمْــرَةَ مِنَ المَسجدِ» فَقُلتُ: إني حَائضٌ، فَقَالَ: «إنّ حَيْضَتَكِ لَيْسَتْ بِيَدِكِ»(۱).

تـرجمه: پيغمـبر ﷺ ورتـه وويـل: لـه مسـجد نـه مـا تـه وړه

(۱) پـه المنـتقی ۱/۱۴۰ کـي راغلـي دي: چـي دا حديـث مسـلم، تـرمذي، نسائي، ابو داود، او ابن ماجه روايت کړی دی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

پوزې راکړه، نو ما ورته وویل: چې زه حائضه یم، ویې ویل: چې ستا حیض ستا په لاس کې ندی.

او پروا نلري چې حائضه شرعي اذکار لکه کلمه، تکبیر، تسبیح، او دوعاوي، او یا سهارني او مابنامنې ذکرونه او وردونه، او دبیده کیدو او ویښیدو ذکرونه ووایي، او همدارنګه پروا نلري چې علمي کتابونه لکه تفسیر، حدیث، او فقه ووایي.

مسأله: د «صُفره» او «کُدره» حکم:

صُفره: هغه شي ته وایي چې دزوَي او نَو په شان وي او رنګ یې ژړ وي.

کُدره: هغه شي ته وایي چې رنګ یې دخړو او خیرَنو اوبو په شان وي.

نو کله چې له ښځې نه دحیض په وخت کې ژړې او یا خړې اوبه ووځي، نو هغه حیض ګڼل کیږي، او دحیض حکم لري، او که دحیض له وخت نه بغیر په بل وخت کې ووځي نو هغه عادي اوبه دي او څه خاص حکم نلري، او ښځه پاکه بلله کیږي، نظر پدې قول د أُم عطیه رضی الله عنها چې وایي: مونږ کدره او صفره دحیض له پاکوالي نه وروسته په هیڅ شي نه شمیرلو، دا حدیث ابو داود روایت کړی دی، او د بخاري په روایت کې د «بعد

(c) ketabton.com: The Digital Library

الطهر» لفظ نـدی راغلـی، او دا دمحدثيـنو پـه نظـر دمـرفوع حديـث[(۱)] حکم لري؛ ځکه چي دا د پيغمبر ﷺ لخوا نه تقرير[(۲)] بلل کيږي، او (ددې روايت) مقابله معنا داده چي صفره او کدره دپاکيدلو نه مخکي دحيض حکم لري.

بله مسأله:

سوال: ښځه دحيض ختميدل په څه پيژني؟

جـواب: دوينـي پـه دريدلـو سـره يـي پيژنـي، او دهغـه دوې نښي* او علامې دي:

اوله علامـه: لـه حـيض نـه وروسـته دسـپينو اوبـو[(۳)] راتلـل، چـي دګـچو پـه شان به سپيني وي، او کله بيله سپين رنګ څخه بـل رنګ وي، ځکـه چـي رنګ يـي دښځـو دمخـتلفو احوالـو پـه اساس بيل او مخـتلف وي.

دوهمـه علامـه: وچوالـی: او هغـه دادی چـي پـه خـپل فـرج

---

(۱) مـرفوع حديـث هغـه تـه ويـل کـيږي چـي لـه پيغمـبر ﷺ څخـه مسـتقيماً روايت شوی وي.

(۲) تقريـر دې تـه ويـل کـيږي چـي دپيغمـبر ﷺ پـه وړانـدي يو کار وشي، او يا يو څه وويل شي، او هغه نه منع نکړي.

(۳) چي هغه ته په عربي کي (القَصة البيضاء) وايي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

(شرمګاه) کي يوه ټوټه، يا پنبه (مالوچ) ننه باسي، او بيا وچه راووځي چي هيڅ شی پري نه وي، نه وينه، نه ژړي اوبه، او نه خړي اوبه.

۴- هغه څه چي ښځي ته دحيض نه وروسته لازم دي:

له حيض نه وروسته لازمه ده چي ښځه غسل وکړي، او هغه دا چي خپل ټول بدن په اوبو سره دپاکوالي په نيت ووينځي؛ نظر پدې قول د پيغمبر ﷺ: «فإذا أقْبلتْ حيضتُكِ فدَعِي الصَلاةَ، وإذا أدْبَرَتْ فاغْتَسِلِي وَصَلِّي»[۱].

ترجمه: کله چي دي حيض راشي، نو لمونځ پريږده، او کله چي دي حيض لاړ شي، نو غسل وکړه، او لمونځ وکړه.

او دغسل ترتيب دادی: چي دجنابت دليري والي او يا دلمانځه يا دهغي په شان د بل شي لپاره دپاکوالي نيت وکړي، او بيا دي بسم الله ووايي، او بيا دي اوبه پر ټول بدن توی کړي، او دويښتانو بيخونه دي لامده کړي، که چوټي* وي خلاصول يي لازم ندي، يواځي دي اوبه پري واچوي، او که چيري سدر[۲]

---

(۱) بخاري روايت کړيدی.

(۲) سدر يا (بيره) يو طبيعي بوټی دی چي دکاليو او نورو شيانو دپاکوالي =

(c) ketabton.com: The Digital Library

او یا نور پاکونکي مواد[1] له اوبو سره استعمال کړي نو ښه به وي، او مستحبه ده چي یو څه پنبه واخلي چي په مشك یا بل څه سره خوشبویه وي، او په خپل فرج[2] کي دي دغسل نه وروسته کېښېږدي، ځکه چي پیغمبر ﷺ اسماء رضی الله عنها ته پدې سره امر کړی وو (مسلم روایت کړی دی).

یوه مهمه پاملرنه:

کله چي حائضه او یا نفاس لرونکي ښځه له لمر لویدلو نه مخکي پاکه شي، نو دنومړي ورځي دماسپښین او مازدیګر لمونځونه پري لازم دي، او که د لمر ختو نه مخکي پاکه شي، نو دنومړي شپې دماښام او ماسختن لمونځونه پري لازم دي؛ ځکه چي دعذر په صورت کي ددوهم لمانځه وخت داول لمانځه لپاره هم وخت بلل کیږي.

شیخ الاسلام ابن تیمیه رحمت الله علیه وایي: او لدې کبله اکثره علماء ـ لکه مالك، شافعي او احمد رحمت الله علیهم ـ

پخاطر له اوبو سره استعمالیږي.(ژباړن)

(۱) لکه صابون او داسي نور.(ژباړن)

(۲) فرج دښځي شرمګاه او غلیظه عورت ته وایي.(ژباړن)

(c) ketabton.com: The Digital Library

پدې نظر وو چې كله حائضه دورځي په آخره كي پاكه شي، نو د ماسپښين او مازديګر لمونځونه به دواړه كوي، او كه دشپې په اخره كي پاكه شي، نو دماښام او ماسختن لمونځونه به دواړه كوي، لكه څنګه چې له عبد الرحمن بن عوف او ابو هريره او ابن عباس ﷺ څخه روايت شوي دي؛ ځكه چې دعذر په حالت كي د دواړو لمونځونو وخت مشترك وي، او كه چيري دورځي په آخر كي پاكه شي نو د ماسپښين وخت پاتي وي، نو هغه به له مازديګر نه مخكي كوي، او كه دشپې په آخره كي پاكه شي، نو دعذر په صورت كي دماښام وخت پاتي دى، نو دماسختن نه مخكي به يي كوي (مجموع الفتاوى ۲۲/۴۳۴).

او كه چيري پرې ديو لمانځه وخت داخل شي او بيا حيض او يا نفاس ورته راشي مخكي لدې نه چي لمونځ وكړي، نو راجحه قول دادى: چې دهغه لمونځ قضايي پرې لازمه نده، كوم چې اول وخت يي پري داخل شوى وو، او له لمانځه څخه مخكي ورته حيض او يا نفاس راغلى وو.

شيخ الاسلام ابن تيميه رحمت الله عليه پدې مسأله كي وايي: او ددليل په لحاظ دابو حنيفه او مالك مذهب ظاهره دى، او هغه دا چې حائضې باندي هيڅ شى لازم ندي؛ ځكه قضاء په نوي امر لازميږي، او دلته دقضايي راوړلو لپاره كوم

(c) ketabton.com: The Digital Library

امر نشته، او ځکه چې هغې دا لمونځ په جائزه طريقه سره ورسته کړی دی، نو دا ملامته نده، اما څوك چې له لمانځه نه ويده شي، او يا يې هير شي، كه څه هم دهغوی تقصير نشته، خو كوم لمونځ چې دوی يې كوي هغه قضايي ندی، بلكه ددوی په حق كې دلمانځه وخت هغه دی چې كله دوی راويښ شي او يا وريه ياد شي (مجموع الفتاوی ۳۳۵/۲۳).

دوهم: استحاضه:

۱- داستحاضې احكام:

استحاضه: هغهويني ته وايي چې بې وخته له يو رګ نه - چې (عاذل) ورته وايي- را ووځي، او دمستحاضې[۱] حالت پيژندل ګران دی، پدې چې دحيض وينه داستحاضې له ويني سره مشابهت لري.

نو كه چيري له هغې نه په دوامداره يا غالب وخت وينه راتلله، نو آيا كومه وينه دحيض ده، او كومه داستحاضې ده چې دهغه په وجه لمونځ او روژه نه پريښودل كيږي؟، ځكه استحاضه دپاكو ښځو حكم لري، نو دهغې په خاطر د

(۱) مستحاضه هغه ښځې ته ويل كيږي چې داستحاضې په حالت كې وي، او بيان يې په راتلونكي كرښو كې كيږي.(ژباړن)

(c) ketabton.com: The Digital Library

استحاضې درې حالته دي:

اول حالت:

که ښځه مخکې لدې نه چې استحاضه ورته راشي، يو معين او معلوم عادت ولري، چې له استحاضې نه مخکې به مثلاً پنځه (۵) او يا اته (۸) ورځې دمياشتې په اوله او يا مينځ کې حيض ورته راتلی، نو دې ته دخپل حيض ورځې معلومې وي، نو دا ښځه به دخپل تاکلي عادت په اندازه حيض ګڼي، او لمونځ او روژه به پريږدي، او دهغې لپاره دا دحيض د احکامو اعتبار لري، او چې کله يې دعادت ورځې ختمې شوې، غسل به کوي، او لمونځ به کوي، او باقي راتلونکې وينه استحاضه ګڼل کيږي، نظر پدې قول د پيغمبر ﷺ اُم حبيبه ته: «امْكُثِي قَدْرَ مَا كَانَتْ تَحْبِسُكِ حَيْضَتُكِ ثُمَّ اغْتَسِلِي وَصَلِّي» (مسلم روايت کړی دی).

ترجمه: ستا دحيض دورځو په اندازه کښينه او انتظار وکړه، او بيا غسل وکړه، او لمونځ وکړه، او نظر پدې قول د پيغمبر ﷺ وفاطمه بنت ابي حبيش ته: «إِنَّمَا ذَلِكِ عِرْقٌ وَلَيْسَ بِحَيْضٍ فَإِذَا أَقْبَلَتْ حَيْضَتُكِ فَدَعِي الصَّلاَةَ» (بخاري او مسلم روايت کړی دی).

(c) ketabton.com: The Digital Library

ترجمه: دا (استحاضه) ديو رګ (وينه) ده، او حيض ندى، نو كله چي دي حيض راغى، نو لمونځ پريږده.

دوهم حالت:

كه چيري هغې كوم معلوم او معين عادت نه درلود، خو وينه يي معلومداره وه، يعني ځيني د هغې به دحيض صفت لرلو، يعني توره به وه، او يا به ټينګه (ګاټه) وه، او يا به يي بوى درلود، او نوره (باقي) وينه به دحيض دويني په شان نه وه، يعني سره به وه، او يا به يي بوى نه درلود، او يا به ټينګه (ګاټه) نه وه، نو پداسي حالت كي هغه وينه چي دحيض دويني صفات پكښي وي هغه حيض دى، په هغه كي به لمونځ او روژه پريږدي، او ماسوا لدينه نوره وينه داستحاضې وينه ده، دحيض دويني په آخر كي به غسل كوي، او لمونځ به كوي، روژه به نيسي، او دا دپاكي ښځي حكم لري، نظر پدې قول د پيغمبر ﷺ وفاطمه بنت ابي حبيش ته: «إِذَا كَانَ دَمُ الْحَيْضَةِ فَإِنَّهُ أَسْوَدُ يُعْـرَفُ فَـإِذَا كَـانَ ذَلِكَ فَأَمْسِكِي عَنْ الصَّلاَةِ فَإِذَا كَانَ الاخَرُ فَتَوَضَّـئِي وَصَلِّي» (ابوداود او نسائي روايت كړى دى، او ابن حبان او حاكم هغه صحيح حديث ګڼلى دى).

ترجمه: كه چيري حيض وي، نو دهغه (وينه) تور رنګې وي

(c) ketabton.com: The Digital Library

پيژندلې شي، نو لمونځ مه کوه، او که چيرې بل څه وو، نو اودس وکړه او لمونځ وکړه.

نو پدې حديث کې دا (خبره) واضحه ده چې مستحاضه به دويني صفت او حالت ته ګوري، او په هغه سره به دحيض او استحاضې په مينځ کې فرق کوي.

دريم حالت:

که چيرې ښځې نا معلومه عادت درلود، او ورته معلوم نه وو، او ويني څه خاص صفت او حالت نه درلود چې په هغه سره دحيض او استحاضې تميز وکړي، نو دا به دحيض اکثره او غالبه موده يعني شپږ (۶)، يا اووه (۷) ورځې له هرې مياشتې نه حيض ګڼي، ځکه دا داکثرو ښځو دحيض موده ده، نظر پدې قول د پيغمبر ﷺ وحمنه بنت جحش ته: «إِنَّمَا هِيَ رَكْضَةٌ مِنْ الشَّيْطَانِ فَتَحَيَّضِي سِتَّةَ أَيَّامٍ أَوْ سَبْعَةَ أَيَّامٍ، ثُمَّ اغْتَسِلِي فَإِذَا اسْتَنْقَأْتِ فَصَلِّي أَرْبَعَةً وَعِشْرِينَ لَيْلَةً أَوْ ثَلاثَةً وَعِشْرِينَ لَيْلَةً وَأَيَّامَهَا وَصُومِي وَصَلِّي فَإِنَّ ذَلِكِ يُجْزِئُكِ وَكَذَلِكِ فَافْعَلِي كَمَا تَحِيضُ النِّسَاءُ» (بخاري، مسلم، ترمذي، نسائي، او ابو داود روايت کړی دی، او ترمذي هغه صحيح حديث ګڼلی دی).

ترجمه: دا (استحاضه) دشيطان لخوا يو حرکت دی، نو ته

(c) ketabton.com: The Digital Library

شپږ او يا اووه ورځي حيض وګڼه، او بيا غسل وکړه، او چي کله پاکه شوې، نو څلورويشت (۲۴) او يا درويشت (۲۳) ورځي لمونځ وکړه، او روژه ونيسه، دا ستا لپاره روا ده، او همدارنګه عمل وکړه لکه څنګه چي يې نوري ښځي په حيض کي کوي.

او دمخکنيو خبرو خلاصه داده: چي عادت لرونکې ښځه به خپل عادت ګوري، او کومه چي وينه يي خاص اوصاف لري هغه به په هماغه اوصافو عمل کوي، او کومه چي دا دواړه نه لري، نو هغه به شپږ او يا اووه ورځي حيض ګڼي، او پدې سره دهغه دريو واړو روايتونو په مينځ کي جمع او توافق راځي چي د پيغمبر ﷺ نه دمستحاضې په باره کي راغلي دي.

شيخ الاسلام ابن تيميه رحمت الله عليه وايي: او کومي علامې چي علماوو پدي باره کي ذکر کړي دي، هغه شپږ علامې دي: يا به عادت وي، او عادت له ټولو نه قوي علامه ده، ځکه چي دلته اصل دحيض حالت دی، نه بل څه.

او يا به تميز[1] وي، ځکه چي توره، ټَټه (ټينګه) او بد

---

(۱) د تميز څخه مقصد دادی چي دښځي وينه خاص اوصاف او مشخصات ولري، لکه مخکي چي دهغه بيان وشو.(ژباړن)

(c) ketabton.com: The Digital Library

بويه وينه کي دحيض احتمال له سري ويني نه زيات دی.

او يا داکثرو ښځو عادت ته اعتبار ورکول دي؛ ځکه چي اصل دادی چي يو فرد بايد داکثريت په حکم پوري وتړل شي، او دا دري علامي په احاديثو او قياس سره ثابته دي.

او بيا يي نوري پاتي علامې ذکر کړې، او په آخر کي وايي: او په ټولو کي راجح او حق قول دادی: چي هغه علامو ته اعتبار ورکړل شي کومي چي په احاديثو کي راغلي دي، او پرته لدې نه نور علائم لغو شي.

۲- پر مستحاضې باندي دپاکوالي حکم کولو په صورت کي لازمي احکام:

الف: کله چي يي دحيض معيني ورځي پای ته ورسيږي نو غسل پري لازميږي لکه څنګه چي يي مخکي بيان وشو.

ب: هر لمانځه ته به خپل فرج پريمينځي، او په هغه کي به پنبه او يا دهغه په شان بل شی ايږدي چي وينه بنده کړي، او هغه به په يو څه وتړي چي ونه لويږي، او بيا به دهر لمانځه دوخت دداخليدلو سره اودس کوي، نظر پدې قول د پيغمبر ﷺ دمستحاضې په باره کي: «تَدَعُ الصَّلَاةَ أَيَّامَ أَقْرَائِهَا ثُمَّ تَغْتَسِلُ وَتَتَوَضَّأُ عِنْدَ كُلِّ صَلَاةٍ» (ابو داود، ابن ماجه او ترمذي روايت

(c) ketabton.com: The Digital Library

كړی دی، او ترمذي دهغه په باره كي وايي: دا حديث حسن دی).

ترجمه: دخپل حيض په ورځو كي به لمونځ پريږدي، او بيا به غسل كوي، او دهر لمانځه لپاره به اودس كوي.

او فرمايي: «أَنْعَتُ لَكِ الكُرْسَفَ تَحْشِينَ بِهِ المَكَانَ».

ترجمه: له ځان لپاره پنبه وغواړه او په دا ځای[1] كي كښيږده.

او كيدلای شي چي اوس دپنبي په ځای هغه خاص طبي نيكرونه* استعمال شي چي دهمدې غرض لپاره جوړ شوي دي.

دريم: نفاس:

الف: دنفاس تعريف او موده:

نفاس: هغه وينه ده چي دولادت په وخت كي او وروسته له هغه څخه له رَحِم نه راځي، او دا هغه باقي وينه ده چي په رَحِم كي دحمل په وخت كي پاته وه، نو چي كله ولادت وشي دا وينه لږه لږه راوځي، او كومه وينه چي له ولادت نه لږ مخكي ښكاره شي او دولادت نښي پكښې وي نو هغه هم دنفاس وينه ده، او

---

(۱) يعني فرج. (ژباړن)

(c) ketabton.com: The Digital Library

ځيني فقهاوو هغه له ولادت نه مخکي په دوو او يا درويو ورځو مقيده کړې ده، خو غالبه داده چي نفاس له ولادت سره يو ځاى وي.

او په زيږېدلي ماشوم بايد انساني خلقت ظاهره وي، او کمه موده چي په هغه کي دماشوم انساني خلقت واضحه کيږي (۸۱) ورځي ده، او ډيره موده دري مياشتي ده، نو که چير لدې مدې (۸۱ ورځو) نه مخکي ماشوم وشي (نقصان وکړي)، او له هغه سره وينه راشي، نو هغه ته دي توجه نه کوي او دهغه لپاره به لمونځ او روژه نه پريږدي، ځکه چي دا فاسده وينه ده، او داستحاضې حکم لري.

زياته موده دنفاس غالباً (۴۰) ورځي ده، چي له ولادت سره او يا دوي دري ورځي له هغه نه مخکي شروع کيږي، لکه ځنګه چي يي مخکي ذکر وشو، نظر پدې حديث دام سلمه رضي الله عنها چي وايي: «كَانَتْ النُّفَسَاءُ تَجْلِسُ عَلَى عَهْدِ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ أَرْبَعِينَ يَوْمًا» (ترمذي روايت کړی دی).

ترجمه: زچه (نفاسداره ښځه) به د پيغمبر ﷺ په زمانه کي څلويښت ورځي کښيناستله.

او علماوو پدې باندي اتفاق هم کړی دی، لکه ځنګه چي

(c) ketabton.com: The Digital Library

ترمذي او نورو هغه نقل کړی دی.

او که چيري له ځلويښتو ورځو نه مخکي پاکه شي او وينه يي ودريږي، نو غسل به کوي او لمونځونه به کوي، دنفاس دکمي مودې معينه اندازه نشته، ځکه چي دهغه تعين ندی راغلی، او که چيري ځلويښت ورځي پوره شوي او وينه يي بنده نه شوه، که يي دحيض ورځي وي، نو حيض ګڼل کيږي، او که يي دحيض ورځي نه وې، او وينه جاري وه نو دا استحاضه ده، او عبادت (لمونځ ، روژه او نور) به له (۴۰) ورځو نه وروسته نه پريږدي، او که چيري وينه له (۴۰) ورځو نه واوړي خو دوام ونکړي، نو پدي کي دعلماوو اختلاف دی.

ب: دنفاس متعلق احکام:

نفاس په لاندني احکامو کي د حيض حکم لري:

۱ - په ځلويښتي کي ښځي سره جماع کول حرام دي، لکه څنګه چي له حائضې سره جماع حرامه ده، او بيله جماع څخه نور خوند اخيستل (له دواړو سره) روا دي.

۲ - په ځلويښتي کي ښځي ته دحائضې په شان روژه نيول او لمونځ کول، او دکعبې طواف حرام دی.

۳ - په نفاس لرونکي ښځي دحائضې په شان دقرانکريم مسه کول او دهغه تلاوت حرام دي، مګر که د هيريدلو ويره

(c) ketabton.com: The Digital Library

ورسره وي.

۴- پـه نفـاس لرونکـي ښځـي دحائضـې پـه شـان دفرضـي روژې قضايي راوړل فرض دي.

۵- په نفـاس لرونکي ښځي باندي دنفاس نه وروسته غسل کول فرض دي، لکه څنګه چي پر حائضې فرض دي.

ددې مسائلو دلائل په لاندي ډول دي:

۱) لـه ام سلمه رضی الله عنها نـه روايـت دی: «كَانَتْ النُّفَسَاءُ تَجْلِـــسُ عَلَى عَهْدِ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ أَرْبَعِينَ يَوْمًا» (ترمذي روايت کړی دی).

ترجمه: زچه (نفاس داره ښځه) د پيغمبر ﷺ پـه وخت کي څلوېښت ورځي کښيناستله.

مجد ابـن تيميه رحمت الله عليه وايي: «زه وايـم: دحديث معنـا داده: پدې بـاندي ورتـه امر کـيدی چي تر څلوېښتو ورځو پوري کښيني، تـر څـو حديـث دروغ ونـه ګڼـل شـي، ځکـه چي ممکـنه نـده ديـوه عصـر ټولـي ښځـي پـه نفـاس او حـيض کـي يـو شانتي عـادت ولري (المنتقى ۱۸۴۹/۱)

۲) لـه ام سـلمه رضی الله عنها نـه روايـت دی چي وايي: «كَانَتْ الْمَــرْأَةُ مِنْ نِسَاءِ النَّبِيِّ ﷺ تَقْعُدُ فِي النِّفَاسِ أَرْبَعِينَ لَيْلَةً لاَ يَأْمُرُهَا

(c) ketabton.com: The Digital Library

النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِقَضَاءِ صَلَاةِ النِّفَاسِ» (ابو داود روايت کړی دی)

ترجمه: د پيغمبر ﷺ له ښځو نه به يوه په نفاس کي ځلوېښت شپي کښيناستله، او پيغمبر ﷺ به ورته د ځلوېښتې دلمونځ دقضايي امر نه کولو.

مسأله:

که زچه (نفاس لرونکي) ښځي وينه له ځلوېښتو ورځو نه مخکي بنده شي، او غسل وکړي، او لمونځ وکړي او روژه ونيسي، او بيا په ځلوېښتو ورځو کي دننه وينه راشي، نو صحيح داده چي دا نفاس ګڼل کيږي کښيني به، او کومه روژه يي چي دپاکی په ورځو کي نيولي ده هغه صحيح ده، قضايي پري نشته[١].

---

(١) پدې باره کي دي دمحمد بن ابراهيم دفتاوی مجموعه ١٠٢/٢، او دشيخ عبد العزيز بن باز فتاوی ٤٤/١، د(مجلة الدعوة) چاپ، او دابن قاسم حاشيه پر زاد المستقنع باندي ٤٠٥/١، او رسالة الدماء الطبيعية للنساء دشيخ محمد صالح العثيمين تاليف ٥٥-٥٦ صفحه، او (الفتاوى السعدية) ١٣٧ صفحه وکتل شي.

او محمد بن ابراهيم په خپله فتاوی کي وايي: او دروژي قضايي دي =

(c) ketabton.com: The Digital Library

بله مسأله:

شيخ عبد الرحمن بن سعدي رحمت الله عليه وايي: «له وړاندي خبرو نه دا ظاهره شوه چي دنفاس دويني سبب ولادت دی، او داستحاضې وينه هغه عارضي وينه ده چي دمرض په وجه وي، او دحيض وينه اصلي وينه ده، والله اعلم (إرشاد أولي الأبصار والألباب ۲۴)

دګوليو خوړل:

څه باك نشته كه ښځه دحيض دمنع كولو ګولی وخوري كه هغه د هغې صحت ته تاوان او ضرر ونلري، نو كله چي ګولی وخوري او حيض يې رانشي، نو بيا لمونځ كول، روژه نيول، او د كعبې شريفې طواف كول، دا ټول دنورو پاكو ښځو په شان ورته روا دي او صحت لري.

راوړي، او دلمانځه قضايي دي نه راوړي، او دا يو مجمله خبره ده، څكه ددي بيان يې ندی كړی چي دكومه روژې قضايي لازمه ده، ايا هغه روژه چي دنفاس په وخت كي دپاكی په ورځو كي نيولې ده، او كه هغه چي دويني دراګرځيدلو وروسته يې پرې ايښې ده؟ او شايد دهغه مقصد به دا دوهمه خبره وي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

داولاد نقصانولو حکم:

اې مسلماني خوري، کوم شی چي الله ﷻ ستا په رحم کي پيدا کړی دی، ته يي پر هغه امانتداره ګرځولې يې، نو هغه به نه پټوې، الله ﷻ وايي: ﴿وَلاَ يَحِلُّ لَهُنَّ أَن يَكْتُمْنَ مَا خَلَقَ اللّهُ فِي أَرْحَامِهِنَّ إِن كُنَّ يُؤْمِنَّ بِاللّهِ وَالْيَوْمِ الآخِرِ﴾ [د البقرة سورت: ۲۲۸ آيت].

ترجمه: دوی (ښځو) ته روا ندي هغه څه پټ کړي هغه څه چي الله ﷻ ددوی په رَحِمونو کي پيدا کړي دي، که دوی په الله او داخرت په ورځ باندي ايمان لري.

او په مختلفو وسيلو سره دهغه (اولاد) په نقصانولو (غورځولو) او له هغه نه دخلاصون کوښښ ونکړې، ځکه الله ﷻ تاته په رمضان کي دروژې خوړل روا کړي دي، کله چي تاته يي نيول دحمل په وخت کي سخت وي، او يا حمل (ماشوم) ته ضرر رسوي.

او کوم عمليات چي نن ورځ دنقصانولو لپاره مينځ ته راغلي دي حرام دي، او که چيري په ماشوم کي روح پوکل شوی وي، او دنقصانولو په وجه مړ شي، نودا دانسان په ناحقه سره

(c) ketabton.com: The Digital Library

وژل دي، او په هغه سره دقتل ټول احکام ثابتيږي، لکه دِيَت[(۱)] ورکول چې اندازه يې خاص تفصيل لري، او دځيني علماوو په نزد کفاره اداء کول، چې هغه ديوه مؤمن مريي آزادول دي، او که يې قدرت او وسه نه وه (او يا يې ونه موند)، ددوو مياشتو پر له پسې روژه نيول دي، او ځيني علماوو دا عمل (يعني نقصانول) په کوچنيو ډول دژوندي نجلۍ* دښخولو په شان بولي، محمد بن ابراهيم رحمت الله عليه وايي: «دحمل (دمور په نس کې ماشوم) دنقصانولو کوشش کول ناروا دي، تر هغه پوري چې مرګ يې يقيني نه وي ثابت شوی، او که چيري په يقيني توګه مړ وي نو بيا يې نقصانول جائز دي[(۲)].

او د(هيئة کبار العلماء) دشورى (۱۴۰) نمبر فيصله په ۲۰/۶/۱۴۰۷هـ تاريخ پدې هکله داسي ده:

۱- دحمل نقصانول په مختلفو مراحلو کې پرته له يو شرعي عذر څخه روا ندي، او هغه هم په يوه محدوده اندازه

---

(۱) دِيَت هغه عوض (پيسې او نور څه) دی چې قاتل يې د مړي په بدل کې د مړي خپلوانو (اولياوو) ته ورکوي.(ژباړن)

(۲) مجموع فتاوى الشيخ محمد بن ابراهيم ۱۵۱/۱۱.

(c) ketabton.com: The Digital Library

سره.

۲- که حمل دجوړښت په اوله مرحله (دڅلويښت ورځو په موده) کي وي، او نقصانول يي پدې موده کي ددې ويري څخه وي چي تربيه کول به يي ورته ګران وي، او يا به يي دژوند او تعليم احتياجات پوره نکړای شي، او يا يي دآينده ژوند څخه په ويره کي وي، او يا موجوده اولادونه دځان لپاره کافي وبولي، نو پدې صورت کي نقصانول جائز ندي.

۳- که حمل د(عَلَقِې)(۱) او (مُضغِې)(۲) په مرحله کي وي، نو نقصانول يي روا ندي، مګر که يوه طبي معتبره کميټه دحمل پاتي والى دمور دصحت لپاره خطر وبولي، که چيري دحمل په پاتي کيدو کي دمور دمينځه تلو او هلاکت ويره وي، او وروسته لدې چي ټول ممکنه وسائل ددې خطر دمينځه وړلو نه عاجز شي، نو بيا يي نقصانول روا دي.

۴- ددريمي مرحلې او څلورو مياشتو پوره کيدو نه وروسته يي هم نقصانول ندي روا، مګر که دمعتبرو او

---

(۱) عَلَقَه: دويني ټوټي ته وايي، او حمل په دوهمه څلويښتو ورځو کي دويني ديوي ټوټې په شان وي.

(۲) مُضغَه: دغوښو ټوټې ته وايي، او حمل په دريمه څلويښتو ورځو کي دغوښي ديو ټوټي په شان ګرځي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

متخصصو ډاکټرانو يوه مجموعه دا فيصله وکړي چي دحمل پاتي کيدل په خيته (نس) کي دمور دهلاکت سبب گرځي، او ټول ممکنه وسائل دهغي دژوند په ژغورلو کي ناکامه شي، نو بيا يي نقصانول روا دي، او نقصانول يي پدې وجه دلته روا دي، چي پدې کي ددوو ضررونو تر منځ له ټولو څخه دلوی او ستر ضرر مخنيوی کيږي، او ددوو مصلحتونو نه لوی او ستر مصلحت ترلاسه کيږي.

او شوری پداسي حال کي چي نومړي حکم صادروي، دالله ﷻ څخه دويري او تقوی توصيه کوي، او دا چي په نومړي مسأله کي بايد له احتياط نه کار واخيستل شي، او الله توفيق ورکونکی دی، وصلى الله على نبينا محمد وآله وصحبه وسلم.

او د (الدمـــاء الطبيعية للنساء) په رساله کي شيخ محمد بن عثيمين داسي وايي: که يي چيري له نقصانولو نه مقصد دماشوم له مينځه وړل وي، او دا په ماشوم کي له روح پوکولو نه وروسته وي، نو بيشکه دا کار حرام دی، ځکه دا دانسان په ناحقه وژل دي، او دمعصوم انسان وژل په قرآن او حديث او اجماع سره حرام دي[1].

او امام ابن جوزي د (احکام النساء) په کتاب کي وايي:

---

(۱) دنومړي رسالي ۶۰ صفحه دي وکتل شي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

پدې چې دنکاح څخه مقصد داولاد راوړل دي، او له هر مني (١) څخه اولاد نه کيږي، نو کله چې اولاد وشي، نو اصلي مقصد تر سره شي، نو دهغه نقصانول دنکاح داصلي حکمت او مقصد مخالفت دی، خو که دا دحمل په اوله مرحله کي له روح پوکلو نه مخکي وي، نو ډيره لويه ګناه ده، ځکه چې حمل لدې نه وروسته دکمال درجې او دخلقت پوره کيدلو ته درسيدلو په لور روان وي، ليکن ګناه يي له هغه حالت نه کمه ده کله چې په هغه کي روح پوه شي او ژوندی شي، نو که ښځه دژوندي ماشوم نقصان وکړي، دا به داسي وي لکه چې مومن انسان يي وژلی وي، الله ﷻ فرمايي: ﴿وَإِذَا الْمَوْؤُودَةُ سُئِلَتْ ❁ بِأَيِّ ذَنبٍ قُتِلَتْ﴾ [د التکوير سورت: ٨-٩ آيتونه] (٢).

نو اې مسلماني خوري له الله ﷻ نه وويريږه، او دهيڅ غرض اومقصد لپاره ددې ناوړه جرم اقدام ونکړې، او په دي ناوړه او ګمراه کونکي تبليغاتو، او ناروا رواجونو باندي چې عقل او دين يې نه مني- ونه غوليږې.

---

(١) (مني) هغه اوبه دي، چې له نارينه څخه دجماع په وخت کي وځي.(ژباړن)

(٢) احکام النساء ص١٠٨-١٠٩.

(c) ketabton.com: The Digital Library

څلورم فصل

دجامو او حجاب احکام

اول: دمسلماني ښځي دشرعي جامو (لباس) کيفيت:

۱- دمسلماني ښځي جامې بايد لويي او پراخه وي او ټول جسم يې له نا محرمه نارينه وو نه پټ کړی وي، او خپلو محرمو کسانو ته بايد له معمول سره سم پرته له مخ، ورغويو، او پښو نه بل هيڅ ځای ښکاره نکړي.

۲- جامې بايد مستوري وي چي دهغي د لاندي څه ښکاره نشي، نو داسي نازك نه وي چي دهغي لاندي دپوست رنګ ځني ښکاره شي.

۳- جامې بايد داسي تنګي نه وي چي داعضاوو حجم او اندازه وښايي، په صحيح مسلم کي له پيغمبر ﷺ نه روايت دی چي فرمايي: «صِنْفَانِ مِنْ أَهْلِ النَّارِ لَمْ أَرَهُمَا قَوْمٌ مَعَهُمْ سِيَاطٌ كَأَذْنَابِ الْبَقَرِ يَضْرِبُونَ بِهَا النَّاسَ وَنِسَاءٌ كَاسِيَاتٌ عَارِيَاتٌ مُمِيلاَتٌ مَائِلاَتٌ رُءُوسُهُنَّ كَأَسْنِمَةِ الْبُخْتِ الْمَائِلَةِ لاَ يَدْخُلْنَ الْجَنَّةَ وَلاَ يَجِدْنَ رِيحَهَا وَإِنَّ رِيحَهَا لَيُوجَدُ مِنْ مَسِيرَةِ كَذَا وَكَذَا»

(c) ketabton.com: The Digital Library

(مسلم روايت کړی دی).

ترجمه: په دوږخ کي دوې ډلي دي چي ما (هيڅ) ندي ليدلي: يو هغه قوم دی چي دغوا دلکۍ په شان شلاخي (قمچيني) ورسره وي او خلك* پرې وهي، او (بله ډله) هغه ښځي بربنډي، کړې وړې، ښځي دي چي سرونه به يي داوښونو دکاږه بوکونو* په شان وي، جنت ته به نه ځي، او نه به يې بوی ورته رسيږي، او بيشکه چي (دجنت) بوی له دومره دومره مسافي نه احساسيږي.

شيخ الاسلام ابن تيميه رحمت الله عليه وايي: «او د پيغمبر ﷺ ددې قول (کاسيات عاريات) تفسير يي داسي کړی دی: چي ښځه داسي جامې واغوندي چي بدن يي نه پټوي، نو دې خو جامې اغوستي وي، خو په حقيقت کي بربنډه وي، مثلاً داسي نرۍ (نازکي) جامې واغوندي چي دپوست رنګ او کيفيت معلوموي، او يا داسي تنګي جامې واغوندي چي دجسم مختلفي حصي او اندامونه لکه کوناټي، ليچي او نور ځايونه وښايي.

دښځي لپاره مناسبي جامې هغه دي چي دا پټوي، او داسي پنډي او لويي وي چي جسم يي نه ښکاره کوي، او نه يي داندامونه حجم او اندازه ښايي (مجموع الفتاوی ۱۴۶/۲۲)

(c) ketabton.com: The Digital Library

۴- ښځه بايد په خپلو جامو کي له نارينه وو سره مشابهت ونلري، ځکه پيغمبر ﷺ پر هغه ښځو باندي لعنت ويلى دى چي خپلي جامې د نارينه وو په شان جوړوي، او دښځي مشابهت له نارينه وو سره په جامو کي دادی: چي داسي جامې واغوندي چي هغه دنوعيت او اوصافو په لحاظ دهري ټولني درسم ورواج سره سم خاص د نارينه وو لپاره وي.

شيخ الاسلام ابن تيميه رحمت الله عليه وايي: «دنارينه وو (سړو) او ښځو دجامو تر مينځ فرق پدې اساس دى چي کوم لباس دنارينه وو لپاره مناسب وي، او کوم دښځو لپاره مناسب وي، نو (نارينه او ښځي هر يو) دهماغه (مناسبو) جامو په اغوستلو سره مامور دي، ښځو ته په پرده (حجاب) او له برينډوالي نه په ځان ساتلو امر شوى دى، نو ځکه ورته په آذان او لبيك ويلو کي دآواز پورته کولو، او صفا ومروا ته دختلو، او په احرام کي لکه دسړي په شان دجامو دايستلو اجازه نده ورکړه شوې، لکه څنګه چي نارينه وو ته امر شوى دى چي جامې په احرام کي وباسي، او سر لوڅ کړي، او هغه عادي جامې چي داندامونو په اندازه جوړي شوي وي وانه غوندي، نو قميص، پرتوګ، خولۍ، او موزي بايد وانه غوندي... اما ښځه له جامو اغوستو نه نده منعه شوې، ځکه چي هغې ته ځان پټول او سَتر

(c) ketabton.com: The Digital Library

کول لازم دي، او دهغه مخالفت ورته روا ندى، ليکن د نقاب، او لاسکلو* اغوستو څخه منعه شوې ده، ځکه دا هغه لباس دى چي اندامونو باندي جوړ شوى دى او ضرورت ورته نشته، او بيا يي دا خبره کړې ده چي خپل مخ به له نارينه وو څخه پرته له نقاب څخه په کوم بل شي پټوي... او په آخر کي وايي: «نو کله چي دا خبره روښانه شوه چي دنارينه وو او ښځو دلباس تر منځ بايد داسي فرق وي چي په هغه سره دښځو او نارينه وو توپير وشي، او داچي دښځو جامې بايد داسي وي چي په هغه سره دښځي دسَتر او پردې (حجاب) مقصد تر سره شي، نو پدي باب او دې مساله کي اساس او اصل په ښه توګه په ګوته کيږي، نو دا خبره روښانه شوه چي که کومي جامې او لباس چي زياتره دنارينه لخوا اغوستل کيده، نو د هغه له اغوستو څخه ښځه منعه ده..، او بيا وايي: او چي کله په کوم لباس کي ستر لږ وي، او هم پکي له نارينه وو سره مشابهت وي، نو دهغه څخه ددې دوو سببونو په وجه منعه شويده، والله اعلم (مجموع الفتاوى ۲۳/۱۴۸-۱۵۵، ۱۴۹)

۵- دښځي جامې بايد دومره ښايسته نه وي چي د کور نه دوتلو په وخت کي دخلکو توجه جلب کړي، تر څو له هغو ښځو نه ونه ګڼل شي کومي چي خپل زينت بل چا ته ښکاره کوي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دوهم: دپردې (حجاب) معنا، دلائل، او فايدې:

دپردې (حجاب) معنا: پرده دې ته ويل کيږي چې ښځه خپل بدن دهغهو نارينه وو نه پټ کړي چې محرم يې نه وي، الله ﷻ فرمايي: ﴿وَلاَ يُبْدِينَ زِينَتَهُنَّ إِلاَّ مَا ظَهَرَ مِنْهَا وَلْيَضْرِبْنَ بِخُمُرِهِنَّ عَلَى جُيُوبِهِنَّ وَلاَ يُبْدِينَ زِينَتَهُنَّ إِلاَّ لِبُعُولَتِهِنَّ أَوْ آبَائِهِنَّ أَوْ آبَاء بُعُولَتِهِنَّ أَوْ أَبْنَائِهِنَّ أَوْ أَبْنَاء بُعُولَتِهِنَّ أَوْ إِخْوَانِهِنَّ﴾ [د النور سورت: ۳۱ آيت].

ترجمه: او ندې ښکاره کوي (باطني) زينت خپل، مګر هغه چې ترينه ښکاري، او په خپلو ټکريو دې خپل ځانونه پټ کړي، او ندې ښکاره کوي خپل ښايست مګر خپلو ميړونو ته، يا خپلو پلرونو ته، يا دميړونو پلرونو ته، يا خپلو ځامنو ته، يا دميړونو ځامنو ته، يا خپلو ورونو ته، او فرمايي: ﴿وَإِذَا سَأَلْتُمُوهُنَّ مَتَاعًا فَاسْأَلُوهُنَّ مِن وَرَاء حِجَابٍ﴾ [د الاحزاب سورت: ۵۳ آيت].

ترجمه: او کله چې لدوی (دپيغمبر ﷺ دازواجو مطهراتو) څخه څه وغواړئ، نو دپردې تر شا يې وغواړئ، او مراد له (حجاب) نه په آيت کې هغه شی دی چې ښځه پټوي، لکه

(c) ketabton.com: The Digital Library

ديوال، يا دروازه، يا جامې، او آيت که څه هم د پيغمبر ﷺ دښځو په باره کي راغلی دی، خو حکم يې ټولو مسلمانو ښځو ته عام دی، ځکه چي دهغه علت او وجه يې داسي بيان کړيده: ﴿ذَلِكُمْ أَطْهَرُ لِقُلُوبِكُمْ وَقُلُوبِهِنَّ﴾ [دالاحزاب سورت: ۵۳ آيت].

ترجمه: دا (يعني دپردې تر شا دښځو څخه څه غوښتل) ستاسو دزړونو او ددوی دزړونو لپاره لاپاک ساتونکی دی.

او دا يو عام علت دی، نو دعلت عاموالی دحکم دعاموالی دليل دی، او الله ﷻ فرمايي: ﴿يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ قُل لِّأَزْوَاجِكَ وَبَنَاتِكَ وَنِسَاء الْمُؤْمِنِينَ يُدْنِينَ عَلَيْهِنَّ مِن جَلَابِيبِهِنَّ﴾ [دالاحزاب سورت: ۵۹ آيت].

ترجمه: اې پيغمبره خپلو ښځو او لوڼو او دمومنانو ښځو ته ووايه چي پر خپلو ځانونو (بدنونو) باندي دخپلو ټکريو* (پلونه) واچوي (خواره کړي).

شيخ الاسلام ابن تيميه رحمت الله عليه وايي: جلباب: هغه لوی ټکري (څادر) ته وايي، چي ابن مسعود رضی الله عنه يې (رداء) بولي، او عام خلك يې (ازار) بولي، چي دښځي سر او ټول بدن پټوي ، او ابو عبيده او نور علماء وايي: چي (ازار) هغه دی چي ښځه يې پر سر باندي اچوي او بيله سترګو بل څه يې نه

(c) ketabton.com: The Digital Library

ښکاري، او (نقاب) هم له همدې جملې څخه دی (مجموع فتاوی شیخ الاسلام ۲۲/۱۱۰-۱۱۱)

له هغه دلائلو نه چې په سنتو کې له نا محرمو نه دښځې دمخ دپټولو په باره کې راغلي دي، دعائشې رضي الله عنها دا حدیث دی چې وايي: «كَانَ الرُّكْبَانُ يَمُرُّونَ بِنَا وَنَحْنُ مَعَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مُحْرِمَاتٌ فَإِذَا حَاذَوْا بِنَا سَدَلَتْ إِحْدَانَا جِلْبَابَهَا مِنْ رَأْسِهَا عَلَى وَجْهِهَا فَإِذَا جَاوَزُونَا كَشَفْنَاهُ» (احمد، ابو داود، او ابن ماجه روایت کړی دی)

ترجمه: کله چې مونږ له پیغمبر ﷺ سره په احرام کې وو، او سپاره خلك زمونږ له خوا نه تیریدل، نو کله چې به مونږ ته رانژدې شول، نو له مونږ نه به هرې یوې خپل څادر د سر د پاس نه پر مخ باندې را خپور (څوړند) کړ، او کله چې به (له هغوی نه) تیر شوو نو مخ به مو لوڅ کړ.

او له نا محرمو نه دښځې دمخ پټولو د واجبوالي په باره کې په قرآن او حدیث کې ډیر دلائل راغلي دي، او اې مسلمانې خورې زه پدې باره کې تا دې کتابونو ته دمراجعې لپاره حواله کوم: (حجاب المرأة ولباسها في الصلاة) دشیخ الاسلام ابن تیمیه تألیف، او(حکم السفور والحجاب) دسماحة الشیخ عبد العزیز بن عبد الله بن باز تألیف، (الصارم المشهور على المفتونين بالسفور) دشیخ حمود بن عبد الله التویجري تألیف، او (رسالة الحجاب)

(c) ketabton.com: The Digital Library

دشيخ محمد بن صالح العثيمين تأليف، او پدې رسالو کې پوره او کافي معلومات پدي هکله شته.

او مسلماني خوري تا ته دي معلومه وي چي کومو علماوو چي تا ته دمخ لوڅول روا بللي دي، سره لدې چي دهغوی قول مرجوح او ضعيف دی، خو بيا هم يي ددې روا والی لپاره دا قيد ذکر کړی دی، چي بايد (مخ لوڅول) دفتنې اوشر سبب جوړ نشي، او که فتنه تري پيښيږي نو بيا يي پټول واجب دي، او فتنه او شر ليري ندي، خصوصاً پدې زمانه کي چي دينداري او حيا په نارينه وو او ښځو کي کمه شوې ده، او فتنه ګر ډير شوي دي، او ښځي رنګارنګ دښکلا وسائل استعمالوي، او پدي کي ډيري فنکاره (ماهره) هم دي، چي پدي سره فتنې او شر پيدا کيږي، نو اې مسلماني خوري لدې ټولو شيانو نه پرهيز وکړه، او داسي حجاب واغونده چي دالله ﷻ په توفيق سره دي له فتنې او شر نه وساتي، او هيڅ يو معتبر عالم نه پخوا او نه په اوس زمانه کي دې ښځو ته هغه کارونه روا کړي چي دوی يې نن کوي، او ځيني مسلماني ښځي دپردې (حجاب) او ستر په باره کي له نفاق څخه کار اخلي، چي کله په با پرده ټولنه کي وي، سَتر کوي، او چي کله په آزاده او بي ستره ټولنه کي وي، نو بيا سَتر نه کوي، او ځيني په عامو ځايونو کي سَتر کوي، خو چي کله يو دوکان او يا شفاخاني ته لاړې

(c) ketabton.com: The Digital Library

شي، او يا له کوم زرګر سره او يا دښځينه جامو له خياط (درزي) سره خبري کوي، نو مخ او ليچي داسي ورته لوڅي کړي، لکه چي د خپل خاوند او يا محرم سره وي، نو هغه ښځي چي دا کارونه کوي د الله ﷻ څخه دي وويريږي.

او مونږ ځيني ښځي ليدلي چي په هوايي جهاز کي له خارج نه راځي، نو هلته حجاب او سَتر وکړي چي کله له هوايي جهاز نه ددې هيواد په يو هوائي ډګر کي کوزي شي، نو (ددوی ددغه کار څخه) داسي ښکاري چي (ددوی په نظر) حجاب او سَتر يواځي يو عادت او رواج وي، او يو شرعي حکم نه وي.

اې مسلماني خوري، بيشکه ستر او حجاب تا دمريض زړونو خاوندانو او انساني سپيو له زهرجنه کتلو څخه ژغوري، او له تا څخه (دخلکو) حيواني طمعي او اميدونه ليري کوي، نو هميشه دحجاب او پردې ساتنه وکړه، او هغه مغرضانه تبليغاتو ته تن مه ورکوه چي د سَتر او حجاب غندنه کوي، او يا يي بې ارزښته بولي، بيشکه هغوی ستا لپاره شر غواړي، لکه څنګه چي الله ﷻ فرمايي: ﴿وَيُرِيدُ الَّذِينَ يَتَّبِعُونَ الشَّهَوَاتِ أَن تَمِيلُواْ مَيْلاً عَظِيمًا﴾ [د النساء سورت: ۲۷ آيت].

ترجمه: او هغه کسان چي دشهوتونو پيروي کوي، غواړي چي تاسو (له حق څخه) په لويه بې لاري سره منحرف شئ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

پنځم فصل

دښځي دلمانځه احکام:

اې مسلماني خوري لمونځونه په خپل وخت کي دټولو شرطونو، ارکانو، او واجباتو سره اداء کړه، الله ﷻ امهات المومنين[1] ته فرمايي: ﴿وَأَقِمْنَ الصَّلَاةَ وَآتِينَ الزَّكَاةَ وَأَطِعْنَ اللَّهَ وَرَسُولَهُ﴾ [د الاحزاب سورت: ۳۳ آيت].

ترجمه: او لمونځ اداء کړی، او زکات ورکړی، او دالله او دهغه درسول اطاعت وکړی.

دا ټولو مسلمانو ښځو ته عام امر دی، نو لمونځ داسلام دارکانو نه دوهم رکن دی، او داسلام ستنه ده، پرېښول يي کفر او له اسلام نه وتل دي، ځوك چي لمونځ نه کوي نر وي او كه ښځه، هغه نه دين لري او نه اسلام، او له خپل وخت نه دلمانځه ځنډول بيله کوم شرعي عذر نه، په حقيقت کي دهغه ضايع

---

(۱) يعني دمومنانو ميندي، او دا د پيغمبر ﷺ دازواجو مطهراتو لقب دی.(ژباړن)

(c) ketabton.com: The Digital Library

کول دي، الله ﷻ فرمايي: ﴿فَخَلَفَ مِن بَعْدِهِمْ خَلْفٌ أَضَاعُوا الصَّلَاةَ وَاتَّبَعُوا الشَّهَوَاتِ فَسَوْفَ يَلْقَوْنَ غَيًّا * إِلَّا مَن تَابَ وَآمَنَ وَعَمِلَ صَالِحًا فَأُوْلَئِكَ يَدْخُلُونَ الْجَنَّةَ وَلَا يُظْلَمُونَ شَيْئًا﴾ [دمريم سورت: ٥٩-٦٠ آيتونه].

ترجمه: نو لدوی نه وروسته داسي ځوك راغلل چي لمونځ يي ضايع کړ، او دشهوتونو متابعت يي وکړ، نو دوی به ژر بد عاقبت وګوري، مګر هغه کسان چي توبه وباسي، او ايمان راوړي، او نيك عمل وکړي، نو دا کسان به جنت ته ځي، او په هيڅ شي کي به پرې ظلم او تيری نه کيږي.

او حافظ ابن کثير په خپل تفسير کي له يو شمير علماوو نه نقل کړی دی چي دلمانځه ضايع کولو نه مراد: دهغه دوختونو ضايع کول دي، چي لمونځ دخپل وخت له وتلو نه وروسته اداء شي، او د بد عاقبت څخه مراد: زيان او خساره ده، او بل تفسير يي دادی: چي هغه په دوزخ کي يوه کنده ده.

دښځي دلمانځه ځانګړي احکام دي، چي په لاندي ډول بيانيږي:

١- دښځي لپاره اذان او اقامت نشته، ځکه چي داذان لپاره اواز پورته کول لازم دي، او دښځي لپاره اواز پورته کول

(c) ketabton.com: The Digital Library

روا نـدي، نـو دښځـي اذان او اقامـت صـحيح نـدى، د(المغنـي) موءلف وايي: «پدي كي موږ (دعلماوو) اختلاف ندى ليدلى»[(١)].

۲- دښځـي له مـخ نـه بغـير نـور ټول بـدن يي په لمانځه كي عـورت دى، او دورغويـو او پښـو پـه بـاره كـي چـي عورت دي او كـه نـه، دعلمـاوو اختـلاف دى، او دا حكـم پـه هغـه صـورت كـي دى، چـي بـيله خـپل محـرم شخـه يـي بـل شـوك پـه لمانځـه كي نه ګـوري، كـه چيري نـا محـرم سـړي ليدلـه نو دټول جسم پټول پرې لازم دي، لكـه شنګـه چي له لمانځه نه دباندي دنارينه وو نه ستر پرې لازم دى، نـو پـه لمانځـه كي بـه ضرور سر، غاړه، او نور بدن حتـى دپښـو (قدمونـو) مخونـه بـه پټوي، پيغمبر ﷺ فرمايي: «لا يَقْبَلُ اللهُ صَلاَةَ حَائِضٍ إلاّ بِخِمَارٍ» [بخاري، مسلم، ابو داود، ترمذي، او نسائي روايت كړى دى]

تـرجمه: الله ﷻ دهغه ښځي چي حيض يي راغلى وي (بلوغ تـه رسـيدلې وي) لمونـځ نه قبلوي، مګر په شادر (پوړني) كي، او (خمار) هغه شادر دى چي سر او غاړه پټوي.

او له ام سـلمه رضي الله عنها نـه روايـت دى چي لـه پيغـمبر ﷺ

---

(١) المغني ۶۸/۲.

(c) ketabton.com: The Digital Library

نه يي پوښتنه وکړه چي ايا ښځه په اوږده کميس او پوړني کي لمونځ کولای شي چي پرتوګ يي نه وي اغوستی؟ پيغمبر ﷺ ورته وفرمايل: «إِذَا كَانَ الدِّرْعُ سَابِغاً يُغَطِّي ظُهُورَ قَدَمَيْهَا»[1].

ترجمه: که چيري کميس دومره اوږد وي چي دپښو سرونه پټ کړي (نو کولای شي)[2].

دا دوه حديثونه پدې دلالت کوي چي په لمانځه کي دسر او غاړي پټول حتمي دي، لکه څنګه چي دعايشې رضی الله عنها په حديث کي راغلي دي، او همدارنګه دنور بدن او حتی دپښو سرونه پټول هم حتمي دي، لکه څنګه چي دام سلمه په حديث کي راغلي دي، او دمخ لوخول يي په هغه صورت کي روا دي چي بيګانه (نا محرمه) څوك يي نه ويني، او پدې باندي دعلماوو اجماع شوې ده.

شيخ الاسلام ابن تيميه وايي: که ښځه يوازي لمونځ وکړي، نو دپوړني اچول ورته لازمي ده، او دلمانځه څخه بهر په

---

(۱) ابو داود روايت کړی دی، او دحديث امامانو دا حديث: (صحيح موقوف) حديث بللی دی.

(۲) يعني پدې صورت کي لمونځ کولای شي.(ژباړن)

(c) ketabton.com: The Digital Library

خپل کور کي دسر لوڅول ورته روا دي، نو زينت کول (کالي اغوستل) په لمانځه کي دالله ﷻ حق دی، نو هيڅ چا ته روا ندي چي په کعبې لوڅ طواف وکړي، که څه هم يوازي په شپه کي وي، او يا لوڅ لمونځ وکړي، که څه هم يوازي وي»، او بيا وايي: «نو په لمانځه کي دعورت حکم (دلمانځه نه بهر) د نظر د عورت پوري تړلی ندی، نه طَرْداً او نه عَکساً»[(۱)] [(۲)].

په (المغني) کي راغلي دي: اما دازادي ښځي دټول بدن پټول په لمانځه فرض دي، او که يي کوم ځای ښکاره شي نو لمونځ يي صحيح ندی، مګر که چيري لږ وي، او دا دمالك،

---

(۱) «طرداً» پدي مساله کي دا معنا لري: چي دکومو اندامونو پټول چي په لمانځه کي فرض دي، حتمي نده چي دهغه پټول له لمانځه نه بهر هم فرض وي.
او «عکساً» دا معنا لري: چي دکومو اندامونو پټول چي په لمانځه کي فرض دي، له لمانځه نه بهر يي لوڅول حتمي ندي.
خلاصه دا چي دلمانځه دننه او له لمانځه نه بهر دعورت په حکم کي څه طردي او عکسي تعلق او تلازم نشته، بلکه په هر حالت کي عورت ځانګړی حکم لري، په لمانځه کي دننه ځانته حکم لري، او له هغه نه بهر ځانته حکم لري.(ژباړن)

(۲) مجموع الفتاوی ۲۲/۱۱۳-۱۱۴.

(c) ketabton.com: The Digital Library

اوزاعي، او شافعي رحمت الله عليهم قول دی[۱].

۳- په (المغني) کي راغلي دي: چي ښځه به په رکوع او سجده کي خپل ځان (او اندامونه) سره راټول کړي، او سره ليري کوي به يي نه، او چارزانو به کښيني، او يا به دواړي پښي غوړوي او ښي خوا ته به يي باسي، او پدي ناسته کي ستر زيات دی، نو ځکه خو دا ناسته له هغي نه بهتره دی چي ښي پښه دګوتو پر سرونو ودروي، او کيڼه پښه تر هغه لاندي کړي او دواړي ښي خوا ته وباسي، او يا ښي پښه دګوتو پر سرونو ودروي، او پر چپه پښه کښيني[۲].

او نووي رحمت الله عليه وايي: شافعي رحمت الله عليه په (مختصر) کي وايي: دنارينه وو او ښځو تر مينځ دلمانځه په اعمالو کي کوم فرق نشته، خو ښځي ته مستحب دي چي خپل بدن يو له بل سره را ټول کړي، او په سجده کي خپل نس له خپلو ورنونو سره داسي ونښلوي چي ښه پټه شي، او زه بهتره

(۱) المغني ۲/۳۲۸.

(۲) المغني ۲/۲۵۸.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ګنم چي دا کار په رکوع او ټول لمانځه کي وکړي[۱].

۴- په جماعت سره دښځو لپاره لمونځ کول دعلماوو په مينځ کي اختلافي مسأله ده، بعضي يي روا کوي او بعضي يي منع کوي، خو داکثره علماوو په نظر منع ندی، ځکه پيغمبر ﷺ وام ورقه ته امر وکړی چي دخپل کور کسانو ته جمع ورکړي[۲]، او دبعضو په نظر مستحب ندی، او دبعضو په نظر مکروه دی، او دبعضو په نظر په نفلو کي جائز دی، نه په فرضو کي، او اميد دی چي مستحب والی يي راجح وي، او پدې مساله کي دزيات معلومات لپاره دي و(المغني ۲/۲۰۳) او (المجموع ۴/۸۴-۸۵) دنووي تاليف ته مراجعه وشي.

او ښځه کولای شي چي قراءت په لوړ اواز (جهر) سره ووايي، که چيري نا محرمه نارينه وو يي اواز نه اوريده.

۵- وښځو ته روا دي چي په مسجد کي دنارينه وو سره دجماعت لپاره له کوره ووځي، خو دهغوی لمونځ په خپل کور کي بهتر دی، مسلم رحمت الله عليه په خپل کتاب (صحيح

---

(۱) المجموع ۳/۴۵۵.

(۲) ابو داود روايت کړی دی، او ابن خزيمه هغه صحيح بللی دی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

مسلم) کي له پيغمبر ﷺ څخه روايت کوي چي هغه فرمايي:
«لا تَمْنَعُوا إِمَاءَ اللهِ مَسَاجِدَ اللهِ».

ترجمه: دالله ﷻ مينځي[۱] له مسجدونو څخه مه منعه کوئ.

او ﷺ فرمايي: «لا تَمْنَعُوا النِّسَاءَ أَنْ يَخْرُجْنَ إِلَى الْمَسَاجِدِ، وَبُيُوتُهُنَّ خَيْرٌ لَهُنَّ»[۲].

ترجمه: ښځي لدې نه منعه کوئ چي مسجدونو ته ولاړي شي، او (په) کورونو (پاته کيدل) ددوی لپاره بهتره دي.
نو ښځو ته په کورونو کي پاته کيدل، او په کورونو کي لمونځ کول يي دستر دخوندي والي په وجه بهتر دي.
او که چيري مسجد ته دلمانځه لپاره لاړه شي، نو دا لاندني آداب به ضرور مراعاتوي:
الف- بايد په کاليو او کامل حجاب سره پټه وي، عائشه رضي الله عنها وايي: ښځو به دپيغمبر ﷺ سره لمونځ کاوه، او بيا به خپلو کورونو ته تللې پداسي حال کي چي په خپلو کاليو به

---

(۱) له مينځو نه مراد دلته عامي ښځي دي. (ژباړن)
(۲) احمد او ابو داود روايت کړی دی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

داسي پتې وې چي دتياري له وجهي به نه پيژندل کيدلې[۱].

ب- کله چي له کوره وځي نو عطر او خوشبويي به نه استعمالوي، پيغمبر ﷺ فرمايي: «لا تَمْنَعُوا إِمَاءَ اللهِ مَسَاجِدَ اللهِ، وَلْيَخْرُجْنَ تَفلات»[۲].

ترجمه: ښځي لدې نه مه منعه کوی چي مسجدونو ته ولاړي شي، او دخوشبويي د استعمال نه بغير به له کوره وځي، او (تفلات) يعني: چي خوشبويي يي نه وي استعمال کړې.

له ابو هريره ﷺ نه روايت دی چي وايي پيغمبر ﷺ ويلي دي: «أَيُّمَا امْرَأَةٍ أَصَابَتْ بُخُوراً فَلا تَشْهَدَنَّ مَعَنَا الْعِشَاءَ الآخِرَةَ»[۳].

ترجمه: هري ښځي چي خوشبويي وهلې وي زمونږ سره دي دماسختن لمانځه ته نه حاضريږي.

او مسلم دابن مسعود رضي الله عنه ښځي زينب نه روايت

---

(۱) بخاري او مسلم روايت کړی دی.

(۲) احمد او ابو داود روايت کړی دی.

(۳) احمد ، مسلم، ابو داود او نسائي روايت کړی دی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

کړی چي پيغمبر ﷺ مونږ ته وويل: «إِذَا شَـهِدَتْ إِحْدَاكُـنَّ الْمَسْجِدَ فَلا تَمُسَّ طِيباً»[(۱)].

ترجمه: کله چي له تاسو نه يوه مسجد ته حاضره شي نو خوشبويي او عطر دي نه وهي.

امام شوکاني په (نيل الاوکار) کي وايي: پدې حديث سره دا ثابته شوه دښځو وتل مسجدونو ته په هغه صورت کي روا دي چي په هغه کي فتنه او فساد، او يا دهغه مينځ ته راوړونکي سبب لکه خوشبويي او داسي نور څه نه وي.

او همدارنګه وايي: او له نومړو احاديثو نه دا ثابته شوه چي نارينه به ښځو ته هله ومسجد ته دوتلو اجازه ورکوي، چي په وتلو کي يي دفتني جوړيدلو اسباب نوي، لکه خوشبويي، او يا ګانه، او يا نور زينت او سينګار[(۲)].

ج- د کور نه به په ښکلي کاليو او سينګار کي نه وځي، ام المؤمنين عائشه رضي الله عنها وايي: که چيري پيغمبر ﷺ هغه څه چي مونږ ليدلي دي ليدلي وای، نو ښځي به يي له مسجد نه

---

(۱) مسلم روايت کړی دی.

(۲) نيل الاوطار ۳/ ۱۴۰-۱۴۱.

(c) ketabton.com: The Digital Library

منع کړي واى، لکه څنګه چي بني اسرائيلو خپلي ښځي منع کړي دي[۱].

امام شوکاني په نيل الاوطار کي دعائشي رضي الله عنها ددغه قول (که چيري پيغمبر ﷺ هغه څه چي مونږ ليدلي دي ليدلي واى) په شرح کي وايي: يعني دا ښکلي کالي، او خوشبويي، او سينګار، او بي ستره وتلو ته دهغي اشاره ده، ځکه چي دپيغمبر ﷺ په وخت کي ښځي په لويو او پراخو او پنډو او ډبلو کاليو کي له کور نه وتلي.

امام ابن الجوزي رحمت الله عليه وايي: ښځي ته ښايي چي د کور وتلو څخه ډډه وکړي څومره چي ورته ممکنه وي، که خپله له نورو نه سالمه پاتي شي، نو نور به له هغي نه سالم نه وي پاتي، نو که چيري ووتلو ته مجبوره شي، نو دخپل خاوند په اجازه به په يو خوار (غريب) شکل کي وځي، او په خالي ليارو به ځي، او په عامو بازارونو او سړکونو کي به نه ځي، او کوښښ به کوي چي اواز يي څوك وانه وري، او دلياري په غاړه

---

(۱) بخاري او مسلم روايت کړی دی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

کي به ځي، نه دلياري په مينځ کي[۱].

د- که چيري ښځه يوازي وي، نو دنارينه وو شاته به يوازي په صف کي دريږي، انس رضي الله عنه وايي: کله چي پيغمبر ﷺ دوی ته لمونځ ورکړ: نو زه او يو يتيم هلك يي شا ته ودريدو، او يوه بوډۍ ښځه زمونږ شا ته ودريدله[۲].

او هغه په بل روايت کي وايي: ما او يو يتيم زمونږ په کور کي په پيغمبر ﷺ پسي لمونځ وکړ، او زما مور (ام سليم) مو شا ته ولاړه وه[۳].

او که چيري ښځي له يوې نه زياتي وي، نو بيا به ديو صف او څو صفونو په شکل دنارينه وو شا ته دريږي؛ ځکه چي پيغمبر ﷺ نارينه دهلکانو نه وړاندي درول، او ښځي به يي دهلکانو شا ته درولي[٤].

له ابو هريره رضي الله عنه نه روايت دي چي وايي پيغمبر ﷺ

---

(۱) احکام النساء ۳۹.

(۲) بخاري، مسلم، ابو داود، ترمذي، او نسائي روايت کړی دی.

(۳) بخاري روايت کړی دی.

(٤) احمد روايت کړی دی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ويلي: «خَيْرُ صُفُوفُ الرِّجَالِ أَوَّلُهَا، وَشَرُّهَا آخِرُهَا، وَخَيْرُ صُفُوفُ النِّسَاءِ آخِرُهَا، وَشَرُّهَا أَوَّلُهَا»[۱].

ترجمه: دنارينه وو له ټولو نه ښه او بهتره صف اول صف دی، او له ټولو نه بد ترين صف آخر صف دی، او دښځو له ټولو نه ښه او بهتره صف آخر صف دی، او له ټولو نه بدتر يي اول صف دی.

نو دا دوه حديثونه پدي دلالت کوي چي ښځي به دنارينه وو شا ته صف جوړوي، او چي کله په نارينه ووي پسي لمونځ کوي، نو ځانته ځانته به لمونځ نه کوي، که فرض لمونځ وي او که تراويح وي.

هـ- که امام په لمانځه کي سهوه شي، نو ښځه به ددوو لاسونو دورغوو په وهلو سره (چکچکو) هغه ته فتحه او خبر ورکوي؛ ځکه پيغمبر ﷺ فرمايي: «إِذَا نَابَكُمْ فِي الصَّلاة شَيْءٌ فَلْيُسَبِّحْ الرِّجَالُ، وَلْيُصَفِّقْ النِّسَاءُ»[۲].

ترجمه: که په لمانځه کي درته څه پيښ شي، نو نارينه به

---

(۱) مسلم، ابو داود، ترمذي، نسائي، او ابن ماجه روايت کړی دی.

(۲) احمد روايت کړی دی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

تسبيح وايي[۱]، او ښځي به چکچکي وهي.

او دا دښځو لپاره په لمانځه کي دلاسونو وهلو (ټکولو) اجازه ده، چي کله يو څه پيښ شي، او دامام سهوه له همدې جملي څخه ده؛ او دا ځکه چي دښځي په اواز کي دنارينه وو لپاره فتنه ده، نو له همدي وجهي په لاسونو وهلو امر ورته شوی دی، او خبري به نه کوي.

و- کله چي امام سلام وګرځوي نو ښځي به سمدستي له مسجد نه وځي، او نارينه به ناست وي؛ تر څو چي له ښځو نه څوك ونه ويني، ام سلمه رضي الله عنها روايت کوي وايي: کله چي به ښځو له فرض لمونځ نه سلام وګرځاوه، نو به پاڅيدلي، او پيغمبر ﷺ او کومو کسانو چي ورسره لمونځ کړی وو هغوی به تر کوم وخت پوري چي به الله غوښتل ناست به وو، او کله چي به پيغمبر ﷺ پاڅيد نو نور خلك به هم پاڅيدل.

زهري وايي: زمونږ په نظر -والله اعلم- هغه ددي لپاره چي

---

(۱) يعني په تسبيح (سبحان الله) ويلو سره دي امام ته فتحه او خبر ورکړي، چي خطا شوی دی، او ښځه به دلاسونو په وهلو سره امام ته فتحه او خبر ورکوي. (ژباړن)

(c) ketabton.com: The Digital Library

کومي ښځي وتَلي تولي ختمي شي[۱].

امام شوکاني وايي: په نومړي حديث کي دا خبره ثابته شوه چي امام ته ښايي دمقتديانو دحالت مراعت وکړي، او له هغه کار نه ډډه وکړي چي له هغه نه کوم ناروا کار مينځ ته راځي، او دتهمت له ځايونو نه ځان خوندي وساتي، او دا خبره ثابته شوه چي په لياروکي دښځو او نارينه وو اختلاط او ګډوالی مکروه او ناروا دی، څه دا چي په کورونو کي وي[۲].

امام نووي رحمت الله عليه وايي: دښځو او نارينه وو دجماعت په لمانځه کي لاندي توپيرونه شته:

اول: جماعت لمونځ دښځو لپاره هومره مؤکد او ټينګ سنت ندي، کوم چي دنارينه وو لپاره دی.

دوهم: دښځو امام به دهغوی په مينځ کي دريږي.

دريم: يوه ښځه به دنارينه شا ته دريږي، نه څنګ ته يي، په خلاف دنارينه.

---

(۱) بخاري روايت کړی دی، (الشرح الکبير على المقنع) ۴۲۲/۱ دي وکتل شي.

(۲) نيل الاوطار ۳۲۶/۲.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ځلورم: که يې دنارينه وو سره دځو صفونو په شکل لمونځ کاوه، نو اخير صف له اول صف نه غوره او بهتره دی[۱].

او له تيرو خبرو نه دا معلومه شوه، چې دنارينه وو او ښځو په مينځ اختلاط او يوځای والی حرام او ناروا دی.

ز- داختر لمانځه ته دښځو وتل:

عن أم عطية رضي الله عنها قالت: «أَمَرَنَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنْ نُخْرِجَهُنَّ فِي الْفِطْرِ وَالأَضْحَى: الْعَوَاتِقَ وَالْحُيَّضَ وَذَوَاتِ الْخُدُورِ فَأَمَّا الْحُيَّضُ فَيَعْتَزِلْنَ الصَّلاَةَ —وفي لفظ: الْمُصَلَّى— وَيَشْهَدْنَ الْخَيْرَ وَدَعْوَةَ الْمُسْلِمِينَ»[۲].

ترجمه: له ام عطيه رضي الله عنها نه روايت دی چې وايي: پيغمبر ﷺ مونږ ته امر وکړ چې هغوی (يعني) پيغلې نجونې، او ځوانانې دپردې ښځې، او حائضې ښځې په کوچنی اختر او لوی اختر کې (وعيد ګاه ته) وباسو، او حائضې ښځې به دلمانځه ځخه ډډه کوي، -او په بل روايت کې وايي: دلمانځه ځای نه به ډډه کوي- خو دخير او دمسلمانانو ددوعا لپاره به

(۱) المجموع ۳/۴۵۵.

(۲) جماعت روايت کړی دی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

حاضرېږي.

شوکاني وايي: دا حديث او ددې په څير نور احاديث پدې خبره دلالت کوي چي په اخترونو کي وعيد ګاه ته دښځو وتل روا دي، که پيغله وي، که واده کړي، که ځوانه وي، حيضداره وي، او که بوډۍ، تر څو چي په عدت[(۱)] کي نه وي، او يا يي په بهر وتلو کي فتنه او فساد نه وي، او يا څه عذر ونلري[(۲)].

او شيخ الاسلام ابن تيميه وايي: چي ومسلمانو ښځو ته دا خبره وشوه چي دجُمعي او دجماعت لمانځه نه يي په کورونو کي لمونځ بهتره دی، خو داختر لمونځ داسي ندی، ځکه هغوی ته يي امر کړی دی چي داختر لمانځه ته ولاړي شي، او شايد - والله اعلم- چي اسباب به يي داوي:

اول: اختر په کال کي يوازي دوه ځله دی، نو په هغه کي دجمعي او دجماعت دلمانځه خلاف دښځو حاضريدل روا شول.

دويم: داختر لمونځ بدل (قائم مقام) نلري، خو دجمعي او

---

(۱) عدت هغه شرعي مودې ته وايي چي ښځه يي بايد له طلاق نه وروسته په کور کي تيره کړي.(ژباړن)

(۲) نيل الاوطار ۳/۳۰۶.

(c) ketabton.com: The Digital Library

جماعت لمونځ داسي ندی، څکه په کور کي دښځي دغرمې (ظهر) لمونځ دجمعي دلمانځه په عوض کي دی.

دريم: داختر لمونځ دښتي او صحرا ته دالله دذکر لپاره وتل دي، نو هغه له بعضي اړخونو نه له حج سره مشابهت لري، نو څکه خو لوی اختر دحج په وخت کي دی، تر څو دحاجيانو سره سمون (موافقت) راشي[۱].

او شافعيانو (شافعي مذهبيانو) دښځو وتل اختر لمانځه ته پدې شرط روا بولي چي ښايست ونلري.

امام نووي وايي: شافعي او اصحابو (دمذهب ستر عالمانو) ويلي دي: هغو ښځو ته چي ښايست (ښکلا) نلري داختر لمانځه ته تلل روا دي، اما دښايسته (ډولناکو) ښځو تلل مکروه دي، او بيا وايي: او که چيري ښځي وځي نو بهتره ده چي په زړو کاليو کي ووزي، او داسي کالي به نه اغوندي (نه اچوي) چي دوی ته دچا پام راواړوي، او بهتره ده چي په اوبو سره بدن پاك کړي، او خوشبوئي وهل ورته مکروه دي، او دا ټول دهغو زړو ښځو لپاره دی چي دچا اشتها (شهوت) ورته نه

---

(۱) مجموع الفتاوی ۶/۴۵۸-۴۵۹.

(c) ketabton.com: The Digital Library

کيږي، اما ځواني او ښايست لرونکي ښځي او کومي چي دچا اشتها (شهوت) ورته پيدا کيږي، هغوی لپاره داختر لمانځه ته تلل مکروه دي، ځکه چي پدې کي ددوی لپاره او دنورو لپاره دفتنې او فساد ويره شته. که چيري وويل شي چي دا د(ام عطيه) دمخکني حديث سره مخالف دی، نو په جواب کي وايو: په بخاري او مسلم کي دعائشي رضي الله عنها نه روايت دی وايي: که چيري پيغمبر ﷺ کوم کارونه چي ښځي يي کوي ليدلي وای، نو هغوی به يي (له وتلو) نه منع کړي وای، لکه څنګه چي دبني اسرائيلو ښځي منع شوي وې، او پدي چي فتني او دشر اسباب پدي زمانو کي ډير زيات دي، چي داسلام په اوله زمانه کي داسي نه وه، والله اعلم[1].

زه وايم: او زمونږ په زمانه کي له تولو نه زيات دي.

او امام ابن الجوزي وايي: زه وايم: مونږ مخکي ددي خبري بيان وکړ چي دښځو وتل روا دي، ليکن که دوی دفتنې سبب جوړ شي او يا دوی ته فتنه پيښنه شي نو له وتلو نه يي منع کول بهتره دي، ځکه داسلام داولي زماني ښځي داسي نه وې کومي

---

(۱) المجموع ۱۳/۵.

(c) ketabton.com: The Digital Library

چې دنن زماني ښځې دي، او همدا رنګه نارینه (هم داوس زماني دنارینه وو په شان نه وو)[۱]، یعنې هغوی دغتمې تقوی خاوندان وو.

نو مسلماني خوري! ته لدا رنګه اقوالو نه پوهیږې چې داختر لمانځه ته دي وتل شرعاً روا دي، خو پدي شرط چې دا وتل به په اخلاقو او پرده کې وي او دالله ﷻ درضا لپاره به وي، او ددي لپاره چې دمسلمانانو په دوعا کې برخه واخلي او داسلام دشعائرو[۲] اظهار وشي، او ددي لپاره نه چې خپل ښایست او ښکلا ښکاره کړې او ځان دفتني سره مخامخ کړې، نو دې ټکي ته زیاته توجه پکار ده.

---

(۱) احکام النساء ص۳۸.

(۲) داسلام شعائر: لکه دجماعت لمونځ، داختر لمونځ، حج او داسې نور کوم چې داسلام ددین ظاهري علائم ګڼل کیږي. (ژباړن)

(c) ketabton.com: The Digital Library

شپږم فصل

دښځو دجنازې احکام:

الله ﷻ په هر انسان مرګ مقرر کړی دی، او يوازي الله ﷻ دبقاء او پايښت خاوند دی، هغه فرمايي: ﴿وَيَبْقَى وَجْهُ رَبِّكَ ذُو الْجَلَالِ وَالاكْرَامِ﴾ [دالرحمن سورت: ۲۷ آيت].

ترجمه: او باقي به وي مخ ستا دپروردګار چي دلويي او عزت ورکولو خاوند دی.

او دانسان دجنازې لپاره يي خاص احکام ګرځولي دي چي ژوندي کسان يي بايد عملي کړي، او مونږ پدې فصل کي ښځو پوري مخصوص احکام بيانوو:

۱- دښځي مړي ته بايد ښځي غسل ورکړي، او نارينه وو دهغې غسل روا ندی، خو ميړه ته روا ده چي خپلي ښځي (کوروالا) ته غسل ورکړي.

او دنارينه مړي ته به نارينه غسل ورکوي، او ښځو ته دهغه غسل روا ندی، خو ښځي ته روا ده چي خپل ميړه ته غسل ورکړي، ځکه چي علي رضی الله عنه خپلي ښځي دپيغمبر

(c) ketabton.com: The Digital Library

ﷺ لور فاطمه رضی الله عنها ته پخپله غسل ورکړی وو، او اسماء بنت عميس رضی الله عنها خپل ميړه ابو بکر الصديق رضی الله عنه ته پخپله غسل ورکړی وو.

۲- دښځي کفن په پنځو سپينو جامو کي بهتر دی، چي يو به لنګ (ازار) وي چي (دنامه او ځنګنو تر مينځ) پکي پټه شي، او بل به پوړنی (څادر) وي چي پر سر يي واچول شي، او بل به قميص وي چي بدن يي پټ کړي، او بل به دوي ټوټې (کپړې) وي چي ددي نورو دپاسه واچول شي (او ټول بدن پکي پټ شي، لکه څنګه چي ليلی الثقفيه عنها رضی الله روايت کوي وايي: زه په هغو کسانو کي وم چي ام کلثوم رضی الله عنها دپيغمبر ﷺ لور ته يي دمړيني په وخت غسل ورکړ، نو اول شی چي پيغمبر ﷺ مونږ ته راکړ لنګ (ازار) وو، بيا قميص، بيا پوړنی (څادر)، بيا يوه لويه جامه، او بيا يي يوه بله جامه ورواغوستله[1].

امام شوکاني وايي: او دا حديث پدې دلالت کوي چي دښځي شرعي کفن عبارت دی: له لنګ (ازار)، قميص (چي ټوله بدن پټوي)، پوړنی، او دوو نورو جامو نه (چي ټول بدن پټ

---

(۱) احمد او ابو داود روايت کړی دی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

کړي[١].

٣- دښځي دسر دوېښتو حکم: دښځي وېښته بايد دري چوټي (کوڅۍ) شي، او شا ته واړول شي، لکه څنګه چي ام عطيه رضي الله عنها دپيغمبر ﷺ دلور دغسل طريقه داسي بيانوي: نو وېښته يي مونږ دري چوټي (کوڅۍ) کړل، او بيا مو دهغي شاته واړول[٢].

٤- ښځو ته جنازي سره دتللو حکم: له ام عطيه رضي الله عنها نه روايت دی چي وايي: مونږ دجنازي سره ديو ځای تللو نه منع شوي يو، خو دا حکم يي مونږ ته په ټينګه نه وو کړی[٣]، نو دا منع په ظاهره کي دحراميدو په معنا ده، اما دا چي هغه وايي: په دي حکم باندي يي مونږ ته ټينګار نه وو کړی. نو شيخ الاسلام ابن تيميه پدي باره کي وايي: کيدای شي چي دهغي مقصد داوي چي: دمنع تاکيد يي نه وو کړی، او دا دحرمت حکم نه پورته کوي، او کيدای شي چي هغې ګمان کړی وي چي

---

(١) نيل الاوطار ۴۲/۴.

(٢) بخاري او مبسلم روايت کړی دی.

(٣) بخاري او مسلم روايت کړی دی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دا منع دحرمت لپاره نده، خو زمونږ لپاره دپیغمبر ﷺ قول حجت دی، نه دبل چا گمان[۱].

۵- دښځو لپاره دقبرونو زیارت حرام دی: له ابو هریره رضي الله عنه نه روایت دی وایي چې پیغمبر ﷺ فرمایيلي دي: «لَعَنَ اللهُ زَوَّارَاتُ الْقُبُورِ»[۲].

ترجمه: الله جل جلاله په هغو ښځو لعنت ویلی دی چې قبرونو ته ډیر زیات ځي.

شیخ الاسلام ابن تیمیه وایي: دا خبره واضحه ده که چیري ښځې ته دا دروازه خلاصه شي (یعني دجنازي سره دوتلو اجازه ورکړه شي) نو دابه دهغوی دبې تابي، او ویر کولو، او چیغې وهلو سبب وګرځي، ځکه ښځه کمزورې ده، او ډیره بې صبري او بې تابي کوي، او همدارنګه دښځې ژړا به دمړي دتکلیف او عذاب سبب شي، او لدې نه علاوه دهغوی اواز اوریدل او هغوی ته کتل به دنارینه وو لپاره دفتنې سبب وي، لکه څنګه

---

(۱) مجموع الفتاوی ۳۵۵/۲۴.

(۲) احمد، ابن ماجه، او ترمذي روایت کړی دی، او ترمذي هغه صحیح بللی دی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

چي په بل حديث کي راغلي دي: «فــإنکنَّ تفتنَّ الحيَّ، وتُؤذينَ الميتَ».

تــرجمه: ځکه تاسو ژونديو تـه دفتنـې او دمړي ته دعذاب سبب ګرځئ.

نـو پـدې چـي دښځـو لـپاره دقـبرونو زيـارت د ډيـرو حـرام کـارونو سـبب او ګمـان ګرځـي، دهغـوی پـه حق لـپاره او هـم د نارينه وو لـپاره، او دلته دا حکمت (يعني نومړی احتمال) دپوره تشـخيص او تعيـن وړ نـدی، نـو هـيڅ نشـي کـيدلای چـي دهغـه مقدار اندازه ولګول شي کوم چي دداسي ناوړه او ناروا کارونو درامينځ تـه کـيدلو سبب نـه ګرځي، او نه ديو او بل په مينځ کي فـرق کـيدلای شـي، او دشريعت له اصولو او بنسټونو يـو دادی چي ديـو شرعي حکم اصلي حکمت ښکاره او روښانه نه وي، نو شرعي حکم دهماغـه حکمت پـه احتمالي او ممکنه حالت او يا ځای پوري تړل کـيږي، نو دا کار (دقبرونو زيارت) حرام دی، تر څـو دداسـي نـاروا کـارونو مخـه ونـيول شـي، لکـه څنګه چـي دښځي دننه زينت تـه کـتل نـاروا دي ځکـه چي دا دفتنـي سبب ګرځي، او دپردی ښځـي سره يواځـي يو ځای کيدل، او يا هغې تـه کتل ناروا دي (ځکه چي دا ديو لوی ناروا کار يعني زنا سبب

(c) ketabton.com: The Digital Library

ګرځي)، او دقبرونو په زيارت کولو کي کوم داسي مصلحت او منفعت هم نشته چي دذکر شوي فسادونو او اضرارو او ناوړه اثارو مخنيوي وکړای شي، ځکه له زيارت کولو مقصد دوعا کول دي، او دا کار دښځي لپاره په کور کي هم ممکن دی[۱].

۶- په زوره ژړا حرامه ده: يعني دا چي په زوره زوره او په چغو چغو وژاړي، او کالي (جامې) څيري کړي، او مخونه ووهي، او ويښتان وشکوي، او مخونه او پوزي توري کړي، او پر مړي باندي په بيتابۍ سره چيغي ووهي، او ښراوي وکړي، او داسي نور کارونه وکړي چي دالله ﷻ په قضا وقدر باندي دنارضائيت (نا خوښۍ) او بي صبرۍ پکښي وي، نو دا ټول کارونه حرام، او لويه ګناه (کبيره ګناه) ده، په بخاري او مسلم کي راغلي دي چي پيغمبر ﷺ فرمايي: «لَيْسَ مِنَّا مَنْ لَطَمَ الْخُدُودَ، وَشَقَّ الْجُيُوبَ، وَدَعَا بِدَعْوَى الْجَاهِلِيَّةِ».

ترجمه: هغه څوك چي (دچا په مرګ باندي) مخونه ووهي، او کالي وشکوي، او يا دجاهليت[۲] کارونه وکړي (يعني چيغي

---

(۱) مجموع الفتاوی ۲۴/۳۵۵-۳۶۶.

(۲) جاهليت داسلام نه مخکي دوري ته وايي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

وهي، او ښيرې وکړي) نو هغه زمونږ څخه ندی (يعني داسلام او سنت په طريقه ندی برابر).

او همدارنګه دبخاري او مسلم په بل حديث کي داسي راغلي چي پيغمبر ﷺ له هغه چا نه بيزاره دی چي دغم او مصيبت په وخت کي چيغي ووهي، او ويښتـه وشکوي، او کالي (جامې) په ځان څيري کړي.

او په مسلم کي همدارنګه راغلي دي: چي پيغمبر ﷺ په هغه چا لعنت ويلی دی چي چيغي وهي، او يا په يا يي واوريدلو ته په خپله خوښه ناست وي.

نو مسلماني خوري تاته لازمه ده چي دمصيبت په وخت کي دداسي ناروا کار څخه ځان وژغورې (وساتي)، او صبر وکړې او (له الله نه اجر وغواړې)، نو به دا مصيبت ستا دګناهونو کفاره او دنيکيو او اجرونو دزياتوب سبب وګرځي.

الله ﷻ فرمايي: ﴿وَلَنَبْلُوَنَّكُمْ بِشَيْءٍ مِّنَ الْخَوفْ وَالْجُوعِ وَنَقْصٍ مِّنَ الأَمَوَالِ وَالأنفُسِ وَالثَّمَرَاتِ وَبَشِّرِ الصَّابِرِينَ ❁ الَّذِينَ إِذَا أَصَابَتْهُم مُّصِيبَةٌ قَالُواْ إِنَّا لِلّهِ وَإِنَّا إِلَيْهِ رَاجِعونَ ❁ أُولَئِكَ عَلَيْهِمْ صَلَوَاتٌ مِّن رَّبِّهِمْ وَرَحْمَةٌ وَأُولَئِكَ هُمُ الْمُهْتَدُونَ﴾ [د البقره سورت:

(c) ketabton.com: The Digital Library

۱۵۵-۱۵۷ آيتونه].

ترجمه: او مونږ به هرومرو (ضرور) تاسو ازمايو په يوه شي سره لکه ويره (له دښمن نه)، او لوږه (ولږه او قحطي)، او دمالونو کموالي (په افتونو سره)، او دنفسونو (په قتل، مرګ، او مرض سره)، او دميوو (په افتونو سره)، او صبر کونکو ته زيرى ورکړه، هغه کسان چي کله ورته مصيبت ورسيږي نو وايي: بيشکه مونږ دالله (په ملکيت کي) يو او هغه ته بيا ورتلونکي يو (په اخرت کي)، په همدغو کسانو به ددوى دپروردګار لخوا نه ستايني (بخښني) او رحمت وي، او همدوى دسمي لاري موندونکي دي.

هو، داسي ژړا روا ده چي په چغو سره نه وي، او ناروا کارونه ورسره ونکړي، او دالله دقضاء او قدر نه پکي ناراضه او ناخوښه نه وي، ځکه ژړا دمړي لپاره رحمت وي، او په هغه سره زړه نرميږي، او له ځان نه دفع کول يي ممکنه نه وي، نو ځکه خو هغه روا ده، او کيداى شي کله مستحبه او بهتره وي، والله المستعان.

(c) ketabton.com: The Digital Library

اووم فصل

دښځو دروژې احکام

دروژې دمیاشتې روژه نیول په هر مسلمان نارینه او مسلماني ښځې فرض ده، او هغه داسلام دارکانو څخه يو رکن، او دبنسټونو څخه يې يو لوی بنسټ او اصل دی، الله ﷻ فرمايي: ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُواْ كُتِبَ عَلَيْكُمُ الصِّيَامُ كَمَا كُتِبَ عَلَى الَّذِينَ مِن قَبْلِكُمْ لَعَلَّكُمْ تَتَّقُونَ﴾ [د البقره سورت: ۱۸۳ آیت].

ترجمه: ای هغو کسانو چې ایمان يې راوړی دی! تاسو باندې روژه نیول فرض شوي دي، لکه څنګه چې له تاسو نه مخکې کسانو (پخوانې امتونو) باندې فرض شوې وه، امید دی چې تاسو وويريږئ (او ځان وساتئ له ګناهونو نه).

نو کله چې انجلۍ بالغه شي، او دبلوغ له علامو نه يوه ښکاره شي، مثلاً حیض يې راشي نو روژه په هغه فرضيږي، او کله انجلۍ ته په نهه (۹) کلنۍ کې حیض راشي، نو بعضې نجونې نه پوهيږي چې په دغه وخت کې روژه پرې فرض ده، نو روژه نه نيسي، فکر کوي چې دا وړه (کوچنۍ) ده، او دکور

(c) ketabton.com: The Digital Library

مشران هم دروژي نیولو وینا ورته نه کوي، چي دا کار داسلام دیو لوی رکن په ترک کولو سره یو لوی تقصیر او بې غوري دی، نو که چا داسي وکړه، نو بیا په هغه باندي فرض ده چي دهغې روژې قضاي راوړي چي دحیض دشروع نه یې پرې ایښې ده، که څه هم ډیر وخت پري تیر شوی وي، ځکه هغه روژه لا دهغې په ذمه کي پاته ده[۱].

روژه په کومو کسانو فرض ده؟

کله چي دروژې میاشت داخله شي نو په هر مسلمان نارینه او ښځې باندي چي بالغ، له مرض نه سالم، او مسافر نه وي (مقیم وي) روژه نیول فرض دي، او که څوك مسافر او یا مریض وي دروژي په میاشت کي نو هغه ته روژه خوړل روا دي، او بیا به دهغه ورځو قضایي په بل وخت کي راوړي، الله ﷻ فرمایي:

﴿فَمَن شَهِدَ مِنكُمُ الشَّهْرَ فَلْيَصُمْهُ وَمَن كَانَ مَرِيضًا أَوْ عَلَى سَفَرٍ فَعِدَّةٌ مِّنْ أَيَّامٍ أُخَرَ﴾ [د البقره سورت: ۱۸۵ آیت].

ترجمه: او څوك چي له تاسو نه دا میاشت وګوري نو ضرور

(۱) او پداسي ښځې باندي دروژې دقضایي نه علاوه دهري روژې په بدل کي یوه مسکین ته یو نیم کیلو خواړه ورکول هم فرض دي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

به روژه نيسي، او که څوك مريض او يا مسافر وو، نو (ددې ورځو) په شمار به نوري ورځي (قضايي روژه نيسي).

او همدارنګه که څوك ډير زوړ او سپين ږيرى (شيخ فاني) وي او روژه نشي نيولاى، او يا داسي يو دوامداره او دائمي مرض ولري چي دجوړوالي (رغيدو) اميد يي نه وي، نو وي که ښځه نو روژه به خوري او دهري روژې په عوض کي به يو مسکين ته نيم صاع (تقريباً يو نيم کيلو) دخپل وطن خواړه ورکوي، الله ﷻ فرمايي: ﴿وَعَلَى الَّذِينَ يُطِيقُونَهُ فِدْيَةٌ طَعَامُ مِسْكِينٍ﴾ [د البقره سورت: ۱۸٤ آيت].

ترجمه: او په هغو کسانو چي (دروژې نيولو) طاقت نلري ومسکين ته دفديي په ډول خواړه ورکول لازمي ده. عبد الله بن عباس رضي الله عنهما وايي: دا دهغه چا لپاره ده چي زوړ او سپين ږيرى (شيخ فاني) وي او دجوړيدلو اميد يي نه وي[1].

او هغه مريض چي دمرض نه يي دجوړيدلو (رغيدو) اميد نه وي هغه هم دزوړ سړي په شان دى او هماغه حکم لري، او پر دواړو باندي دروژې قضايي نشته، ځکه چي ورته ممکنه نده،

(۱) بخاري روايت کړى دى.

(c) ketabton.com: The Digital Library

او د (يطيقونه) معنی په ايت کې داده: چې ډير په مشقت او تکليف سره کولای شي روژه ونيسي.

او د ښځې لپاره څه خاص عذرونه شته چې وهغې ته دفرضي روژې خوړل روا کوي، او بيا به دهغه په شمار نورې ورځې قضايي روژه نيسي.

او هغه عذرونه دادي:

۱- حيض او نفاس:

دحيض او نفاس په وخت کې دښځې لپاره روژه نيول حرام دي، او دهغې قضايي راوړل ورياندې فرض دي، په بخاري او مسلم کې له عائشې *رضی الله عنها* نه روايت دی چې کله يوې ښځې پوښتنه څني وکړه: چې ولې حائضه ښځه دروژې قضايي راوړي او دلمانځه قضايي نه راوړي؟ نو هغې په جواب کې وويل: مونږ ته دروژې په قضايي راوړلو سره امر کيده، خو دلمانځه په قضايي راوړلو سره امر راته نه کيده. نو عائشې *رضی الله عنها* دا خبره بيان کړه چې دا حکم له هغه شرعي احکامو نه دی کوم چې په هغه کې بايد يواځې دشرعي نص (قران او سنت) متابعت وشي.

ددې حکم حکمت: شيخ الاسلام ابن تيميه وايي: او هغه وينه چې له حيض سره راوځي نو په هغه کې دويني راتلل دي،

(c) ketabton.com: The Digital Library

او حائضه ښځه کولای شي روژه ونيسي کله يې چي وينه نه راوځي، نو روژه يې پدي حالت کي داعتدال او سلامتيا روژه ده، پدي چي په هغه وخت کي له هغې هغه وينه نه وځي کومه چي ددې دبدن دطاقت او تقويي سبب ده، اما په حيض کي روژه نيول پداسي وخت کي وي چي له هغې نه وينه وځي، چي هغه به دهغې بدن کمزوری کړي، او روژه به يي داعتدال او سلامتيا له حالت نه بيرون کړي، نو ځکه ورته امر شوی چي دحيض په ورځو کي روژه ونه نيسي[1].

۲- دحمل او ماشوم ته دشودو ورکولو په وخت کي:

پدي دوو حالتونو کي روژه نيول ښځي او يا ماشوم ته، او يا دواړو ته تاوان او ضرر رسوي، نو ځکه خو پدي حالاتو کي ورته روژه خوړل روا دي، خو که چيري کوم ضرر چي دهغه په وجه يي روژه خوړلي ده هغه يوازي ماشوم ته متوجه وي، او مور ته يي نه ويي متوجه، نو دخوړل شوو ورځو قضايي به راوړي، او دهري ورځي په عوض کي به يوه مسکين ته خواړه ورکوي، او که نومړی ضرر مور ته متوجه وي، نو يوازي

(۱) مجموع الفتاوی ۲۵/۲۵۱.

(c) ketabton.com: The Digital Library

قضايي به راوړي، (او فديه ورباندې نشته)، پدې دليل چې حمل‌داره ښځه او کومه چې ماشوم ته شودې ورکوي دالله ﷻ ددغه قول په عمومي حکم کې داخلې دي چې فرمايي: ﴿وَعَلَى الَّذِينَ يُطِيقُونَهُ فِدْيَةٌ طَعَامُ مِسْكِينٍ﴾ [د البقرة سورت: ۱۸٤ آيت].

ترجمه: او په هغو کسانو چې (دروژې نيولو) طاقت نلري ومسکين ته دفديې په ډول خواړه ورکول لازمي ده.

حافظ ابن کثير رحمت الله عليه وايي: حمل‌داره ښځه او هغه ښځه چې ماشوم ته شودې ورکوي، کله چې په خپلو ځانونو او ماشومانو وويرېږي، نو پدوی کې هم همدا علت او سبب موجود دی (کوم چې په آيت کې ذکر شو)(۱).

او شيخ الاسلام ابن تيميه رحمت الله عليه وايي: که چيرې حمل‌داره ښځه په خپل ماشوم وويرېږي، نو روژه به خوري، او دهرې ورځې په عوض کې به يوه ورځ قضايي نيسي، او هم به دهرې ورځې په بدل کې يوه مسکين ته يو رطل (تقريباً نيم کيلو) خواړه ورکوي(۲).

---

(۱) تفسير ابن کثير ۱/۳۷۹.

(۲) مجموع الفتاوی ۲۸/۳۱۸.

(c) ketabton.com: The Digital Library

يو څو پاملرني:

۱- مستحاضه: هغه ښځي ته وايي چي وينه يي دحيض وينه نه وي -لکه څنګه چي مخکي دهغه بيان وشو- نو پر هغې روژه فرض ده، او هغې ته د استحاضې بيماری په وجه روژه خوړل روا نده.

شيخ الاسلام ابن تيميه رحمت الله عليه دحائضي ښځي دروژې خوړلو له بيان نه وروسته وايي: خو استحاضه د دي خلاف ده، ځکه چي هغه په ټولو وختونو کي وي، او (دبنديدلو لپاره يي کوم ټاکلی وخت نشته چي په هغه کي روژه ونيسي، او له هغه نه ځان ساتل ممکن نه دي، لکه دخوا ګرځيدل، او له زخمونو نه وينه راتلل، احتلام (په خوب کي غسل اوښتل)، او داسي نورو په شان چي يو ټاکلی او معين وخت نلري چي ورنه ځان وساتل شي، نو ځکه خو استحاضه دحيض په شان دروژې نيولو مانع ونګرځيد[۱].

۲- په حائضې، حمل داره، او شودې ورکونکي ښځي باندي فرض دي چي دخوړل شويو روژو قضايي دراتلونکي

(۱) مجموع الفتاوی ۲۵۱/۲۵.

(c) ketabton.com: The Digital Library

رمضان نه مخکي راوړي، او چي څومره ژر وي هغومره به بهتر وي، او کله چي دراتلونکي رمضان پوري يوازي دقضا شويو روژو په اندازه شپي پاتي شي، نو په دوی باندي دتيرو روژو قضايي فرض ده، تر څو بله دروژي مياشت داخله نشي پداسي حال کي پدوی باندي دتير رمضان روژې پاتي وي، او که چيري بله درمضان مياشت داخله شي او مخکيني روژې پري پاتي وي، نو که دا تاخير (وروسته کول) دکوم عذر په وجه نه وو، نو بيا به وروسته دهغه قضايي راوړي، او هم به دهري روژې په عوض کي يوه مسکين ته خواړه ورکوي (فديه به ورکوي)، او که دعذر په وجه وو، نو يوازي قضايي به يي راوړي، او همدارنګه که هغي دمرض او يا سفر په وجه روژې خوړلي وي، نو دهغه حکم دهغي ښځي په شان دی چي دحيض په وجه يي روژه خوړلي وي، او مخکي دهغه بيان وشو.

۳- که چيري دښځي ميړه (خاوند) په کور کي حاضر وي، نو ښځي ته روا نده چي بيله دميړه داجازې نه نفلي روژه ونيسي، په بخاري او مسلم او نورو (دحديث کتابونو کي) له ابو هريره رضي الله عنه څخه روايت دی وايي: چي پيغمبر ﷺ فرمايلي: «لاَ يَحِلُّ لامْرَأَةٍ أَنْ تَصُومَ وَزَوْجُهَا شَاهِدٌ إِلاَّ بِإِذْنِهِ»، وفي بعض الروايات عند أحمد وأبي داود: «إِلاَّ رَمَضَانَ».

(c) ketabton.com: The Digital Library

ترجمه: وهیڅ ښځې ته روا ندي چې (نفلي) روژه ونیسي، پداسې حال کې چې میړه یې په کور کې وي، مګر دهغه په اجازه، او داحمد او ابو داود په بعضې روایاتو داسې فرمایي: مګر فرضي روژه، (یعنی هغه بیله اجازې دمیړه نیولای شي).

خو که چیرې میړه ورته دنفلي روژې نیولو اجازه وکړي، او یا په کور کې حاضر نه وي، او یا میړه ونلري، نو ورته مستحب ده چې نفلي روژه ونیسي، خصوصاً په هغه ورځو کې چې روژه نیول یې مستحب وي، لکه ددوشنبې، او پنجشنبې ورځ، او دهرې میاشتې نه درې ورځې، او دشوال شپږ ورځې، او دذي الحجې لسمه، او دعرفات ورځ، او دعاشوراء ورځ او ورسره یوه ورځ مخکې او یا وروسته. خو هغې ته نه ښایي چې نفلي روژه ونیسي او پر هغې باندې دفرضي روژې قضایي پاتې وي، نو اول به قضایي روژه نیسي، والله اعلم.

۴- که چیرې حائضه ښځه په رمضان کې دورځې په مینځ له حیض نه پاکه شي، نو هغه پاتې ورځ دې روژه ونیسي، او بیا دې دهغه قضایي له هغو ورځو سره راوړي چې دحیض په حالت کې یې خوړلي دي، او دپاکیدلو وروسته دپاتې ورځې نیول دروژې دوخت داحترام په وجه په هغې فرض دي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

اتم فصل

دښځې دحج او عمرې احکام:

دبيت الله شريفي حج هر کال په اسلامي امت فرض کفائي دي، او پر هر هغه مسلمان باندي چي دحج دفرضيت شرطونه پکښي موجود وي، يو ځل په عمر کي حج کول فرض دي، او لدي نه اضافه مستحب او نفلي دي. حج داسلام دارکانو څخه يو رکن دی، او هغه وښځي ته دجهاد په عوض کي دی، لکه څنګه چي عائشه رضی الله عنها وايي: يَا رَسُولَ الله، هَلْ عَلَى النِّسَاءِ جِهَادٌ؟ قَالَ: «نَعَمْ، عَلَيْهِنَّ جِهَادٌ لا قِتَالَ فِيهِ: الْحَجُّ وَالْعُمْرَةُ»[(۱)]، وللبخاري عنها أَنَّهَا قالت: يَا رَسُولَ الله، نَرَى الْجِهَادَ أَفْضَلَ الْعَمَلِ، أَفَلا نُجَاهِدُ؟ قَالَ: «لَكِن أَفْضَلُ الْجِهَادِ حَجٌّ مَبْرُورٌ».

ترجمه: ای رسول الله ايا پر ښځو باندي جهاد شته؟ هغه وفرمايل: هو، پر هغوی باندي داسي جهاد دی چي جنګ به پکښي نه وي، هغه حج او عمره ده، او دبخاري په روايت کي

---

(۱) احمد، او ابن ماجه په صحيح سند سره روايت کړی دی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

عائشـه رضي الله عنها وايـي: اى رسـول الله، مونـږ جهـاد دټولـو اعمالو نه بهتر ګڼو، نو ايا جهاد ونکړو؟ پيغمبر ﷺ وفرمايل: ليکن بهترين جهاد نيك او قبول شوى حج دى.

او په حج کي دښځو لپاره خاص احکام دي، چي له هغي جملي نه دادي:

۱- دمَحرَم موجوديت: دنارينه او ښځي دحج کولو عـام شرطونه دادي: اسلام، عقل، ازادي، بالغيدل، مالي قدرت او توانايي، او دښځي لپاره خاص شرط دمَحرَم موجوديت دى چي له هغي سره به وحج ته سفر کوي، او هغه به دښځي ميړه وي، او يا هغه څوك چي ابدي نکاح يي ورسره دنَسَب په وجه حرامه وي، لکه دهغي پلار، زوى، ورور، او يا هغه څوك چي نکاح يي ورسره په يوه مشروع او روا سبب حرامه وي، لکه دهغي رضاعي[1] ورور، او يا دمور ميړه (پلندر)، او دميړه زوى (دبني زوى).

او ددې خبري دليل هغه حديث دي چي ابن عباس عنهما رضي الله روايت کړى دى وايي چي له پيغمبر ﷺ نه يي

---

(۱) رضاعي ورور هغه ته وايي چي دواړو ديوي ښځي شودي رودلي وي.(ژباړن)

(c) ketabton.com: The Digital Library

اوريدلي چي په خطبه کي يي ويل: «لاَ يَخْلُوَنَّ رَجُلٌ بِامْرَأَةٍ إلاَّ وَمَعَهَا ذُو مَحْرَمٍ وَلاَ تُسَافِرُ الْمَرْأَةُ إلاَّ مَعَ ذِي مَحْرَمٍ» فَقَامَ رَجُلٌ فَقَالَ: يَا رَسُولَ اللَّه إنَّ امْرَأَتِي خَرَجَتْ حَاجَّةً وَإنِّي اكْتُتِبْتُ فِي غَزْوَةِ كَذَا وَكَذَا؟ قَالَ: «فَانْطَلِقْ فَحُجَّ مَعَ امْرَأَتِكَ»[۱].

ترجمه: هيڅ سړی به له ښځي سره نه يو ځای کيږي، مګر دا چي دهغې مَحرَم به موجود وي، او هيڅ ښځه به بيله مَحرَم نه (يوازي) سفر نه کوي، نو يو سړی ودريد او ويي ويل: ای رسول الله! زما ښځه دحج په قصد له کور نه وتلې ده، او زه له فلانی غزا (جنګ) لپاره تعين شوی يم، پيغمبر ﷺ (ورته) وويل: لاړ شه او له خپلي ښځي سره حج وکړه.

او له ابن عمر رضي الله عنهما نه روايت دی وايي: پيغمبر ﷺ فرمايلي دي: «لا تُسَافِرُ الْمَرْأَةُ ثَلاثاً إلاّ مَعَهَا ذُو مَحْرَمٍ»[۲].

ترجمه: ښځه به ددريو ورځو لپاره سفر نکوي، مګر دا چي مَحرَم به ورسره وي. او پدې باره کي ډير حديثونه راغلي چي

(۱) بخاري او مسلم روايت کړی دی.

(۲) بخاري او مسلم روايت کړی دی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ښځه منع کوي چې حج ته او يا بل ځای ته بيله محرم نه سفر وکړي، ځکه ښځه ضعيفه او کمزورې ده او په سفر کې درنګارنګ تکليفونو او مشکلاتو سره مخامخ کيږي چې دهغو مخنيوی يوازې نارينه کولای شي، او لدې نه علاوه ښځې ته دفاسقانو لخوا هم تکليف رسيدلای شي، نو ځکه دمحرم موجوديت ضروري دی ترڅو له دا ډول تکليفونو نه دهغې ساتنه او حفاظت وکړي.

او کوم محرم چې بايد دښځې سره په حج کې ملګری وي، دهغه لپاره شرط دادی چې عاقل، بالغ، او مسلمان وي، ځکه کافر داطمينان او اعتماد وړ ندی، او که چيري ښځه په دغه شرايطو سره محرم پيدا نکړي، نو ضرور به بل څوك مکلف کوي چې دهغې لپاره حج وکړي.

۲- که چيري حج نفلي وي نو دهغه لپاره يې دميړه اجازه شرط ده، ځکه په حج کې دميړه حق بيځايه کيږي، په مغني کې راغلي دي: ميړه کولای شي ښځه دنفلي حج نه منع کړي، ابن المنذر وايي: ټول هغه علماء چې زه پرې علم لرم- پدې خبره متفق دي چې ميړه کولای شي ښځه دنفلي حج نه منع کړي، او دا ځکه چې دميړه حق پر ښځې فرض دی، نو ورته روا نده چې هغه پداسې کار سره ضايع کړي چې هغه فرض نه وي،

(c) ketabton.com: The Digital Library

لکه دبادار او مريي په شان[١] (يعني لکه څنګه چي مريي ته روا ندي چي دبادار فرضي حق په يو غير فرضي کار سره ضايع کړي).

٣- ښځه کولای شي چي دنارينه لپاره (په نيابت کي) حج او عمره وکړي، شيخ الاسلام ابن تيميه رحمت الله عليه وايي: ښځي ته په اتفاق دعلماوو روا دي چي دبلي ښځي په عوض (نيابت) کي حج وکړي، لور يي وي او که بيله هغه نه بل څوك، او همدارنګه دڅلورو امامانو (ابو حنيفه، مالك، شافعي، او احمد) او اکثرو علماوو په نظر ښځي ته روا دي چي دسړي لپاره (په نيابت کي) حج وکړي، لکه څنګه چي پيغمبر ﷺ دخثعمي دقبيلي ديو ښځي په جواب کي چي ويل يي: يا رسول الله! پر بندګانو باندي دالله ﷻ دحج فريضه زما په پلار هم فرض شوې ده پداسي حال کي چي هغه زوړ او سپين ږيری، نو پيغمبر ﷺ هغي ته امر وکړ چي دخپل پلار په عوض (نيابت) کي حج وکړي، سره لدې چي دنارينه احرام دښځي تر احرام

---

(١) المغني ٣/ ٢٤٠.

(c) ketabton.com: The Digital Library

كامل دى[۱].

۴- كه چيري ښځې ته پداسې حال كې حيض يا نفاس راشي چې حج ته روانه وي، نو كه داحرام په وخت كې وي، نو دا به دنورو پاكو ښځو په شان احرام تړي، ځكه داحرام دتړلو لپاره پاكوالى شرط ندى.

په مغني كې (ابن قدامه) وايي: او لنډه خبره داده چې دښځو لپاره دنارينه وو په شان داحرام په وخت كې غسل كول روا دي، ځكه دا هم يو دحج دافعالو نه دى، او غسل كول دحائضې او نفاس داره ښځې لپاره زيات دتاكيد وړ دى، نظر په هغه حديث چې پدې باره كې راغلى دى، جابر رضي الله عنه وايي: حَتَّى أَتَيْنَا ذَا الْحُلَيْفَةِ فَوَلَدَتْ أَسْمَاءُ بِنْتُ عُمَيْسٍ مُحَمَّدَ بْنَ أَبِي بَكْرٍ فَأَرْسَلَتْ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ ﷺ كَيْفَ أَصْنَعُ؟ قَالَ: «اغْتَسِلِي وَاسْتَثْفِرِي بِثَوْبٍ وَأَحْرِمِي»[۲].

ترجمه: تر څو چې مونږ وذو الحليفي ته راغلو، نو له اسماء بنت عميس نه محمد بن ابو بكر پيدا (تولد) شو، نو پيغمبر ﷺ

(۱) مجموع الفتاوى ۲۶/۱۳.

(۲) بخاري او مسلم روايت كړى دى.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ته يې سرې واستوه چې پوښتنه ځنې وکړي چې څه وکړم؟ پيغمبر ﷺ ورته وويل: غسل وکړه، او (دويني په ځای کې) کومه ټوټه کښېږده، او احرام وتړه. او له ابن عباس رضي الله عنهما له پيغمبر ﷺ نه روايت کوي چې فرمايي: «النُّفَسَاءُ وَالْحَائِضُ إِذَا أَتَـيَا عَلَى الْوَقْتِ يُحْرِمَانِ وَيَقْضِيَانِ الْمَنَاسِكَ كُلَّهَا غَيْرَ الطَّوَافِ بِالْبَيْتِ»[1].

ترجمه: نفاس داره او حائضه ښځه چې کله وميقات[2] ته راشي نو دواړه به احرام تړي، او د کعبې د طواف نه بغير به نور ټول (د حج او يا عمرې) اعمال په ځای کوي. او پيغمبر ﷺ وعائشې ته امر وکړ چې د حج د احرام لپاره غسل وکړي په داسې حال کې چې هغه حائضه وه[3].

او د حائضې او نفاس داره ښځې د احرام لپاره په غسل کې حکمت دادی چې (د بدن) نظافت او صفايي يې وشي، او بد

---

(۱) ابو داود روايت کړی ی.

(۲) ميقات هغه معين ځای ته وايي چې هلته احرام تړل کيږي، او له هغه نه بايد بيله احرامه څوک تير نشي.(ژباړن)

(۳) المغني ۲۹۳/۳-۲۹۴.

(c) ketabton.com: The Digital Library

بويـي يـي لاړه شـي کـوم چي دخلکو ديوځای کيدو په وخت نورو ته دتکليف سبب ګرځي، او نجاست يي له مينځه لاړ شي. او که چيري ورته داحرام په حالت کي حيض يا نفاس راشي نو داحرام لپاره څه نقصان نلري، او پـه خپل احرام کـي بـه پاتـه وي، او داحرام دممنوعاتو نه به ځان ساتي، او دکعبي طواف به نه کوي تر څو چي له حيض او نفاس نه پاکي شي او غسل وکړي، او که دعرفات ورځ راشي او دوی پاکي شوي نه وي او دعمري احرام يي تړلی وي چي وروسته بيا له هغي سره حج هم وکړي، نو دوی به دعمري داحرام برسيره دحج احرام تړي (دحج نيت به کوي) نو پدې سره به ددوی حج دقران[1] حج وګرځي.

او دليل يي دادی چي عائشي رضي الله عنها دعمري احرام تړلی وو او حيض يي راغی، نو پيغمبر ﷺ پداسي حال کي ورغلو چي هغي ژړل، پيغمبر ﷺ وويل: «مَا يُبْكِيكِ؟ لَعَلَّكِ نُفِسْتِ؟ قَالَتْ: نَعَمْ، قَالَ: هَذَا شَيْءٌ قَدْ كَتَبَهُ اللَّهُ عَلَى بَنَاتِ آدَمَ

---

(۱) دقران حج هغه دی په کوم کي چي عمره او حج په يوه احرام او يوه نيت سره وکړي شي. (ژباړن)

(c) ketabton.com: The Digital Library

افْعَلِي مَا يَفْعَلُ الْحَاجُّ غَيْرَ أَنْ لاَ تَطُوفِي بِالْبَيْتِ»[۱].

ترجمه: ولې ژاړې، شايد چي حيض به دي راغلی وي؟ هغې وويل: هو، پيغمبر ﷺ وفرمايل: دا شی الله ﷻ دادم عليه السلام په لوڼو باندي مقرر کړی دی، نو ته ټول هغه افعال په ځای کړه کوم چي يو حاجي يي کوي، خو دکعبي نه طواف مه کوه. او دجابر رضي الله عنه په حديث کي چي بخاري او مسلم روايت کړی وايي: او پيغمبر ﷺ عائشې رضي الله عنها ته پداسي حال کي ورغلی چي هغې ژړل، نو پيغمبر ﷺ وفرمايل: «مَا شَأْنُكِ؟» قَالَتْ: شَأْنِي أَنِّي قَدْ حِضْتُ، وَقَدْ حَلَّ النَّاسُ وَلَمْ أَحْلِلْ وَلَمْ أَطُفْ بِالْبَيْتِ، وَالنَّاسُ يَذْهَبُونَ إِلَى الْحَجِّ الآنَ، فَقَالَ: «إِنَّ هَذَا أَمْرٌ كَتَبَهُ اللَّهُ عَلَى بَنَاتِ آدَمَ فَاغْتَسِلِي ثُمَّ أَهِلِّي بِالْحَجِّ»، فَفَعَلَتْ وَوَقَفَتْ الْمَوَاقِفَ حَتَّى إِذَا طَهَرَتْ طَافَتْ بِالْكَعْبَةِ وَالصَّفَا وَالْمَرْوَةِ، ثُمَّ قَالَ: «قَدْ حَلَلْتِ مِنْ حَجِّكِ وَعُمْرَتِكِ جَمِيعًا».

ترجمه: تاته څه پيښ شوي؟ هغې وويل: زما حيض راغی، او ټولو خلکو ځانونه حلال کړي دي (دعمري احرامونه يي

---

(۱) بخاري اومسلم روايت کړی دی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

خلاص کړي دي)، او ما لا څان ندی حلال کړی، او نه مې دکعبي طواف کړی دی، او خلك اوس حج ته روان دي، نو پيغمبر ﷺ وفرمايل: دا شی الله ﷻ دادم عليه السلام په لوڼو مقرر کړی دی، نو ته غسل وکړه، او بيا احرام وتړه، نو هغې احرام وتړی، او ټول افعال يي په ځای کړل، تر څو چي پاکه شوه نو بيا يي دکعبي طواف وکړ او دصفا ومروا سعي يي وکړه، نو پيغمبر ﷺ وفرمايل: (اوس نو) له حج او عمرې دواړو څخه حلاله شوې (ووتلې).

علامه ابن القيم وايي: صحيح او صريح احاديث پدي دلالت کوي چي عائشه رضی الله عنها اول دعمرې احرام تړلی وو او بيا چي کله يي حيض راغی نو پيغمبر ﷺ ورته امر وکړ چي دحج احرام وتړي، نو پدې سره يي حج دقرآن حج وګرځيد، نو ځکه خو پيغمبر ﷺ ورته وويل: «يَكْفِيكِ طَوَافُكِ بِالْبَيْتِ وَبَيْنَ الصَّفَا وَالْمَرْوَةِ لِحَجِّكِ وَعُمْرَتِكِ»[۱].

ترجمه: دکعبي (يو) طواف او دصفا او مروا (يوه) سعي ستا دحج او عمري (دواړو) لپاره تاته کفايت کوي.

---

(۱) تهذيب السنن ۲/۳۰۲.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۵- کوم کارونه چې ښځه يې بايد داحرام تړلو په وخت کي وکړي: ښځه بايد دنارينه په شان داحرام په وخت کي غسل وکړي، او دنوکونو په اخيستلو، او وېښتانو لري کولو او بد بويي وركولو (خوشبويي وهلو) سره ځان پاك كړي، تر څو بيا داحرام په حال كي دې شيانو ته ضرورت پيدا نكړي، ځكه چي هغه وخت بيا دا كارونه كول ممنوع دي، او كه چيري دغو شيانو ته ضرورت نه وو نو كول يي حتمي ندي، او نه هغه داحرام دخصوصياتو څخه دي، او پروا نلري چي پداسي عطرونو سره ځان خوشبويه كړي چي تيز بوى ونلري، لكه عائشه رضي الله عنها چي وايي: كُنَّا نَخْرُجُ مَعَ النَّبِيِّ ﷺ إِلَى مَكَّةَ فَنُضَمِّدُ جِبَاهَنَا بِالسُّكِّ الْمُطَيَّبِ عِنْدَ الإِحْرَامِ فَإِذَا عَرِقَتْ إِحْدَانَا سَالَ عَلَى وَجْهِهَا فَيَرَاهُ النَّبِيُّ ﷺ فَلاَ يَنْهَانَا(۱).

ترجمه: مونږ به دپيغمبر ﷺ سره (ومكي) ته تللو او داحرام تړلو په وخت كي به مو په خپلو تنديو (وچولی) باندي مشك وهل، نو كله چي به له مونږ نه ديوې (بدن) خولې شو نو مشك به يي پر مخ راتوى شول، او هغه به پيغمبر ﷺ ليدل خو له هغه

---

(۱) ابو داود روايت كړى دى.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ځخه يي نه منع کولو.

شوکاني وايي: دپيغمبر ﷺ سکوت ددې کار په جواز او روا والي دلالت کوي، ځکه چي هغه ديو ناروا او باطل کار باندي چپ نه پاتي کيږي[1].

۶- داحرام دنيت سره به هغه ځادري (بوقره) او نقاب ليري کړي چي اغوستي يي وي، او بوقره او نقاب هغه دي چي مخ پټوي او په هغه کښي دسترګو لپاره سوري وي چي ښځه له هغه نه ګوري، دليل يي دبخاري دا حديث دی: «لا تنتقب المحرمة»، يعني: احرام تړونکې ښځه به نقاب نه اچوي، او ځادري خو له نقاب نه هم زياته ده. او همدارنګه به دستکلي (دستکشي) هم ليري کوي که يي مخکي له احرام نه اغوستي وي، او دستکشي هر هغه شي ته وايي چي دلاسونو دپټولو لپاره په لاسونو اغوستل کيږي. او کله چي ښځه دبيګانه نارينه وو سره مخامخ شي نو خپل مخ به بيله نقابه او ځادري نه په کوم بل شي لکه پوړنی او يا جامې سره پټوي، او همدارنګه له بيګانه نارينه وو نه به خپل لاسونه بيله دستکلو نه په بل شي

---

(۱) نيل الاوطار ۱۳/۵.

(c) ketabton.com: The Digital Library

لکه خپله جامې سره پټوي، ځکه دښځې مخ او لاسونه عورت ګڼل کيږي، چې له بيګانه نارينه وو نه يې پټول فرض دي، که داحرام په حالت کې او يا په بل حالت کې.

شيخ الاسلام ابن تيميه رحمت الله عليه وايي: ښځه ټوله عورت ده، نو ځکه ورته روا دي چې دځان دپټولو لپاره جامې واغوندي، او دکجاوې له سيورې نه استفاده وکړي، خو پيغمبر ﷺ ښځه له نقاب او دستکلو اچولو نه منع کړې ده، او دستکلې هغه پوښونو ته وايي چې لاسونو ته اغوستل کيږي، او که ښځه خپل مخ پداسې جامه سره پټ کړي چې له مخ سره نه نښلي، نو دا په اتفاق (دعلماوو) سره روا ده، خو که له مخ سره نښليده نو صحيح داده چې دا هم روا ده، او ښځه مکلفه نده چې په لرګي يا لاس اويا بل شي سره جامه له خپل مخ نه ليرې کړي (تر څو له مخ سره يې ونه نښلي)، ځکه پيغمبر ﷺ دښځې مخ او لاسونه يو شانتې ګڼلي دي، او دواړه دنارينه دبدن په شان دي نه دهغه دسر په شان، او دپيغمبر ﷺ ښځو به په خپلو مخونو جامه اچول بيله دې چې دهغه ليرې والي په نظر کې ونيسي، او له علماوو نه هيڅ يوه له پيغمبر ﷺ نه ندې نقل کړې چې هغه فرمايلي دي: «إِحْرَامُ الْمَرْأَةِ فِي وَجْهِهَا».

(c) ketabton.com: The Digital Library

ترجمه: دښځي احرام دهغي په مخ کي دی، بلکه دا دسلفو[(۱)] دبعضي علماوو قول دی.

علامه ابن القيم وايي: له پيغمبر ﷺ نه يوه کلمه هم په احرام کي دښځي دمخ دلوڅولو په فرضيت کي نده راغلي، او يوازي له نقاب نه منع راغلي ده.. او بيا وايي: له اسماء رضي الله عنها نه روايت دي چي هغي به داحرام په حال کي خپل مخ پټاوه، او عائشه رضي الله عنها وايي: كَانَ الرُّكْبَانُ يَمُرُّونَ بِنَا وَنَحْنُ مَعَ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ مُحْرِمَاتٌ فَإِذَا حَاذَوْا بِنَا سَدَلَتْ إِحْدَانَا جِلْبَابَهَا مِنْ رَأْسِهَا عَلَى وَجْهِهَا فَإِذَا جَاوَزُونَا كَشَفْنَاهُ[(۲)].

ترجمه: سواره خلک به زمونږ له خوا نه تيريدل پداسي حال کي چي مونږ به دپيغمبر ﷺ سره په احرام کي وو، نو کله چي به زمونږ سره مخامخ او نژدي شول نو زمونږ نه هري يوې به خپل څادر (پوړنۍ) دسر لخوا نه پر خپل مخ باندي را څوړند کړ، او چي کله به له مونږ نه تير شول نو بيا به مو مخ لوڅ کړ.

---

(۱) سلف: وصحابه وو، تابعينو، تبع تابعينو او نورو داسلام داول عصر امامانو او سترو علماوو ته ويل کيږي.(ژباړن)

(۲) ابو داود روايت کړی دی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

نو ای مسلماني احرام تړونکې خوري پوه شه چي تا ته دمخ او لاسونو پټولو اجازه نشته په هغه څه سره چي خاص دهغه لپاره جوړ (ګنډل) شوي وي، لکه نقاب او دستکلې (دستکشي)، او په تا باندي فرض دي چي له بيګانه (نا محرمه نارينه وو نه خپل مخ او لاسونه په خپل پوړني، يا جامي، او يا بل شي سره پټ کړې، او دداسي شي لکه لرګی، پټکی او يا بل څه استعمالول چي پوړنی له مخ نه ليري کړي تر څو ورسره ونه نښلي، دا کوم شرعي اصل نلري.

۷- وښځي ته روا دي چي داحرام په حال کي دخپلي خوښي سره هر نوع کالي واغوندي، چي زينت او ښکلا پکښي نه وي، او دنارينه وو دکاليو سره مشابهت ونلري، او نه داسي تنګ وي چي دبدن اندامونه وښيي، او نه داسي نازك وي چي بدن نه پټوي، او نه داسي لنډ وي چي پښي او لاسونه يي ترينه راووځي، بلکه ازاد پلن او ډبل کالي به وي.

ابن المنذر وايي: علماء پدي باندي اتفاق لري چي داحرام لرونکي ښځي لپاره دقميص، پرتوګ، څادر، او موزې اچول روا دي[۱].

---

(۱) المغني ۳۲۸/۳.

(c) ketabton.com: The Digital Library

او ښځې ته ضروري نده چې کوم معين او خاص رنګ - مثلاً زرغون رنګ- کالي واغوندي، بلکه هغه رنګونه به اختياروي کوم چې معمولاً ښځې اغوندي لکه سور، زرغون، او تور، او کولای شي چې يو رنګ جامې په بل رنګ جامو سره بدلي کړي.

٨- او ښځې ته سنت دي چې داحرام نه وروسته په دومره ټيټ اواز سره لبيك ووايي چې يوازي يې خپله واوري. ابن عبد البر وايي: علماء اتفاق (اجماع) لري دښځې لپاره سنت طريقه داده چې خپل اواز پورته نکړي، يوازي به يې خپل ځان ته اوروي، او دفتنې دډار او ويرې په وجه ورته اواز پورته کول مکروه دي، نو ځکه خو ورته اذان کول او اقامت ويل روا ندي، او په لمانځه کې به (دسهوي په صورت کې وامام ته) دفتح ورکولو او خبرولو لپاره لاسونه ټکوي (پړقکوي)، او (دنارينه وو په شان به) تسبيح نه وايي(١).

٩- په ښځې باندې په طواف کې پوره ستر کول او ځان پټول فرض دي، او دا چې اواز به نه پورته کوي، او سترګې به

(١) المغني ٢/٣٣٠-٣٣١.

(c) ketabton.com: The Digital Library

(له حرامو کتلو څخه) ساتي، او دنارينه وو سره به ډکې نه وهي يعني ګڼه به نه جوړوي، خصوصاً دحجر اسود او رکن يماني په حصه کي، او دکعبي څخه ليري دمطاف[1] په اخيري حصه کي له نارينه څخه ګوښه طواف کول ورته بهتر او افضل دي له هغه طواف نه چي دنارينه وو په ازدحام کي يي وکعبي ته نژدي وکړي، ځکه له نارينه وو سره څنګ او ډکې وهل (يعني ګڼه جوړول) حرام دي، پدي چي هغه دفتني سبب ګرځي، او وکعبي ته نژدي والی او دحجر اسود مچول دواړه دامکان په صورت کي سنت دي، نو دسنت لپاره به حرام او ناروا کار نکوي، بلکه پداسي حالت کي هغه دښځي په حق کي سنت ندي، او هغې ته سنت طريقه داده چي کله ورته مخامخ شي يوازي اشاره ورته وکړي.

امام نووي وايي: زمونږ علماء وايي: وښځو ته دحجر اسود مچول مستحب ندي، او حتی مسه کول (لاس وروړل) هم ورته مستحب ندی، مګر په هغه حالت کي چي مطاف (دطواف ځای) دشپي لخوا او يا بل وخت کي خالي وي، ځکه پدي کي

(۱) مطاف: دکعبي شاوخوا هغه منطقي ته وايي چي خلګ پکښي طواف کوي. (ژباړن)

(c) ketabton.com: The Digital Library

دښځو او دنورو خلکو لپاره تکليف دی[۱].

او په مغني کي وايي: وښځي ته په شپه کي طواف کول مستحب دي، ځکه په هغه کي دښځي ستر زيات وي، او ازدحام هم کم وي، نو کولای شي چي وکعبي ته نژدي شي او حجر اسود مسه کړي[۲].

۱۰- په مغني کي وايي: دښځو طواف او دهغوی (دصفا او مروا) سعي ټوله د(عادي) تګ په شکل ده، ابن المنذر وايي: دعلماوو پدي اتفاق دی چي په ښځو باندي دکعبي په طواف (په اولو دريو دَورو) او صفا ومروا کي منډه وهل (رَمَل) نشته، او نه پري اوږه لوڅول (اضطباع) شته، ځکه له هغه نه مقصد دطاقت او قوت ښکاره کول دي، او دا دښځو په حق کي نشته، ځکه دهغوی لپاره ستر پکار دی، او په منډه وهلو ږو اوږو لوڅولو کي دبدن لوڅيدل دي[۳].

۱۱- دحج هغه اعمال چي بايد حائضه ښځه يي وکړي، او

---

(۱) المجموع ۳۷/۸.

(۲) المغني ۳۳۱/۳.

(۳) المغني ۳۹۴/۳.

(c) ketabton.com: The Digital Library

هغه چي بايد ويي نکړي تر څو پاکه شي: حائضه ښځه دحج اعمال ټول تر سره کولای شي، لکه احرام تړل، په عرفات ودريدل، مزدلفي ته تلل، دجمرو ويشتل، خو دکعبي طواف به نکوي تر څو چي پاکه شي، څکه عائشه رضی الله عنها چي کله يي حيض راغی نو پيغمبر ﷺ ورته وفرمايل: «افْعَلِي مَا يَفْعَلُ الْحَاجُّ غَيْرَ أَنْ لاَّ تَطُوفِي بِالْبَيْتِ حَتَّى تَطْهُرِي»[١].

ترجمه: ټول هغه افعال په ځای کړه کوم چي يو حاجي يي کوي، خو دکعبي طواف مه کوه، تر څو چي پاکه شي. او دمسلم په روايت کي داسي راغلي دي: «فَاقْضِي مَا يَقْضِي الْحَاجُّ، غَيْرَ أَنْ لا تَطُوفِي بِالْبَيْتِ حَتَّى تَغْتَسِلِي».

ترجمه: ټول هغه افعال په ځای کړه کوم چي يو حاجي يي کوي، خو دکعبي طواف مه کوه، تر څو چي غسل وکړي.

شوکاني وايي: پدي حديث کي دحائض ښځي لپاره دطواف کولو څخه ښکاره منع راغلي ده تر څو چي وينه يي بنده شي او غسل وکړي، او منع (او نهي) دفساد او باطليدو

---

(١) بخاري اومسلم روايت کړی دی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

تقاضا کوي، نو دحائضې ښځې طواف کول باطل دي، او دا داکثره علماوو قول (نظر) دی[۱].

او دصفا ومروا په مينځ کې به سعي هم نکوي، ځکه سعي دطواف څخه وروسته وي، او پيغمبر ﷺ هيڅکله مخکې له طواف نه سعي نده کړې.

امام نووي وايي: فرعي مسأله: که څوك له طواف نه مخکې سعي وکړي نو زمونږ په نزد يې سعي نه صحيح کيږي، او دا داکثرو علماوو قول دی، او مخکې مو وويل چې ماوردي پدې مسأله کې دعلماوو اجماع نقل کړيده، او دا دمالك او ابو حنيفه او احمد مذهب هم دی، او ابن المنذر له عطاء او داهل حديث له بعضې علماوو نه نقل کړي دي چې نومړي سعي صحت لري، دا قول زمونږ علماوو له عطاء او داود نه نقل کړی دی.

زمونږ دليل دادی: چې پيغمبر ﷺ دطواف نه وروسته سعي وکړه، او ويې فرمايل: «لِتَأْخُذُوا عَنِّي مَنَاسِكَكُمْ».

---

(۱) نيل الاوطار ۴۹/۵.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ترجمه: خپل د حج اعمال او مناسك لما نه واخلی (لما نه يي زده کړی)، او دابن شريك رضي الله عنه حديث چي وايي: خَرَجْتُ مَعَ النَّبِيِّ ﷺ حَاجًّا فَكَانَ النَّاسُ يَأْتُونَهُ فَمنْ قَائِلٍ: يَا رَسُولَ اللَّه، سَعَيْتُ قَبْلَ أَنْ أَطُوفَ، أَوْ قَدَّمْتُ شَيْئًا أَوْ أَخَّرْتُ شَيْئًا، فَكَانَ يَقُولُ: «لاَ حَرَجَ، لاَ حَرَجَ إِلاَّ عَلَى رَجُلٍ اقْتَرَضَ عِرْضَ رَجُلٍ مُسْلِمٍ وَهُوَ ظَالِمٌ، فَذَلِكَ الَّذِي هَلَكَ وَحَرِجَ»[(١)].

ترجمه: زه د پيغمبر ﷺ سره مي د حج لپاره سفر وکړی، نو خلك ورته راتلل، چا به ويل: ای رسول الله له طواف نه مخکي مي د صفا ومروا سعي وکړه، او يا مي څه شی وروسته وکړی، او يا مي مخکي وکړی، نو پيغمبر ﷺ به ويل: چي هيڅ پروا (ګناه) نشته، مګر په هغه چا باندي چي د يو مسلمان حق (او يا د هغه عزت) يي په ظلم سره واخيست (او پايماله يي کړ)، نو همدا شخص هلاك شو او په ګناه کي ولويدی. نو پدې حديث کي د دي خبري چي وايي: له طواف نه مخکي مي سعي وکړه،

---

(١) ابو داود پداسي سند سره روايت کړی چي د سند راويان يي ټول د بخاري او مسلم له راويانو نه دي ما سوا د اسامه بن شريك څخه.

(c) ketabton.com: The Digital Library

معنى داده چي دطواف قدوم نه وروسته او له فرض طواف نه مخکي مي سعي وکړه، او خطابي هم دحديث همداسي معنى کړيده[۱].

زمونږ استاذ شيخ محمد الامين الشنقيطي رحمت الله عليه په خپل تفسير کي وايي: پوه شه چي اکثر علماء پدي نظر دي چي سعي يوازي له طواف نه وروسته صحيح کيږي، نو که له طواف نه مخکي سعي وکړي داکثره علماوو په نظر صحيح نده، چي له هغه جملي څلور امامان هم دي، او ماوردي او نورو پدي باره کي دعلماوو اجماع نقل کړي ده، او بيا يي دنووي مخکيني قول او دهغه لخوا دابن شريك دحديث جواب يي ذکر کړ، او بيا وايي: نو هغه دا خبره: چي مخکي له طواف نه (مي سعي وکړه) يعني: مخکي له فرضي طواف نه چي رکن دی، او دا ددي نفي نکوي چي سعي به يي دطواف قدوم[۲] نه وروسته

---

(۱) المجموع ۸/۸۲.

(۲) طواف قدوم: هغه طواف دی چي دعمري او يا دحج دټولو اعمالو نه مخکي کيږي.(ژباړن)

(c) ketabton.com: The Digital Library

کړي وي کوم چي رکن ندی [۱].

په مغني کي وايي: سعي دطواف تابع ده، او له هغه نه مخکي طواف کولو نه بغير صحيح نده، نو که له طواف نه مخکي يي سعي وکړه نه صحيح کيږي، او دا دمالك، شافعي، او احنافو نظر دی، او عطاء وايي: (له طواف نه مخکي سعي) روا ده، او له احمد نه روايت دی چي وايي: که يي په هيره سره وکړه، روا ده، او په قصد سره وي نده روا، ځکه له پيغمبر ﷺ نه چي کله دهيري او ناپوهی په صورت دتقديم او تاخير پوښتنه وشوه، نو فرمايل به يي: چي «لاحرج» يعني څه پروا او ګناه نشته.

او داول قول دليل دادی چي پيغمبر ﷺ له طواف نه وروسته سعي کړي ده، او بيا يي فرمايلي دي: «لِتَأْخُذُوا عَنِّي مَنَاسِكَكُمْ» يعني: له مانه دخپل حج مناسك او اعمال واخلی او زده يي کړی [۲].

---

(۱) اضواء البيان ۲۵۲/۵.

(۲) المغني ۲۴۰/۵.

(c) ketabton.com: The Digital Library

نو له مخکې خبرو نه دا معلومه شوه چې په کوم حديث چې داول قول خاوندان استدلال کوي او وايي چې سعي له طواف نه مخکې روا ده، نوموړي حديث پدې خبره دلالت نکوي، ځکه حديث دوه احتماله لري: يا خو حديث دهغو کسانو په باره کې دی چې دفرضي طواف نه مخکې سعي وکړي، خو له هغه نه مخکې يې دطواف قدوم لپاره سعي کړې وي، نو سعي يې له طواف نه وروسته راغله (نه مخکې)، او يا دهغه کسانو په باره کې دی چې په هيره او ناپوهې سره بيله قصده (له طواف نه مخکې سعي وکړي).

او ما پدې مسأله کې پدې وجه اوږد بحث وکړ، چې اوس داسې کسان پيدا شويدي چې دطواف نه مخکې مطلقاً سعي کول روا بولي او پدې سره فتوا ورکوي، والله المستعان.

پاملرنه:

که ښځې ته له طواف نه وروسته حيض راشي، نو پدې حالت کې به سعي کوي، ځکه دسعي لپاره پاکوالی او اودس شرط ندی، په مغني کې وايي: اکثره علماء دا نظر لري چې دصفا او مروا دسعي لپاره اودس شرط ندی، او لدې جملې نه

(c) ketabton.com: The Digital Library

عطاء، مالك، شافعي، ابو ثور، او احناف دي.. او بيا وايي: ابو داود وايي: ما له احمد نه اوريدلي دي چي ويل يي: کله چي ښځه دکعبي طواف وکړي، او بيا حيض ورته راشي، نو دصفا او مروا سعي دي وکړي، بيا دي منى ته ولاړه شي، او له عائشي او ام سلمه رضي الله عنها نه روايت دی چي دوی دوو ويلي دي: کله چي ښځه دکعبي طواف او دوه رکعته لمونځ وکړي، او بيا يي حيض راشي، نو دصفا او مروا سعي دي وکړي، دا خبره اثرم روايت کړيده[١].

١٢- وښځو ته له مزدلفي نه دضعيفه او کمزوره حاجيانو سره يو ځاى دسپوږمى دلويدو نه وروسته راوتل، او منى ته په ررسيدو سره لوى شيطان ويشتل روا دي، تر څو په ازدحام (ګڼه ګوڼه) کي ګير نشي.

موفق ابن قدامه په مغني کي وايي: څه باك نشته چي ضعيفه حاجيان او ښځي مخکي له مزدلفي نه ووځي، او عبد الرحمن بن عوف او عائشه رضي الله عنها له هغو کسانو نه وو

---

(١) المغني ٥/٢٤٦.

(c) ketabton.com: The Digital Library

چي خپل دکور کمزوري به يي مخکي ومنى ته استول، او دا دعطاء، ثوري، شافعي، ابو ثور، او احنافو قول دى، او زمونږ له معلومات سره څوك ددي خبري مخالف نشته، او پدي کي دهغوی لپاره اسانتيا او دازدحام دتکليف نه خلاصون، او دپيغمبر ﷺ دسنت متابعت دى[1].

امام شوکاني وايي: دلائل پدي دلالت کوي چي دشيطانانو ويشتلو وخت دهغه چا لپاره چي رخصت[2] ورته نه وي دلمر ختلو نه وروسته دی، او دچا لپاره چي رخصت او اجازه شوي وي لکه ښځي او ضعيفه او کمزوري حاجيان، نو هغوی ته دلمر ختلو نه مخکي روا دی[3].

امام نووي وايي: شافعي او دمذهب علماء وايي: دښځو او نورو ضعيفه حاجيانو لپاره سنت طريقه داده چي له مزدلفي نه

---

(۱) المغني ۲۸۶/۵.

(۲) رخصت دې ته وايي چي شريعت دتکليف او عذر په وجه په حکم کي اسانتيا راولي، لکه د ښځو او ضعيفو کسانو لپاره د مزدلفې څخه په نيمه شپه کي راوتل او شيطانان ويشتل.(ژباړن)

(۳) نيل الاوطار ۷۰/۵.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ومنى ته دنيمي شپي نه وروسته او له سهار نه مخکي لاړ شي، تر څو دخلکو دبير وبار (ګڼي) نه مخکي لوى شيطان وولي[1]، او بيا يي پدي باره کي راغلي احاديث ذکر کړل.

۱۳- ښځه به دحج او عمري داحرام نه دوتلو لپاره به دخپل سر ويښتـه دګوتو دسرو په اندازه لنډوي، او دسر خرَيَل (کَلَول) ورته روا ندي، او دګوتو سرونه دګوتي دلوړ (اوچت) بند نه پورته حصه ده.

په مغني کي وايي: دښځي لپاره شرعي طريقه دويښتانو لنډول دي، نه خريل، او پدي کي دعلماوو اختلاف نشته، ابن المنذر وايي: علماوو پدي اتفاق کړى دى، او دا ځکه چي خريل دښځي په حق کي مُثلَه[2] ګڼل کيږي، له ابن عباس نه روايت دى وايي: پيغمبر ﷺ فرمايي: «لَيْسَ عَلَى النِّسَاءِ حَلْقٌ، إِنَّمَا عَلَى

---

(۱) المجموع ۱۲۵/۸.

(۲) مُثلَه: دي ته وايي چي دچا يو اندام پري کړي شي، لکه غوږ، پوزه، او لاس.(ژباړن)

(c) ketabton.com: The Digital Library

النِّسَاءِ التَقْصِيرُ» [۱].

ترجمه: پر ښځو باندي (دويښتو) خريل نشته، پر ښځو باندي يوازي (دويښتو) لنډول دي.

علي رضی‌الله‌عنه وايي: نَهَى رَسُولُ اللهِ ﷺ أَنْ تَحْلِقَ الْمَرْأَةُ رَأْسَهَا [۲].

ترجمه: پيغمبر ﷺ ښځه دخپل سر خريلو (کلولو) نه منع کړيده. او احمد به ويل: ښځه دهري کوڅۍ نه دګوتي دسرونو په اندازه لنډوي، او دا دابن عمر، شافعي، اسحاق، او ابو ثور قول (نظر) دی. ابو داود وايي: له احمد نه مي اوريدلي چي پوښتنه څني وشوه چي آيا ښځه به ټول سر نه کَمَوي؟ (يعني له ټولو نه به دګوتو دسرونو په اندازه اخلي؟) ويل يي: هو، ويښته به دسر مخي ته راټول کړي، او بيا به دويښتو دسرونو نه دګوتو دسرونو په اندازه اخلي او لنډوي به يي [۳].

---

(۱) ابو داود روايت کړی دی.

(۲) ترمذي روايت کړی دی.

(۳) المغني ۵/۳۱۰.

(c) ketabton.com: The Digital Library

امـام نـووي وايي: علماء پدي خبره متفق دي چي ښځه دسر په خـريلو سـره مکلفـه نده، بلکه دهغي لپاره يوازي دسر ويښتـه لنډول دي... ځکـه (خريل) دهغـي په حق کـي بدعـت دی او پـه هغه کي مُثله هم ده[1].

۱۴- حائضـه ښځـه چي کله اخيرنی شيطان وولي او ويښتـه لنډ کړي، نـو لـه احرام نـه وځـي (حلالـيږي)، او کـوم شـيان چـي داحـرام پـه وخت کي پري حرام وو، هغه ورتـه روا کيـږي، خو ميړه تـه لانـده روا، نـو هغـه بـه لـه ځان سـره ديـو ځـای کـيدلو تـه نـه پريږدي، تـر څـو چـي فرضـي طـواف وکـړي، او کـه پـه دغـه حالت کـي جمـاع او يوځـايوالی ورسـره وکـړي نو فـديه پري لازميـږي، او هغـه يـو پسـه پـه مکـه کـي حلالـول او دحـرم پـه مسـکينانو بـه يي تقسيموي، ځکه دا کار داول حلالوالي[2] نه وروسته شوی دی.

---

(۱) المجموع ۸/۱۵۰-۱۵۴.

(۲) اول حلالوالی هغه دی چي دفرضي طواف نـه مخکـي ځـان لـه احرام نـه وباسـي، او دوهـم او اخيرنی حلالوالـی هغـه وخـت وي چـي فرضـي طـواف وکړي، او ټول مناسك او اعمال يي پوره شي.(ژباړن)

(c) ketabton.com: The Digital Library

۱۵- که ښځي ته دفرضي طواف نه وروسته حيض راشي، نو په هغي باندي درخصت طواف[۱] نشته، او کولای شي چي هر وخت وغواړي سفر وکړي، عائشه رضی الله عنها وايي: حَاضَتْ صَفِيَّةُ بِنْتُ حُيَيٍّ بَعْدَ مَا أَفَاضَتْ قَالَتْ: فَذَكَرْتُ ذَلِكَ لِرَسُولِ اللَّه ﷺ فَقَالَ: «أَحَابِسَتُنَا هِيَ؟» قُلْتُ: يَا رَسُولَ اللَّهِ، إِنَّهَا قَدْ كَانَتْ أَفَاضَتْ وَطَافَتْ بِالْبَيْتِ، ثُمَّ حَاضَتْ بَعْدَ الإِفَاضَةِ، فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: «فَلْتَنْفِرْ إِذَنْ»[۲].

ترجمه: صفيه د حيي لور ورسته لدي چي فرضي طواف يي وکړ حيض يي راغی، نو دا خبره مي وپيغمبر ﷺ ته وکړه، نو ويي فرمايل: آيا هغه مونږ له سفر کولو نه راګرځوي؟ ورته ومي ويل: ای رسول الله هغې فرضي طواف کړی دی، او بيا يي دطواف نه وروسته حيض راغلی دی، نو ويي فرمايل: نو بيا خو دي سفر وکړي.

---

(۱) طواف وداع هغه طواف چي دمکي څخه دوتلو نه مخکي کيږي، او بيا وحرم ته نه راځي، او هغه ته (طواف وداع) هم وايي.(ژباړن)

(۲) بخاري او مسلم روايت کړی دی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

له ابن عباس روايت دی وايي: وخلکو (حاجيانو) ته امر شوی چي اخيرنی کار به يي دکعبي طواف وي، خو له حايضي ښځي نه دا کار تخفيف شوی دی (يعني په هغه مکلفه نده)[1]،

او همدارنګه وايي: پيغمبر ﷺ حايضي ښځي ته دا اجازه کړي ده چي له طواف وداع نه مخکي له مکي نه ووځي، که يي فرضي طواف کړي وي[2].

امام نووي وايي: ابن المنذر ويلي دي: او اکثره علماء په همدي نظر دي، لکه: مالك، اوزاعي، ثوري، احمد، اسحاق، ابو ثور، ابو حنيفه او نور[3].

په مغني کي وايي: دا دښارونو[4] داکثره علماوو نظر دی.

او وايي: او دنفاس داره ښځي حکم دحايضي په شان دی، ځکه

---

(١) بخاري او مسلم روايت کړی دی.

(٢) احمد روايت کړی دی.

(٣) المجموع ٢٨١/٨.

(٤) دښارونو نه مراد: مکه، مدينه، کوفه، بصره، او بغداد دي.(ژباړن)

(c) ketabton.com: The Digital Library

دنفاس او حيض احکام په فرضياتو او مُسقِطاتو[(۱)] کي يو شان دی[(۲)].

۱۶- ښځي ته له مَحرَم سره دمسجد نبوي زيارت دلمونځ او دوعا کولو لپاره مستحب دی، خو دپيغمبر ﷺ دقبر زيارت ورته روا ندی، ځکه دا دقبرونو له زيارت نه منع شويده.

شيخ محمد بن ابراهيم ال الشيخ رحمت الله عليه دسعودي عربستان مفتي وايي: او صحيح خبره داده چي ښځه دپيغمبر ﷺ له زيارت نه منع ده، له دوو وجهو نه:

اول: عام دلائل (پدي باره کي)، او منع چي کله عامه وي نو هيچا ته يي تخصيص کول بيله دليل نه روا ندي، او (دمنعي علت (دکوم له وجهي نه چي ښځه له دقبرونو دزيارت نه منع شويده) پدي مساله کي موجود دی...[(۳)].

---

(۱) مُسقِطات هغه شيانو او اسبابو ته وايي چي کوم شرعي حکم ساقط کړي.(ژباړن)

(۲) المغني ۴۶۱/۳.

(۳) مجموع فتاوی الشيخ محمد بن ابراهيم ال الشيخ ۲۳۹/۳.

(c) ketabton.com: The Digital Library

شـيخ عـبد العزيـز بـن بـاز رحمـت الله علـيه دپيغمـبر ﷺ دزيـارت کولـو پـه باره کـي دهغـه چـا لـپاره چـي دمسـجد نـبوي زيـارت وکړي وايـي: او دا زيـارت يـوازي دناريـنه وو لـپاره روا دی، او دښځو لـپاره دهيـڅ قـبر زيارت روا ندی، لکه څنګه چي دپيغمـبر ﷺ نـه راغلي دي چي هغه په هغه ښځو لعنت ويلی دی چـي دقـبرونو زيـارت کـوي، او پـه هغـو کسـانو چـي پـه قـبرونو باندي مسجدونه جوړوي، او څراغونو او شمعونه پکښي بلَوي.

امـا مديـني مـنوري تـه پـدي قصـد تلـل چي په مسجد نبوي کـي لمونـځ او دوعـا او نور طاعـتونه ـچي په نورو مسـجدونو کي روا دي- وکړي، نو دا دټولو لپاره روا دي[۱].

(۱) التحقــيق والايضاح لكثير من مسائل الحج والعمرة والزيارة على ضوء الكتاب والسنة ص١٩.

(c) ketabton.com: The Digital Library

نهم فصل

دمشترک ژوند او ښنکاح دعقد ختمولو مربوط احکام

الله ﷻ فرمايي: ﴿وَمِنْ آيَاتِهِ أَنْ خَلَقَ لَكُم مِّنْ أَنفُسِكُمْ أَزْوَاجًا لِّتَسْكُنُوا إِلَيْهَا وَجَعَلَ بَيْنَكُم مَّوَدَّةً وَرَحْمَةً إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَاتٍ لِّقَوْمٍ يَتَفَكَّرُونَ﴾ [د الروم سورت: ۲۱ آيت].

ترجمه: او دالله ﷻ (دقدرت) له نښو (څخه دادي) چي تاسو ته يي ستاسو له جنس نه ښځي پيدا کړي، تر څو له هغوی سره آرام پيدا کړی، او ستاسو په مينځ کي يي مينه او مهرباني پيدا کړيده، بيشکه پدي کي (دالله دقدرت) نښي دي دهغه کسانو لپاره چي (دالله په مخلوقاتو) کي فکر کوي.

او فرمايي: ﴿وَأَنكِحُوا الْأَيَامَى مِنكُمْ وَالصَّالِحِينَ مِنْ عِبَادِكُمْ وَإِمَائِكُمْ إِن يَكُونُوا فُقَرَاءَ يُغْنِهِمُ اللَّهُ مِن فَضْلِهِ وَاللَّهُ وَاسِعٌ عَلِيمٌ﴾ [د النور سورت: ۳۲ آيت].

ترجمه: او واده (نکاح) کړی بي خاونده ښځي او بي ښځو سړي، او نيک خويه مريان او مينځي خپل، که (هغوی) فقيران

(c) ketabton.com: The Digital Library

وي نـو الله بـه لـه خـپل فضـل نـه هغـوی غنيان کړي، او الله دلوی فضل خاوند او ډير پوه دی.

امـام ابـن کثـير رحمـت الله علـيه وايـي: دا پـه واده کـولو سره امـر دی، او بعضـي علمـاء هغـه پـه هر هغـه چا چي قـدرت يي لري فـرض ګڼـي، او پـدي حديث اسـتدلال کـوي: «يَا مَعْشَرَ الشَّبَابِ مَـــنْ اسْتَطَاعَ مِنكُمْ الْبَاءَةَ فَلْيَتَزَوَّجْ وَمَنْ لَمْ يَسْتَطِعْ فَعَلَيْهِ بِالصَّوْمِ فَإِنَّـــهُ لَـــهُ وِجَاءٌ»، بخاري او مسلم له ابن مسعود نه روايت کړی دی.

تـــرجمه: ای ځوانـانو څوك چي له تاسو نه دجماع کولو توان (او دهغـه مصارف او خرچه) ولري، نو واده دي وکړي، ځکه هغه سترګي (لـه حـرامو نـه) پټـوي، او (دانسـان) فـرج او شـرمګاه (لـه حـرامو) نـه ساتي، او څوك چي توان ونلري، نو روژه دي ونيسي، ځکه هغه دده لپاره (له حرامو نه) دساتني وسيله ده.

او بـيا يـي دا خـبره وکـړه چي واده دغنـي کـيدلو سبب دی، ځکـه الله ﷻ فرمايـي: ﴿إِن يَكُونُوا فُقَرَاءَ يُغْنِهِمُ اللَّهُ مِن فَضْلِهِ﴾، او دابـو بکـر الصـديق ﷺ دا ويـنا يـي ذکـر کـړه چي وايـي: دالله دامـر اطاعـت وکـړی چـي تاسـو تـه يـي پـه نـکاح کـولو امـر کـړی، تـر څـو هغـه خپله وعده تاسو ته پر ځای کړي، او غنيان به مو کړي،

(c) ketabton.com: The Digital Library

الله ﷻ فرمايي: ﴿إِن يَكُونُوا فُقَرَاء يُغْنِهِمُ اللَّهُ مِن فَضْلِهِ وَاللَّهُ وَاسِعٌ عَلِيمٌ﴾.

ابـن مسعود وايي: غنى او ثروت په نکاح کي ولټوی، الله ﷻ فرمايي: ﴿إِن يَكُونُوا فُقَرَاء يُغْنِهِمُ اللَّهُ مِن فَضْلِهِ وَاللَّهُ وَاسِعٌ عَلِيمٌ﴾، ابـن جرير روايت کړی، او بغوي هم لـه عمر ﷺ نـه همداسي روايت کړی دی[۱].

شيخ الاسلام ابن تيمه وايي: الله ﷻ مومنانو ته نکاح کول او طلاق ورکول، او دطلاق شوي ښځي سره دوباره نکاح کول رواکړيدي وروسته لدي نه چي بل ميړه يي کړی وي، او نصرانيانو[۲] په يو بل باندي نکاح کول حرام کړيدي، او چا چي يي نکاح روا کړي، نو طلاق يي ورته ندی روا کړی، او يهودو[۳] طلاق روا کړی، خو هغه طلاق شوي ښځه چي له بل ميړه سره يي نکاح کړي وي، نو دهغه نکاح کول داول ميړه لپاره روا نه بولي، او په نصرانيانو کي طلاق نشته، او يهودو

(۱) تفسير ابن کثير ۵/۹۴-۹۵، د دار الاندلس چاپ.
(۲) نصرانيان دعيسی عليه السلام د دين پيروانو ته ويل کيږي.(ژباړن)
(۳) يهود دموسی عليه السلام د دين پيروانو ته ويل کيږي.(ژباړن)

(c) ketabton.com: The Digital Library

کي که ښځه له طلاق نه وروسته بل مېړه وکړي، نو بيا داول مېړه لپاره رجوع کول او دوباره دهغې په نکاح کول روا نه بولي، او الله ﷻ مومنانو ته پورتني دواړه کارونه روا کړيدي [۱].

امام ابن القيم رحمت الله عليه دجماع دفوائدو په باره کي چي دنکاح دمقصدونو نه يو مقصد دی داسي وايي: ځکه جماع په اصل کي ددريو اصلي مقصدونو لپاره ده:

اول: دنسل ساتل، او دانساني اصل ساتل تر څو هغه عدد پوره شي کوم چي الله ﷻ يي پدي دنيا پيدا کيدل غواړي.

دويم: دهغه اوبو ويستل کوم چي دننه پاتي کيدل يي ټول بدن ته زيان رسوي.

دريم: شهوت پوره کول، او لذت اخيستل، او د(نکاح) دنعمت په خوند پوهيدل.

نو په واده کي ډيري لويي ګټي شته چي له ټولو نه زياتي مهمي ګټي دادي:

په هغه کي له زنا ښځه ليري والی، او دحرامو ښځه دسترګو ساتل دي.

---

(۱) مجموع الفتاوی ۹۰/۳۲.

(c) ketabton.com: The Digital Library

داولاد پيداکيدل، او دنسب ساتل.

دميړه او ښځي په مينځ کي سکون او روحي ارامي مينځ ته راتلل.

دميړه او ښځي تر مينځ تعاون او همکاري دصالح او نيکي کورنۍ جوړول، کومه چي داسلامي ټولني په جوړښت کي يوه مهمه خښته ده.

دميړه لخوا نه دښځي سرپرستي او حفاظت، او دښځي لخوا دکور کارونه کول، او په ژوند دخپلي وظيفي په صحيح او طبيعي ډول پر ځای کول، نه هغسي چي دښځي او ټولني دښمنان وايي چي ښځه دکور نه بهر کار کي دسړي سره يو شانتي شريکه ده، نو ځکه خو يي ښځه له کور نه وويستله، او له خپلي اصلي او طبيعي وظيفي نه يي محرومه کړه، او دهغي کار يي بل چا ته وسپاره، چي پدي ډول دکورنۍ نظم ګډوډ شي، او دميړه او ښځي په مينځ کي دغلط فهمي او مشکلاتو درامينځ ته کيدلو سبب وګرځي، چي دهغه په وجه په اکثره وختونو کي دوی په خپلو کي سره جلا شوي او بيل شوي، او يا خو دمشکلاتو او مصيبتونو او جنجالونو سره يو ځای پاته دي.

زمونږ استاذ محمد امين الشنقيطي وايي: پوه شه -الله دي ما او تا ته دهغه څه توفيق راکړي چي هغه يي خوښوي او

(c) ketabton.com: The Digital Library

پرې راضي دی- چې دا دکفارو غلط او شوم نظر او داحساس، عقل، اسماني وحې، او دالهي شريعت مخالف فکر چې وايي ښځه او نر په ټولو احکامو او ډګرونو کې سره برابر دي، چې پدې نظر کې دومره فساد او دټولنې دنظم خرابوالى او ګډوډ کيدل دي چې له هيڅا نه پټ ندي، مګر هغه چا نه چې دبصيرت سترګې يې الله ړندې کړې وي، او دا ځکه چې الله ﷻ ښځې ته خاص خويونه او صفتونه ورکړي چې په هغه سره کولاى شي دټولنې دجوړولو په بيلابيلو اړخونو کې داسې برخه واخلي چې هغه دنورو لپاره نه ښايي، لکه دماشوم په ګيډه کيدل، لنګيدل، ماشوم ته شودې ورکول، داولادونو تربيه کول، دکور خدمت کول، او دکور کارونه لکه پخلى، اوړه ميشتول، جارو کول، او داسې نور، او دبشري ټولنې لپاره دداسې خدمتونو کول په کور کې دننه او د خپل پت، عزت، شرف، اخلاقو او انساني ارزښتونو په ساتلو سره دنارينه دهغه خدمتونو نه کم ندي کوم چې يې له کور نه بهر سرته رسوي. نو ددې جاهلانو او پست مشريه کافرانو او ددوى دپيروانو دا ګمان غلط دى چې وايي: ښځه دنارينه په شان دکور نه بهر دکار کولو حق لري، سره لدې چې ټولو ته معلومه ده- چې ښځه دحَمَل (چې ماشوم يې په ګيډه کې وي)، او ماشوم ته

(c) ketabton.com: The Digital Library

دشودو ورکولو او نفاس په وخت کي نشي کولای داسي کار وکړي چي معمولي تکليف پکښي کي وي، نو که چيري دا او ميړه يي له کور نه ووځي، نو دکور کارونه لکه دوړو ماشومانو ساتل، او دتي ماشوم ته شودي ورکول، دناريينه لپاره چي کله له کار نه راشي دخوراك ښبناك برابرول، دا ټول کارونه به ضايع او په ځای پاتي شي، او که چيري ددي کارونو لپاره يو کس په مزدوري راوستل شي نو دا کس به پدي کور کي دهماغه ښځي په شان (دبهر له کار نه) بيکاره پاتي شي له کوم نه چي دکور ښځه تښتيدلي وه، نو نتيجه به هماغه اولنۍ خبره وي، سربيره پر دي چي دښځي په وتلو او کار کولو کي ددين او اخلاقو او عزت برباديده هم دي (۱).

نو ای مسلماني خوري له الله نه وويريږه او په دغه مغرضانه او چلناکه افکارو مه تيروځه، ځکه دهغو ښځو واقعيت کوم چي په دغسي افکارو غوليدلي ډير ښه شاهد دی ددي افکارو په فساد او ناکامي باندي، او تجربه ډير ښه دليل دی.

مسلماني خوري که ته ښه ځواني لرې نو دواده کوښښ

(۱) اضواء البيان ۴۲۲/۳.

(c) ketabton.com: The Digital Library

وکړه، او هغه دتعليم دتکميل په وجه او يا دکار او وظيفي په وجه مه ځنډوه، بي شکه کامياب واده کي ستا نيبختي او وراحت دی، او هغه د هر تعليم او وظيفي عوض دی، او دهغه نه هيڅ تعليم او وظيفه ځومره چي اوچته هم وي نشي عوض کيدلای. خپل دکور خدمت وکړه، او اولادونه تربيه کړه، او همدا ستا دژوند اساسي او ګټوره وظيفه ده. له هغه نه سوا په بل کار پسي مه ګرځه، ځکه بل هيڅ کار دهغه ځای نه نيسي، او دصالح سړي سره دواده کولو نه ډډه مکوه، ځکه پيغمبر ﷺ فرمايي: «إِ إِذَا جَاءَكُمْ مَنْ تَرْضَوْنَ دِينَهُ وَخُلُقَهُ فَزَوِّجُوهُ إِلاَّ تَفْعَلُوا تَكُنْ فِتْنَةٌ فِي الأَرْضِ وَفَسَادٌ عَرِيضٌ»(۱).

ترجمه: که تاسو ته داسي څوك (دنکاح کولو لپاره) راشي چي ديانت او اخلاق يي ستاسو خوښ وي، نو هغه ته ښځه ورکړی، که دا کار ونکړی نو په ځمکه کي به دلوی فساد او فتني سبب شي.

دښځي په واده کي دهغي نظر اخيستل:

کومه ښځه چي په نکاح ورکول کيږي له دريو حالاتو نه بهر

---

(۱) ترمذي روايت کړی، او هغه يي دشواهدو په لرولو سره حَسَن بللی دی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

نه وي: یا به ډیره وړه پیغله[۱] وي، او یا به بالغه پیغله وي، او یا به واده کړې وي، او دهري یوي لپاره بیل حکم دی:

۱- وړه پیغله نجلۍ: پدي کي دعلماوو اختلاف نشته چي پلار یي کولی شي چي بیله دهغې د اجازې نه هغه واده کړي، ځکه چي هغه دنظر خاونده نده، او ابو بکر الصدیق ﷺ خپله لور عائشه رضي الله عنها وپیغمبر ﷺ ته په نکاح کړه پداسي حال کي عمر یې شپږ کاله وو، او دنهو کالو وه چي ورسره کورولی وشو[۲].

امام شوکاني وایي: نومړي حدیث پدي دلالت کوي چي پلار ته روا دي خپله لور له بلوغ نه مخکي په نکاح ورکړي، او همدارنګه وایي: او پدي کي دلیل دی چي دوړې انجلۍ لوی سړي سره نکاح روا ده، او په همدي سره بخاري عنوان ایښی او بیا یي دعائشي مخکینی حدیث ذکر کړی دی، او په فتح الباري کي یي پدي خبره دعلماوو اجماع نقل کړي ده[۳].

---

(۱) پیغله نجلۍ هغه ده چي چا ورسره جماع نه وي کړي، او په فقهي اصطلاح کي (باکره) ورته وایي.(ژباړن)

(۲) بخاري او مسلم روایت کړی دی.

(۳) نیل الاوکار ۶/۱۲۸-۱۲۹.

(c) ketabton.com: The Digital Library

په مغني کي وايي: ابن المنذر ويلي دي: ټول هغه علماء چي پري خبر يو پدي خبره متفق دي چي پلار ته دوړي نجلۍ په نكاح وركول مناسب سړي ته روا دي(۱).

زه وايم: او دا چي ابو بكر الصديق ﷺ عائشه رضي الله عنها دشپږ كلنۍ په عمر كي پيغمبر ﷺ ته په نكاح كړه، پدي كي په هغو كسانو باندي ډير شديد رد دى كوم چي دوړي نجلۍ وركول ولوى سړي ته ناروا او ناوړه كار بولي او په بده سترګه ورته ګوري، چي دا يوازي ددوى دجهالت او بدنيتۍ علامه ده.

۲- بالغه پيغله: دهغي له اجازي نه بغير نه په نكاح كيږي، او چيوالى دهغي اجازه ده، لكه چي پيغمبر ﷺ فرمايي: «وَلَا تُنْكَحُ الْبِكْرُ حَتَّى تُسْتَأْذَنَ» قَالُوا: يَا رَسُولَ الله، فَكَيْفَ إِذْنُهَا؟ قَالَ: «أَنْ تَسْكُتَ»(۲).

ترجمه: پيغله نه په نكاح كيږي تر څو اجازه تري وانه خيستل شي، صحابه وو ويل: اى رسول الله دهغي اجازه به څنګه وي؟ ويي فرمايل: چي چوپه پاتي شي. نو اجازه اخيستل يي حتمي

(۱) المغني ۴۸۷/۶.
(۲) بخاري اومسلم روايت كړى دى.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دي، که څه هم پلار يي په نکاح ورکړي، او همدا دعلماوو ددوو قولونو نه صحيح قول دی.

علامه ابن القيم وايي: او دا داکثرو علماوو قول دی، او دا دابو حنيفه مذهب او په يوه روايت داحمد قول دی، او همدا قول مونږ دالله دين ګڼو، او په بل قول باور نلرو، او همدا دپيغمبر ﷺ دحکم او امر ونهي مطابق دی[۱].

۳- واده شوي ښځه[۲]: دهغي بيله اجازي په نکاح ورکول صحيح ندي، او اجازه يي په ويَلو سره ده، داسي نه لکه پيغله چي اجازه يي په سکوت او چوپتيا سره وي.

په مغني کي وايي: دعلماوو په مينځ کي هيڅ اختلاف نه ګورو چي دواده شوي ښځي اجازه په ويَلو سره ده، ځکه ژبه دزړه نه تعبير کوي، او هماغه معتبره په هر هغه ځای کي چي اجازي اخيستلو ته ضرورت وي[۳].

شيخ الاسلام ابن تيميه رحمت الله عليه وايي: نه ښايي چي

(۱) زاد المعاد في هدي خير العباد ۹۶/۵.

(۲) واده شوي ښځه نه مقصد هغه ښځه ده چي جماع ورسره شوي وي، او هغه ته په فقهي اصطلاح کي (ثيبه) وايي.(ژباړن)

(۳) المغني ۴۹۳/۶.

(c) ketabton.com: The Digital Library

څوك ښځه دهغي داجازې نه بغير په نكاح وركړي، لكه څنګه چي پيغمبر ﷺ امر كړى دى، كه يي خوښه نه وه، نو په زوره به په نكاح نه وركول كيږي، خو وړه پيغله پلار كولاى شي چي بيله اجازي يي په نكاح وركړي، او دهغي رايه نشته، او بالغه واده شوي ښځه بيله اجازي په نكاح وركول ناروا دي كه پلار وي او كه بل څوك، او پدي سره دمسلمانانو اجماع ده، او همدارنګه بالغه پيغله هم بيله دهغې داجازي نه په نكاح وركول دپلار او نيكه نه بغير بل چا ته روا ندي دټولو مسلمانانو په اجماع سره، او دپلار او نيكه لپاره بهتره ده چي اجازه يي واخلي.

علماء دواده شوي ښځي په اجازه اخيستلو كي اختلاف لري چي آيا فرض ده او كه مستحب؟

صحيح داده چي فرض ده، او دښځي په ولي[1] فرض دي چي دهغي په نكاح وركولو كي دالله ﷻ وويريږي، او وګوري چي كوم سړي ته چي يي وركوي ايا دهغي سره مناسب دى او كه نه؟ څكه ښځه خو دهغې د مصلحت لپاره وده وي، نه دځان

---

(۱) دښځي ولي هغه څوك دى چي دښځي واك او صلاحيت ورسره وي، لكه پلار، نيكه او يا ددوى په شان نور.(ژباړن)

(c) ketabton.com: The Digital Library

دمصلحت لپاره[١].

دښځي په نکاح ورکولو کي دولي شرط والی او دهغه حکمت:

ښځي ته دمناسب خاوند داختيار حق ورکول پدي معنی نه دی چي هغه هر رنګي وغواړي هماغسي سړي سره واده وکړي، که څه هم پکي ددي دکورنۍ او يا خپلوانو لپاره ضرر هم وي، بلکه دا په خپل ولي پوري تړلې ده چي دهغې داختيار په هکله به غور کوي او په کار کي به ورته لارښوونه کوي، او دنکاح تړلو کار به يي په غاړه اخلي، نو دا به پخپله دځان نکاح نه تړي، که يي داسي وکړه نو نکاح يي باطله ده، لکه څنګه چي دعائشي رضی الله عنها په حديث کي راغلي دي: «أَيُّمَا امْرَأَةٍ نَكَحَتْ نَفْسَهَا بِغَيْرِ إِذْنِ وَلِيِّهَا فَنِكَاحُهَا بَاطِلٌ فَنِكَاحُهَا بَاطِلٌ فَنِكَاحُهَا بَاطِلٌ..».

ترجمه: هره هغه ښځه چي دولي له اجازي بغير خپل ځان په نکاح کړي، نو نکاح يي باطله ده، نکاح يي باطله ده، نکاح يي باطله ده. ترمذي وايي: دا حديث حَسَن دی، او ترمذي، ابو داود، نسائي او ابن ماجه کي راغلي دي: «لا نِكَاحَ إِلاَّ بِوَلِيٍّ».

---

(١) مجموع الفتاوی ٣٩/٣٢-٤٠.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ترجمه: نکاح بيله ولي نه نشته (صحت نلري)، نو دا دوه حديثه او کوم چي په همدي معنی راغلي دي پدي دلالت کوي چي نکاح بيله ولي نه صحيح نده، ځکه اصل په نفي کولو کي د(شرعي) صحت نفي کول دي، او ترمذي وايي: پدي حديث علماوو عمل کړی، لکه عمر، علي، ابن عباس، ابو هريره او نور، او همدا ډول دتابعينو دفقهاوو نه نقل شوي دي چي وايي: بيله ولي نکاح صحت نلري، او دا دشافعي، احمد او اسحاق قول دی[۱].

په واده کي داعلان لپاره دښځو دريي وهل:

دښځو لپاره دريي وهل مستحب دي تر څو دواده اعلان وشي او خبر يي خپور شي، او دا به يوازي دښځو په مينځ کي وي، او ساز او سرود اسباب، او سندرو ويونکو ښځو آوازونه به ورسره نه وي، خو دښځو لخوا دشعر او ترانو ويل پدي مناسبت سره چي نارينه يي وانه وري پروا نلري، پيغمبر ﷺ فرمايي: «فَصْلُ مَا بَيْنَ الْحَلالِ وَالْحَرَامِ الدُّفُّ وَالصَّوْتُ فِي

(۱) المغني ۶/۴۴۹.

(c) ketabton.com: The Digital Library

النِّكَاحِ»[1].

ترجمه: دحلال او حرامو په مينځ کي توپير او علامه په واده کي درپي وهل او آوازونه ويل دي.

شوکاني وايي: دا ددي دليل دی چي په واده کي درپي وهل او په لوړ اواز سره څه شيان ويل لکه: مونږ تاسو ته راغلو، مونږ تاسو ته راغلو او داسي نور، روا دي، خو نه هغه سندري چي شر تري پاريږي، او دښکلا او ناروا شيانو او يا شرابو توصيف او بيان پکښي کي وي، چي دا په واده او بيله واده په بل ځای کي هم حرام دي، او همدارنګه نور ناروا لهو ولعب هم حرام دي[2].

ای مسلماني خوري دواده لپاره دسرو زرو او جامو په اخيستلو کي له حده تيری مکوه، ځکه دا د هغه اسراف څخه شميرل کيږي له کوم نه چي الله ﷻ منع کړيده، او فرمايلي دي چي دهغه خاوندان نه خوښوي، الله ﷻ فرمايي: ﴿وَلاَ تُسْرِفُواْ

---

(۱) بخاري، ترمذي، ابن ماجه، او نسائي روايت کړی، او ترمذي هغه حَسَن بللی دی.

(۲) نيل الاوطار ۶/۲۰۰.

(c) ketabton.com: The Digital Library

إِنَّهُ لاَ يُحِبُّ الْمُسْرِفِينَ﴾.

ترجمه: او اسراف مکوئ، بيشکه هغه اسراف کونکي نه خوښوي. نو تا ته ښايي چي له اعتدال نه کار واخلې او له بيځايه فخر او سيالي کولو نه ځان وساتې.

پر ښځي دميړه اطاعت کول فرض، او نافرماني کول حرام دي:

مسلماني خوري په تا دميړه اطاعت کول په نيکو کارونو کي فرض دي، ابو هريره ﷺ وايي چي پيغمبر ﷺ فرمايلي دي: «إِذَا صَلَّتْ الْمَرْأَةُ خَمْسَهَا وَصَامَتْ شَهْرَهَا وَحَفِظَتْ فَرْجَهَا وَأَطَاعَتْ زَوْجَهَا دَخَلَتْ الْجَنَّةَ مِنْ أَيِّ أَبْوَابِ الْجَنَّة شَاءَتْ»[1].

ترجمه: کومه ښځه چي خپل پنځه وخته لمونځ وکړي، او خپله فرضي مياشت روژه ونيسي، او دخپل ميړه اطاعت وکړي، او دخپل پت حفاظت وکړي، نو جنت به د هري دروازي نه چي وغواړي ننوځي.

له ابو هريره عنه رضي الله نه روايت دی چي پيغمبر ﷺ فرمايلي دي: «لاَ يَحِلُّ لِلْمَرْأَةِ أَنْ تَصُومَ وَزَوْجُهَا شَاهِدٌ إِلاَّ بِإِذْنِه

(۱) ابن حبان په خپل (صحيح) کي روايت کړی دی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

وَلاَ تَأْذَنَ فِي بَيْتِه إِلاَّ بِإِذْنِه»(۱).

ترجمه: ښځې ته دمېړه په حضور کې روژه نيول روا ندي، مګر دهغه په اجازه سره، او دمېړه کور ته به څوك نه پرېږدي مګر دمېړه په اجازه سره.

او له ابو هريره ﷺ نه روايت دی چې پيغمبر ﷺ فرمايي: «إِذَا دَعَا الرَّجُلُ امْرَأَتَهُ إِلَى فِرَاشِه فَلَمْ تَأْتِه فَبَاتَ غَضْبَانَ عَلَيْهَا لَعَنَتْهَا الْمَلاَئِكَةُ حَتَّى تُصْبِحَ»(۲).

ترجمه: کله چې مېړه خپله ښځه وخپل بستر ته وغواړي، او هغه ورته رانشي، او مېړه يې ترينه په خفګان شپه تيره کړي، نو ملائکې به پر هغې باندې تر سهاره پورې لعنت وايي.

او له ابو هريره ﷺ نه روايت دی چې پيغمبر ﷺ فرمايي: «وَالَّذِي نَفْسِي بِيَدِه مَا مِنْ رَجُلٍ يَدْعُو امْرَأَتَهُ إِلَى فِرَاشِه فَتَأْبَى عَلَيْه إِلاَّ كَانَ الَّذِي فِي السَّمَاءِ سَاخِطًا عَلَيْهَا حَتَّى يَرْضَى عَنْهَا».

ترجمه: زما دې په هغه ذات قسم وي چې زما نفس (روح

---

(۱) بخاري او مسلم روايت کړی دی.
(۲) بخاري او مسلم او نورو روايت کړی دی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

يي په لاس كي دى، داسي سړى به نه وي چي خپله ښځه وخپل بستر ته راوبولي، او هغه يي ونه مني، مګر هغه ذات چي په اسمان كي دى پر هغې باندي به په غضب او قهر وي تر څو چي ميړه څني راضي شي.

او په ښځي باندي ميړه حق لري چي د كور سرپرستي او خدمت يي وكړي، او دهغه بي اجازي له كور نه ونه وځي، پيغمبر ﷺ فرمايي: «وَالْمَرْأَةُ رَاعِيَةٌ فِي بَيْتِ زَوْجِهَا وَمَسْئُولَةٌ عَنْ رَعِيَّتِهَا»[١].

تـــرجمه: او ښځه دميړه د كور سرپرسته ده او دخپل لاس لاندي امورو نه مسئوله ده، او همدارنګه ميړه پر ښځي حق لري چي د كور كار ورته وكړي او خادمي راوستلو ته يي اړ نكړي، چي بيا دهغي سره په تكليف وي، او دهغي په وجه ځان او يا اولاد ته يي خطر متوجه شي.

شيخ الاسلام ابن تيميه رحمت الله عليه وايي: د الله ﷻ دا قـول: ﴿فَالصَّالِحَاتُ قَانِتَاتٌ حَافِظَاتٌ لِّلْغَيْبِ بِمَا حَفِظَ اللّهُ﴾ [د النساء سورت: ٣٤ آيت].

---

(١) بخاري او مسلم روايت كړى دى.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ترجمه: نو صالحي او نیکي ښځي (هغه دي کومي چي دميړه) اطاعت کونکي (فرمان وړونکي ، او دالله په (توفيق او حفاظت سره (دميړه) په غیاب کي (دهغه دمالونو او اسرارو) ساتونکي وي. دا آیت دلالت کوي پدي باندي چي پر ښځي دميړه اطاعت فرض دی، لکه دکور خدمت کول، ورسره سفر کول، ځان ورته په هر وخت کي دهغه طلب ته تیارول، او داسي نور، او د پیغمبر ﷺ سنت هم په همدي دلالت کوي[۱].

علامه ابن القيم وايي: کوم کسان چي په ښځي باندي دميړه خدمت فرض بولي داسي استدلال کوي: چي دا کار دالله ﷻ دخطاب او دي آیت نازولو په وخت دخلکو په مينځ کي دعرف او عادت سره سم پيژندل شوی کار وو، اما دښځي لخوا دکور کار نه کول، او دا چي ميړه يې خدمت وکړي، او جارو وهل، غنم اوړه کول، اوړه ميشته ول، کالي وينځل، او دکور فرشول، او دکور نور کارونه کول، نو دا دمُنکَراتو او ناوړه کارونو څخه ګڼل کيږي، الله ﷻ فرمايي: ﴿وَلَهُنَّ مِثْلُ الَّذِي عَلَيْهِنَّ بِالْمَعْرُوفِ﴾ [د البقره سورت: ۱۲۸ آيت].

---

(۱) مجموع الفتاوی ۳۲/ ۲۶۰-۲۶۱.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ترجمه: او له ښځو لپاره له عرف او عادت سره سم هماغه شان حقوق دي کوم چي په هغوی دي، او فرمايي: ﴿الرِّجَالُ قَوَّامُونَ عَلَى النِّسَاءِ﴾ [د النساء سورت: ٣٤ آيت].

ترجمه: نارينه په ښځو باندي حاکم دي. نو که ښځه دميړه خدمت ونکړي، بلکه ميړه دهغي خدمت وکړي نو بيا به ښځه پده باندي حاکمه وي. او بيا وايي: بلکه الله ﷻ په ميړه باندي دښځي نفقه او کالي او ځای ورکول دهغې سره دمشترك ژوند او دهغې دخدمت په مقابل کي فرض کړيدي کوم چي ميړه يي دښځي نه لاس ته راوړي، فرض کړي ده. او بل دا چي هغه عقدونه چي له شرطونو نه خالي وي، نو هغه دعرف او عادت سره سم اجراء کيږي، او (دنکاح په باره کي) عرف او عادت دادی چي ښځه به خدمت او دکور دننه کارونه په غاړه اخلي. او بيا (دخپلي وينا په ادامه کي) وايي: چي پدي کار کي دلوی حيثيت والا او ټيټ حيثيت والا، او دمالداري او غريبي ښځي په مينځ کي فرق نشته، ځکه چي فاطمه رضي الله عنها چي دټولو ښځو نه زيات شرافت ورپه برخه وو، دخپل ميړه خدمت يي کاوه، او پيغمبر ﷺ ته يي دخدمت او کار له وجهي شکايت

(c) ketabton.com: The Digital Library

وكړ، خو هغه يي شكايت وانه وريدی [۱].

سوال: كه ښځه وګوري چي ميړه يي ورسره خوښ ندی، او دا غواړي چي ورسره پاتي شي، نو دا به ددي مشكل دحل لپاره څه كوي؟

جواب: الله ﷻ فرمايي: ﴿وَإِنِ امْرَأَةٌ خَافَتْ مِن بَعْلِهَا نُشُوزًا أَوْ إِعْرَاضًا فَلاَ جُنَاْحَ عَلَيْهِمَا أَن يُصْلِحَا بَيْنَهُمَا صُلْحًا وَالصُّلْحُ خَيْرٌ﴾ [د النساء سورت: ۱۲۸ آيت].

ترجمه: كه كومه ښځه په خپل ميړه پوه شي چي سركښي ورسره كوي او مخ ځني ګرځوي (بي پروايي ورسره كوي)، نو څه باك نشته كه هغوی په خپلو كي سره روغه وكړي، او روغه (له ټولو نه) بهتره ده.

حافظ ابن كثير وايي: كه دښځي سره دا ويره وي چي ميړه به نفرت ځني وكړي او يا مخ ځني وګرځوي، نو كولای شي چي له خپلو بعضو حقوقو نه لكه نفقه يا جامي يا شپه تيرول او يا داسي نورو نه تيره شي، او ميړه ته هم روا ده چي ورنه ويي مني، نه ښځي ته پدي كي څه باك شته او نه دميړه لپاره په

(۱) الهدي النبوي لابن القيم ۵/۱۸۸-۱۸۹.

(c) ketabton.com: The Digital Library

قبلولو کې څه باك شته، څکه الله ﷻ فرمايي: ﴿فَلاَ جُنَاْحَ عَلَيْهِمَا أَن يُصْلِحَا بَيْنَهُمَا صُلْحًا وَالصُّلْحُ خَيْرٌ﴾ .

ترجمه: نو څه باك نشته که هغوی په خپلو کې سره روغه وکړي، او روغه (له تولو نه) غوره ده.، او دروغې دغوره والي معنی داده چې هغه له جدا کيدو نه غوره ده... او بيا (ابن کثير دسوده بنت زمعه رضي الله عنها قصه ذکر کړه، چې کله مشکل لوی شو او پيغمبر ﷺ له هغې نه دجداکيدو اراده وکړه، نو هغې روغه ورسره وکړه، چې خپله شپه به وعائشې رضي الله عنها ته ورکړي، خو له هغې نه به نه جداکيږي، نو پيغمبر ﷺ دا روغه تري ومنله، او هغه يې له ځان سره وساتله(۱).

سوال: که چيري ښځه له ميړه سره خوښه نه وي او غواړي ځني جلا شي نو څه بايد وکړي؟

جواب: الله ﷻ فرمايي: ﴿فَإِنْ خِفْتُمْ أَلاَّ يُقِيمَا حُدُودَ اللّهِ فَلاَ جُنَاحَ عَلَيْهِمَا فِيمَا افْتَدَتْ بِهِ﴾ [د البقره سورت: ۱۲۹ آيت].

ترجمه: که وويريدلاست چې دوی دواړه (ښځه او ميړه) به

(۱) تفسير ابن کثير ۲/۴۰۶.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دالله ﷻ احکام په ځای نکړي، نو کوم عوض چي ښځي (دطلاق په مقابل کي میړه ته) ورکړی دی، دهغه (په اړه) دوی دواړو لره څه ګناه نشته.

حافظ ابن کثیر په خپل تفسیر کي وايي: که چیري دښځي او میړه په مینځ اختلاف راشي، او ښځه دمیړه حقوق په ځای نکړي، او بد يي راشي، او ګډ ژوند ورسره ګران شي، نو دا کولای شي چي میړه ته د مهر نه څه ورکړي او ځان ځني خلاص کړي، او پدي باندي هغه ته ورکولو کي څه باك نشته، او نه يي په منلو کي پر میړه څه باك شته[۱]، او دي ته (په شریعت کي) خُلع[۲] وايي.

سوال: که ښځه له میړه نه بیله کوم عذر جلا والی وغواړي، نو هغې ته څه ګناه شته؟

جواب: له ثوبان ﷺ نه روایت دی چي پیغمبر ﷺ فرمايلي دي: «أَيُّمَا امْرَأَةٍ سَأَلَتْ زَوْجَهَا طَلاَقَهَا مِنْ غَيْرِ مَا بَأْسٍ فَحَرَامٌ

(۱) تفسیر ابن کثیر ۴۸۳/۱.
(۲) خُلع دي ته وايي چي ښځه دپیسو او یا بل عوض په مقابل کي له میړه نه طلاق واخلي.(ژباړن)

(c) ketabton.com: The Digital Library

عَلَيْهَا رَائِحَةُ الْجَنَّةِ»[(۱)].

ترجمه: کومه ښځه چې بيله کوم سبب او عذر نه له خپل ميړه نه طلاق وغواړي، نو دجنت بوی په هغې باندي حرام دی. او دا ځکه چې طلاق هغه حلال کار دی چې الله ﷻ يې نه خوښوي، او يوازي په دضرورت او حاجت په وخت کي په هغه عمل کيږي، او بيله ضرورته هغه مکروه دی، ځکه چې له هغه نه داسي ضررونه او مشکلات مينځ راځي چې ټولو ته ښکاره دي، او هغه ضرورت چې دهغه په وجه ښځه کولای شي طلاق وغواړي هغه دادی چې ميړه ددي (شرعي) حقوق په ځای نکړي، او دښځي په پاتي کيدو کي دهغي لپاره ضرر وي، الله ﷻ فرمايي: ﴿فَإِمْسَاكٌ بِمَعْرُوفٍ أَوْ تَسْرِيحٌ بِإِحْسَانٍ﴾ [د البقره سورت: ۲۲۹ آيت].

ترجمه: نو (پر ميړه) په ښه وجه سره (دښځي) ساتل، او يا په نيکۍ سره (دهغي) پريښودل پکار دي، ﴿لِّلَّذِينَ يُؤْلُونَ مِن نِّسَآئِهِمْ تَرَبُّصُ أَرْبَعَةِ أَشْهُرٍ فَإِنْ فَآؤُوا فَإِنَّ اللّهَ غَفُورٌ رَّحِيمٌ وَإِنْ

---

(۱) ابو داود او ترمذي روايت کړی، او ابن حبان په خپل (صحيح) کي صحيح ګڼلی دی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

عَــزَمُواْ الطَّلَاقَ فَإِنَّ اللَّهَ سَمِيعٌ عَلِيمٌ﴾ [د البقره سورت: ۲۲۶-۲۲۷ آيتونه].

تــرجمه: دهغو کسـانو لپاره چي دخپلو ښځو (دجماع کولو نـه) قسـم کـوي، ښايـي څلور مياشـتي انـتظار وکـړي، نـو که يي رجـوع وکـړه (او سره يو ځای شول)، نو الله ﷻ ښه بخښونکی او ډېر مهربان دی، او که يي دطلاق اراده او قصد وکړو نو الله ښه اوريدونکی او ښه عالم دی.

دنکاح دعقد دختميدلو وروسته احکام:

دښځـي او مـيړه په مينـځ کـي جـلا والـی دوه قسمه دی: اول په ژونـد کـي جـلا والـی، او دوهـم دمرګ په وجه جلا والـی، او په دواړو حالـتونو کـي پر ښځـي عِدَت لازم دی، او عدت دادی چي يـوه معيـنه مـوده (څلـور مياشـتي دجداوالـی وروسـته) بـه انتظار کـوي، او پـدي کـي حکمـت دادی چي پـه هغـه کـي ديـو مکملـي نکـاح دختميدو حد او اندازه ده، او همدارنګه داولاد نه دښځي درَحِـم[۱] پاکوالی دی، تر څو نوی ميړه يي جماع ورسره ونکړي،

(۱) دښځـي (رَحِـم) (يـا بچـی دانـه) هغـه ځـای دی پـه کـوم کـي چـي دماشـوم پيدا ايښت وي. (ژباړن)

(c) ketabton.com: The Digital Library

چي په نتيجه کي به يي اشتباه مينځ ته راشي او داولاد نسب به ضايع شي، او په هغه کي دنکاح دمخکيني عقد او دجدا شوی ميړه دحق احترام، او دجدا والی په وجه دخفګان او تاثُر اظهار هم دی.

عدت څلور قسمه دی:

اول قسم: دحمل داره ښځي عدت: دهغي عدت دماشوم په پيدا کيدلو سره پوره کيږي، رجعي طلاق[1] يي وي او که بائن، په ژوند کي جلا شوي وي، او که دميړه دمرګ په وجه، الله ﷻ فرمايي: ﴿وَأُوْلَاتُ الاحْمَالِ أَجَلُهُنَّ أَن يَضَعْنَ حَمْلَهُنَّ﴾ [د الطلاق سورت: ٤ آيت].

ترجمه: او دحمل داره ښځو عدت تر هغه پوري دی چي ماشوم وزيږوي.

دويم قسم: دهغه طلاقه شوي ښځي عدت چي حيض لري: او دهغي عدت دري مياشتي دی، الله ﷻ فرمايي: ﴿وَالْمُطَلَّقَاتُ يَتَرَبَّصْنَ بِأَنفُسِهِنَّ ثَلاَثَةَ قُرُوَءٍ﴾ [د البقره سورت: ۲۲۸

(۱) (رجعي طلاق) هغه دی چي دهغه وروسته ميړه ښځي ته بيله نوي نکاح رجوع کولای شي، او (بائن طلاق) هغه دی چي ميړه ښځي ته بيله نوي نکاح نه رجوع نشي کولای.(ژباړن)

(c) ketabton.com: The Digital Library

آيت].

ترجمه: او طلاق شوي ښځي به دري حيضه انتظار کوي.

دريم قسم: دهغي ښځي عدت چي حيض يي نه وي: او هغه ددوو ښځو په حق کي وي، يو هغه وړه نجلۍ چي حيض يي لا نه وي راغلی، او بله هغه زړه ښځه چي دحيض راتلو اميد يي نه وي، نو الله ﷻ ددي دواړو عدت داسي بيان کړيدی: ﴿وَاللاَّئِي يَئِسْنَ مِنَ الْمَحِيضِ مِن نِّسَائِكُمْ إِنِ ارْتَبْتُمْ فَعِدَّتُهُنَّ ثَلاثَةُ أَشْهُرٍ وَاللاَّئِي لَمْ يَحِضْنَ﴾ [د الطلاق سورت: ٤ آيت].

ترجمه: او ستاسو هغه ښځي چي له حيض نه نا اميده وي، که تاسو (دهغوی په باره کي) په شك کي ياست، نو دهغوی عدت دري مياشتي دی، او دهغو ښځو چي حيض نه ورته راځي، يعني دهغوی عدت هم همداشان دی.

څلورم قسم: هغه ښځه چي ميړه يي مړ شوي وي: الله ﷻ يي عدت داسي بيان کړی دی: ﴿وَالَّذِينَ يُتَوَفَّوْنَ مِنكُمْ وَيَذَرُونَ أَزْوَاجًا يَتَرَبَّصْنَ بِأَنفُسِهِنَّ أَرْبَعَةَ أَشْهُرٍ وَعَشْرًا﴾ [د البقره سورت: ٢٣٤ آيت].

ترجمه: او کوم کسان چي له تاسو نه وفات کيږي، او ښځي

(c) ketabton.com: The Digital Library

ترينه پاتې شي، ښځې به يې څلور مياشتې او لس ورځې انتظار کوي. نو دا حکم عام دی دهغو ښځو په باره کې چې خلوت ورسره شوی وي او که نه، وړه وي او که لويه (بالغه)، او حملداره ښځه پدې حکم کې نده شامله، ځکه هغه پدې ايت سره بيله شوه: ﴿وَأُوْلَاتُ الاحْمَالِ أَجَلُهُنَّ أَن يَضَعْنَ حَمْلَهُنَّ﴾ [د الطلاق سورت: ٤ آيت].

ترجمه: او دحمل داره ښځو عدت تر هغه پوري دی چې ماشوم وزيږوي[۱].

کوم شيان چې عدت والا ښځي ته حرام دي:

۱- دهغې دغوښتولو[۲] حکم:

الف- هغه ښځه چې طلاق يې رجعي وي: دعدت والا ښځي غوښتل او طلبګاري کول که په صراحت وي او که په اشاره، حرام دي، ځکه چې هغه دميړه لرونکي ښځي حکم لري، نو هيڅا ته دهغې طلبګاري روا نده، ځکه هغه لاتردي وخته پوري دخپل اول ميړه په نکاح کې ده.

(۱) الهدي النبوي دابن القيم تاليف ۵۹۵-۵۹۴/۵، تحقيق شوی چاپ.
(۲) دغوښتلو نه مقصد له هغې نه دنکاح طلبګاري کول دي.(ژباړن)

(c) ketabton.com: The Digital Library

ب- هغه ښځه چې طلاق يې رجعي نه وي: دهغې طلبګاري کول صراحتاً حرام دي، او اشارتاً روا دي، الله ﷻ فرمايي: ﴿وَلاَ جُنَاحَ عَلَيْكُمْ فِيمَا عَرَّضْتُم بِهِ مِنْ خِطْبَةِ النِّسَاء﴾ [د البقره سورت: ۲۳۵].

ترجمه: او په تاسو باندي څه ګناه نشته دښځو په هغه طلبګاري کي چي تاسو په اشاره او کنايه سره کړيده. او تصريح داده چي په نکاح کولو کي خپله خوښه او رغبت ښکاره کړي، مثلاً ووايي: زه غواړم ستا سره واده وکړم، ځکه چي کيداى شي دښځي حرص او خوښه په نکاح کي ددي سبب شي چي دا دخپل عدت دپوره کيدو دعوه وکړي مخکي لدينه چي هغه فعلاً پوره شوى وي، خو اشاره او کنايه داسي نه وي، ځکه په هغه کي دنکاح کولو صراحت نه وي شوى، ځکه څه ناروا پکي نشته، او دمخکيني آيت (مفهوم مخالف)[1] هم په همدي دلالت

---

(۱) مفهوم مخالف: په کلام کي دذکر شوى حکم مخالف حکم ته وايي، مثلا په ايت کي ددي خبري بيان شوى دى چي که دعدت لرونکي ښځي طلبګاري په کنايه سره روا ده، ددي حکم مخالف حکم (يعني مفهوم مخالف) چي په آيت کي ندى ذکر شوى دادى: چي په صريح ډول دنومړي ښځي طلبګاري روا نده.(ژباړن)

(c) ketabton.com: The Digital Library

کوي. او داشاري مثال دادی چي ووايي: ستا غوندي ښځه مي خوښيږي. او د غير رجعي طلاق والا ښځي ته روا دي چي دکنايي طلبګار ته جواب په اشاره سره ورکړي، خو دصراحت طلبګار ته جواب ويل روا ندي، اما هغه ښځي چي طلاق يي رجعي وي هغه به نه په صراحت او نه اشاره دطلبګار غوښتني ته جواب وايي.

۲- دعدت والا پر ښځي دنکاح عقد تړل ناروا دي: الله ﷻ فرمايي: ﴿وَلاَ تَعْزِمُواْ عُقْدَةَ النِّكَاحِ حَتَّىَ يَبْلُغَ الْكِتَابُ أَجَلَهُ﴾ [د البقره سورت: ۲۳۵ آيت].

ترجمه: او نکاح مه تړی تر هغه پوري چي تاکلی (عدت) خپلي اخيري نيتي ته ورسيږي.

ابن کثير وايي: يعني: نکاح مه تړی تر هغه پوري چي عدت ختم شي، او علماوو پدي اجماع کړيده چي دعدت په وخت کي نکاح تړل صحيح ندي [۱].

(۱) تفسير ابن کثير ۵۰۹/۱.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دوه مسالې:

اوله مسأله: کومه ښځه چي له صحيح خلوت[١] نه مخکي طلاقه شي پر هغې باندي عدت نشته، الله ﷻ فرمايي: ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِذَا نَكَحْتُمُ الْمُؤْمِنَاتِ ثُمَّ طَلَّقْتُمُوهُنَّ مِن قَبْلِ أَن تَمَسُّوهُنَّ فَمَا لَكُمْ عَلَيْهِنَّ مِنْ عِدَّةٍ تَعْتَدُّونَهَا﴾ [د الاحزاب سورت: ٤٩ آيت].

ترجمه: ای مومنانو کله چي مومني ښځي په نکاح کړی او بيا طلاق ورکړی مخکي لدينه چي ورسره يوځای شی، نو تاسو لره په هغوی باندي کوم عدت نشته چي تاسو دهغه شمار وکړی او حساب يي کړی.

ابن کثير په خپل تفسير کي وايي: دا دعلماوو په مينځ کي يوه اتفاقي خبره ده چي ښځه که دخلوت نه مخکي طلاقه شي پر هغي باندي عدت نشته، نو کولای شي چي سمدستي دچا

---

(١) صحيح خلوت: دي ته وايي چي ميړه دښځي سره له نکاح نه وروسته په يوه کوټه کي داسي يوازي شي چي بل څوک موجود نه وي، او دجماع کولو څه ممانعت هم نه وي، نو داسي خلوت دجماع حکم لري، که څه هم جماع يي نه وي کړي.(ژباړن)

(c) ketabton.com: The Digital Library

سره چي وغواړي واده وکړي.

<u>دوهمه مسأله</u>: کومه ښځه چي له خلوت نه مخکي طلاقه شي او مهر يي تعين شوی وي، نو هغه دنيم مهر اخيستلو حق لري، او دکومي ښځي لپاره چي مهر نه وي تعين شوی، نو هغه دمتعي(۱) حق لري، چي دخپل وسعي سره سم څه کالي او يا نور شيان ورته ورکړي.

او کومه ښځه چي دخلوت نه وروسته طلاقه شي، نو هغه دپوره مهر حق لري، الله ﷻ فرمايي: ﴿لاَّ جُنَاحَ عَلَيْكُمْ إِن طَلَّقْتُمُ النِّسَاء مَا لَمْ تَمَسُّوهُنُّ أَوْ تَفْرِضُواْ لَهُنَّ فَرِيضَةً وَمَتِّعُوهُنَّ عَلَى الْمُوسِعِ قَدَرُهُ وَعَلَى الْمُقْتِرِ قَدْرُهُ﴾ [د البقره سورت: ۲۳۶ آيت].

ترجمه: په تاسو څه ګناه نشته که ښځي مو طلاقي کړې مخکي لدي نه چي جماع ورسره وکړی او (دمهر) اندازه ورته تعين کړی، او دوی لره متعه ورکړی، پر غني سړی دخپلي وسعي په اندازه او پر نادار سړي باندي دخپلي وسعي په اندازه

---

(۱) متعه: وهغو کاليو او يا نورو شيانو ته وايي چي ميړه يي وخپلي ښځي ته له طلاق نه وروسته دخپلي وسعي په اندازه دهغي دخوشحالولو لپاره ورکوي، او دا هله وي چي دښځي مهر نه وي تعين شوی.(ژباړن)

(c) ketabton.com: The Digital Library

(دمتعې ورکول لازم دی)، تر دې آيته پورې: ﴿وَإِن طَلَّقْتُمُوهُنَّ مِن قَبْلِ أَن تَمَسُّوهُنَّ وَقَدْ فَرَضْتُمْ لَهُنَّ فَرِيضَةً فَنِصْفُ مَا فَرَضْتُمْ﴾

[د البقره سورت: ۲۳۷ آيت].

ترجمه: او که مو هغوی ته طلاق ورکړ مخکې لدېنه چې جماع ورسره وکړی، او هغوی لره مو (دمهر) اندازه تعين کړې وي، نو نيم مهر به (ورکوی) له هغه (مهر) نه چې تاسو تعين کړی دی. يعنې ای دښځو خاوندانو په تاسو باندې څه ګناه نشته که خپلې ښځې له جماع او مهر تعينولو نه مخکې طلاقې کړی، که څه هم په هغې کې دښځو دخفګان او خاطر رنجې ده، نو ځکه خو په متعه کې ددې خفګان جبران دی، او متعه دهر سړي دوسعې په اندازه او له رسم ورواج سره سمه وي، او بيا الله ﷻ دهغې ښځې ذکر وکړی کومې ته چې مهر تعين شوی وي، نو دنيم مهر ورکولو حکم يې وکړی.

حافظ ابن کثير په خپل تفسير کې وايي: دمهر نيموالی په نومړي حالت کې دعلماوو تر مينځ اتفاقي خبره ده او کوم اختلاف دهغه په باره کې نشته[۱].

---

(۱) تفسير ابن کثير ۵۱۲/۱.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۲- كومه ښځه چې ميړه يې وفات شوى وي په څلور مياشتي لس ورځي عدت كې ښځه شيان حرام دي چې (حداد) ورته وايي:

اول: دعطرو ټول انـواع: نـه بـه پـه بـدن عطـر وهـي او نـه پـه خپلو جامو، او نـه بـه خوشبويه شيـان استعمالوي، پيغمبر ﷺ په صحيح حديث كي فرمايي: «وَلاَ تَمُسَّ طِيباً».

ترجمه: او عطر (خوشبويي) مه استعمالوه.

دوهـم: دبـدن سينګارول: دنكريـزي كـول او نـور دسـينګار تـول انـواع لكــه ســترګي تــورول، او دمــخ مخــتلف پــوډرو استعمالول پـري حرام دى، خـو كـه وسترګو تورولـو تـه دعـلاج لـپاره ضرورت پيدا شي، نـه دسينګار لپاره، نو څه پروا نلري، نو دشپي بـه سترګي تـوروي او دورځـي بـه يـي پـاكوي، او پـروا نلـري كـه سترګي بيـله رنجـو نه په بل شي سره معالجه كړي چي دسينګار له شيانو نه نه وي.

دريـم: دهغـو جـامو اغوسـتل چـي دسـينګار لـپاره جـوړي شـوي وي، خـو داسـي جامـي اغوسـتلاى شي چي عـادتاً سينګار پكـي نـه وي، او دكـوم خـاص رنـګ تعين نشته بلكه درواج سره سم رنګونه به اغوندي.

څلـورم: دانګشـترۍ (ګوتـي) پـه شـمول دسـرو زرو دټولـو

(c) ketabton.com: The Digital Library

انواعو استعمال .

پنځم: بيله هغه کور نه چي ددي په موجوديت کي يي ميړه پکښي وفات شوی په بل کور به شپه نه تيروي، او بيله کوم شرعي عذر نه بل کور ته نه ځي، او نه به دمريض پوښتني ته ځي، او نه به دخپل او دوست ليدلو ته ځي، خو دورځي لخوا يوازي دخپلو ضروري کارونو دکولو لپاره وتل ورته روا دي.

او بيله دغو پنځو شيانو نه نور هيڅ شي له هغو شيانو نه ورته ناروا ندی، کوم چي الله ﷻ ورته روا کړي دي.

ابن القيم وايي: وهغي ته دنوکونو اخيستل، دبغل دوېښتانو ليري کول، او دهغو وېښتو خريل چي شرعاً مستحب دي، او په سدر (زميو)[١] سره لامبل، او وېښتو زمونځول، ورته روا دي[٢].

شيخ الاسلام ابن تيميه وايي: وهغي ته دحلالو شيانو لکه ميوه، غوښه خوړل، او دروا ځښاکو چښل.. روا دي، او بيا وايي: او دهيڅ روا کار کول لکه خامك دوزي، خياطي، اوبدل

---

(١) سدر يا زمي: د بيرو تنکی پاڼو ته وايي چي پخوا به پري خلکو سر، ځان او جامي پري مينځلي.(ژباړن)

(٢) الهدي النبوي ۵۰۷/۵.

(c) ketabton.com: The Digital Library

او نور داسي کارونه چي ښځي يي کوي، دا ټول ورته روا دي، او هغه څه چي دعدت نه مخکي ورته روا وه لکه دضرورت په وخت کي دنارينه وو سره په ستر کي خبري کول، او داسي نور ورته روا دي، او همدا د پيغمبر ﷺ دسنت مطابق هغه طريقه ده کومه چي دصبحابه وو رضي الله عنهم ښځو به دخپل ميړونو دوفات نه وروسته اختياروله[1].

او دا چي عوام خلك وايي: چي له سپوږمۍ نه به مخ پټوي، او دکور بام ته به نه خيژي، دنارينه وو سره به خبري نکوي، او له محرمو نارينه وو نه به مخ پټوي، او نوري داسي خبري دا ټولي بيځايه دي او څه اساس نلري، والله اعلم.

(۱) مجموع الفتاوی ۳۴/۲۷-۲۸.

(c) ketabton.com: The Digital Library

لسم فصل

دهغو احکامو بيان چې په هغي سره دښځي عزت او عفت خوندي کيږي:

۱- ښځه دسړي په شان (له حرامو نه) دسترګو په پټولو، او دفرج (شرمګاه) په ساتلو ورته امر شوی دی، الله ﷻ فرمايي: ﴿قُــل لِّلْمُؤْمِــنِينَ يَغُضُّوا مِنْ أَبْصَارِهِمْ وَيَحْفَظُوا فُرُوجَهُمْ ذَلِكَ أَزْكَــى لَهُمْ إِنَّ اللَّهَ خَبِيرٌ بِمَا يَصْنَعُونَ ❁ وَقُل لِّلْمُؤْمِنَاتِ يَغْضُضْنَ مِنْ أَبْصَارِهِنَّ وَيَحْفَظْنَ فُرُوجَهُنَّ﴾ [د النور سورت: ۳۰-۳۱ آيتونه].

ترجمه: (ای پيغمبره) ووايه مومنانو ته چې پټې کړي سترګي خپلي (له ناروا کتلو نه) او وساتي فرجونه (شرمګاوي) خپل (له حرامو نه)، دا دوی لره ډير پاکيزه (او ګټور) دی، الله ډير ښه خبر دی په هغه څه چې دوی يې کوي، او (ای پيغبره) ووايه مومنو ښځو ته چې پټې کړي سترګي خپلي (له ناروا کتلو نه) او وساتي فرجونه (شرمګاوي) خپل (له حرامو نه).

زمونږ شيخ محمد الامين الشيقيطي رحمت الله عليه په خپل تفسير کي وايي: الله ﷻ مسلمانو نرو او ښځو ته امر کړی

(c) ketabton.com: The Digital Library

دی چې خپلې ستركې او فرجونه (له ناروا نه) وساتي، او دفرجونو په ساتلو كې دا هم ده چې له زنا لواطت[1]، مساحقت[2]، لوخول، او خلكو ته له ښودلو نه يې وساتي.. او بيا وايي: او الله ﷻ هغه نرو او ښځو لپاره چې پدې آيت سره عمل كوي دبخښنې او لوى اجر او ثواب وعده كړې ده، كه چيرې ورسره هغه كارونه هم وكړي كوم چې داحزاب په سورت كې ذكر شوي دي، الله ﷻ فرمايي: ﴿إِنَّ الْمُسْلِمِينَ وَالْمُسْلِمَاتِ﴾ إلى قوله: ﴿وَالْحَافِظِينَ فُرُوجَهُمْ وَالْحَافِظَاتِ وَالذَّاكِرِينَ اللَّهَ كَثِيرًا وَالذَّاكِرَاتِ أَعَدَّ اللَّهُ لَهُم مَّغْفِرَةً وَأَجْرًا عَظِيمًا﴾ [د الاحزاب سورت: ۳۵].

ترجمه: بيشكه مسلمان نارينه، او مسلمانې ښځې... او دخپلو فرجونو ساتونكي نر او ښځې، او دالله ډير يادونكي نر او ښځې، دوى لره الله مغفرت (دګناهونو بخښنه) او لوى اجر او ثواب تيار كړى دى[3].

---

(۱) لواطت: دي ته وايي چې نر له نر سره دشا لخوا جماع وكړي.(ژباړن)
(۲) معنا به يې لږ وروسته په متن كې راشي.(ژباړن)
(۳) اضواء البيان ۶/۱۸۶-۱۸۷.

(c) ketabton.com: The Digital Library

او مساحقت دي ته وايي چي يوه ښځه خپل فرج دبلي ښځي له فرج سره ومښي، او دا ډير لوی جرم او ګناه ده چي ددي کار دواړه کونکي دلوی سزا او ادب مستحق دي.

په مغني کي وايي: که چيري دوي ښځي خپل فرجونه يو بل سره ومښي، نو دوی دواړه زناکاره او لعنتي دي، پيغمبر ﷺ فرمايي: «إِذَا أَتَتْ الْمَرْأَةُ الْمَرْأَةَ فَهُمَا زَانِيَتَانِ».

ترجمه: که چيري ښځه دبلي ښځي سره بد فعل (مساحقت) وکړي، نو دوی دواړه زناکاره دي. او هغوی ته دتعزير په شکل سزا ورکول کيږي، ځکه دا داسي زنا ده چي (په شريعت کي) ټاکلي سزا نلري[۱].

نو مسلمانه ښځه او خصوصاً ځواني ښځي بايد لدي ناوړه او ناروا کار نه ډډه وکړي.

اما (دناروا شيانو نه) دسترګو پټولو په باره کي ابن القيم وايي: اما دسترګو کتل چي دي نو هغه دشهوت جلبونکي او

---

(۱) المغني ۱۹۸/۸.

او شيخ ابــن تيمــيه په مجموع فتاوی ۳۲۱/۱۵ کي وايي: نو پدي سره ساحقه ښځه زناکاره ګڼل کيږي، لکه څنګه چي په حديث راغلي: دښځو سحاق دهغوی زنا ده.

(c) ketabton.com: The Digital Library

راوستونکي دي، او دهغې ساتل دفرج ساتل دي، او چا چې خپلو سترګو ته لاره خلاصه کړه نو ځان يې له هلاکت سره مخامخ کړ، او پيغمبر ﷺ فرمايي: «يَا عَلِيّ، لاَ تُتْبِعْ النَّظْرَةَ النَّظْرَةَ، فَإِنَّمَا لَكَ الأُولَى».

ترجمه: اى علي، (وحرامو شيانو ته) په يو ځلي کتلو پسې بيا مه ګوره، يوازي اول ځل کتل ستا لپاره (روا) دي. لدي کتلو نه مراد ناڅاپه کتل دي چې بغير له قصد نه وي.. او وايي: په مسند کې له پيغمبر ﷺ نه روايت دى فرمايي: «النَّظَرُ سَهْمٌ مَسْمُومٌ مِنْ سِهَامِ إِبْلِيس».

ترجمه: دسترګو کتل دشيطان دغَشُو نه يو زهرجن غَشى دى.. او بيا وايي: او کتل دټولو هغو پيښو اساس دى کوم چې انسان ته رسيږي، ځکه يو ځلي کتل دانسان په خاطر کې يوه انګيزه پيدا کوي، او له هغه نه فکر مينځ ته راځي او هغه فکر بيا په شهوت بدليږي، او له شهوت نه اراده پيدا کيږي، او بيا دا اراده ټينګيږي، او کلک عزم ځنې جوړ شي، او بالاخره که مانع او خنډ پيدا نشي، نو هغه به خامخا دعمل جامه اغوندي، نو ځکه خو ويل شوي دي: چې په سترګو پټولو او ساتلو باندي

(c) ketabton.com: The Digital Library

صبر کول لدي نه اسانه دی چي له هغه نه وروسته دواقع شوي کار (ګناه) په جزا او درد باندي صبر وشي[۱].

نو ای مسلماني خوري پر تا باندي لازمه ده چي ونارينه وو ته له کتلو نه، او له هغه شهوت انګيزه عکسونو نه چي بعضي مجلو کي، او يا په تلويزيون او ويډيو کي دي، خپلي سترګي وساتي، او نور له بد عاقبت نه به سالمه پاته شې، ډير داسي کتل وي چي وکتونکي ته يي لوی مصيبتونه پيښ کړي وي، او اور له وړو بڅرو نه مينځ ته راځي.

۲- او دفرج دساتلو له اسبابو نه يو هم دسندرو او ساز سروز له اوريدلو نه ليري والی دی.

ابن القيم وايي: او دشيطان له غولونکي شيانو نه چي دناخيزه علم، عقل او (ضعيفه) ديانت خاوندان پري تيروځي، او دجاهلانو او فساد کارانو زړونه يي په هغه سره ښکار کړيدي، يو هم داوازونو او دناروا ساز وسرود الاتو اوريدل دي چي زړونه له قران نه ليري کوي، او دګناهونو او فسق وفجور خوا ته يي رابولي، نو د(ساز وسرود الات) دشيطان کتاب، او دالله ﷻ (له ذکر) نه دغفلت پرده ده، او دلواطت او زنا وسيله

---

(۱) الجواب الکافي ص۱۲۹-۱۳۰.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ده، او دهغـه پـه واسـطه سـره ناکـاره او فاسـق عاشـق دخپلـي معشـوقي نـه خـپل لـوی (نـاروا) مقصـد لاس تـه راوړي... او بـيا وايـي: امـا دښځـي او بـي ږيري هلك دسندرو اوريدل دډيرو لويو ګناهونو نـه دي، او لـه هغي نـه غټ فساد پـه دين کي پيښيږي... او بيا وايـي: او پدي کي شك نشته چي هر غيرتمن سړی خپل ښځه او اولادونـه دسندرو لـه اوريدو داسـي لـيري سـاتي، لکـه څنګه چـي يـي لـه نـورو مشـکوکو کـارونو او اسـبابو نـه لـيري ساتي.. او همدارنګه وايـي: او ټولـو تـه معلومـه ده چي کله ښځه دميـړه غوښتني تـه ځان نـه ورکـوي، نـو هغـه کوښښ کـوي چي سندري ورته واوروي، نو بيا هغه نرمي ښکاره کوي، او دا ځکه چـي داوازونـو پـه مقابل کي په چټکۍ سره دښځي احساسات را پاريـږي، نـو کـه چيري دا اواز دسندري وي نـو دښځي راپاريدل پـه دوو وجهـو سـره وي: داواز لـه جهتـه، او دهغـه معنا لـه جهتـه..

او وايـي: نـو کـه ددي عـلاج سره ډول، څواني، رقص، او مستي يـو ځـای شي، نـو کـه دښځي لـه سندرو نـه ماشوم پـه ګيډه کيده، نـو لـه همـدي سندرو نـه بـه يـي ماشوم پـه ګيډه شي، نو قسم پـه الله ﷻ چـي څومـره پـت داره او عـزت داره ښځـي پـه سـندرو سره بي

(c) ketabton.com: The Digital Library

پته او فاحشي شوي دي؟![۱].

نو ای مسلماني خوري له الله نه وويريږه، او لدي خطرناكه اخلاقي مرض نه چي سندري اوريدل دي ډډه وكړه، كوم چي دمسلمانانو په مينځ كي په مختلفو وسايلو او طريقو سره يي دنشرولو كوښښ كيږي، چي ډيري ناپوه نجوني يي له معينه ځايونو نه لاس ته راوړي او بيا يي په خپلو مينځونو كي يو بل ته لاس پلاس كوي.

۳- او دفرجونو دساتلو داسبابو نه بل وخارج ته له سفر كولو نه دښځي منع كول دي، بيله دي چي كوم محرم ورسره وي چي دفاسقانو او بدكارانو نه يي وساتي.

پدي باره كي صحيح احاديث راغلي دي چي ښځه بيله محرم نه له سفر كولو نه منع ده، له هغه جملي نه دابن عمر عنهما رضي الله حديث دي وايي چي پيغمبر ﷺ فرمايلي دي: «لا تُسَافِرُ الْمَرْأَةُ ثَلاثَةَ أَيَّامٍ إِلاّ مَعَ ذِي مَحْرَمٍ»[۲].

تــرجمه: ښځه دي ددريو ورځو سفر بيله محرم نه نكوي. او

---

(۱) إغاثة اللهفان ۲۶۴/۱، ۲۴۸، ۲۴۲-۲۶۵.

(۲) بخاري او مسلم روايت كړی دی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

له ابو سعيد الخدري عنه رضي الله نه روايت دی چي پيغمبر ﷺ منع کړيده چي ښځه د دوو ورځو او دوو شپو په مسافه دخپل ميړه يا محرم نه بغير سفر وکړي، او ابو هريرة له پيغمبر ﷺ نه روايت کوي چي فرمايلي يي دي: «لاَ يَحِلُّ لامْرَأَةٍ تُؤْمِنُ بِاللّهِ وَالْيَوْمِ الآخِرِ تُسَافِرُ مَسِيرَةَ يَوْمٍ وَلَيْلَةٍ إلاّ مَعَ ذِي مَحْرَمٍ عَلَيْهَا»[١].

ترجمه: کومه ښځه چي په الله او دقيامت په ورځ ايمان لري ددريو شپو او ورځو په اندازه سفر ورته روا ندی، مګر دا چي محرم به په سفر کي ورسره وي.

او په پورتني احاديثو کي ددريو، او دوو، اويوه شپه او ورځ مسافي نه مقصد هغه مسافه ده کومه چي دهغه وخت دنقليه وسائلو په واسطه په پښو او يا سپرلی (بودګانو) سره وهل کيده، او داحاديثو اختلاف چي دمسافي په تعين کي په دريو او دوو او يوه شپه او ورځ سره او له دي نه هم کم- راغلی دهغه وجه څنګه چي علماوو ويلي دي داده: چي له هغه څخه مقصد مطلقاً سفر دی، نو کومي مسافي ته چي سفر ويل کيږي ښځه بيله محرمه دهغي مسافي تللو نه منع ده.

---

(١) بخاري او مسلم روايت کړی دی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

امام نووي وايي: نو خلاصه دا شوه: چي هر هغه تګ ته چي سفر وويلي شي، نو ښځه بيله ميړه او يا محرم نه له هغه نه منع ده، که دا تګ ددريو ورځو په اندازه وي، او يا دوو ورځو، او يا يوه ورځ، او يا يو رباط وي او يا په بله اندازه وي، ځکه دابن عباس روايت مطلق راغلی دی، او هغه دمسلم داخيرني رواياتو نه دی چي وايي: «لا تسافر امرأة إلا مع ذي محرم» ترجمه: ښځه به بيله محرم نه سفر نکوي. او دا هر هغه څه په بر کي نيسي کوم چي دسفر اطلاق باندي کيږي، والله اعلم[(۱)].

اما هغو کسانو چي فتوی يي ورکړيده چي ښځه کولای دښځو ديوي ډلي سره دفرضي حج سفر وکړي، نو دا فتوی دسنت خلاف ده، امام خطابي وايي: پيغمبر ﷺ ښځه منع کړيده چي بيله محرم سرې نه سفر وکړي، نو ښځي ته دحج لپاره دسفر کولو اجازه ورکول بيله هغه شرط نه چي پيغمبر ﷺ اينبی دی، دسنت خلاف خبره ده، نو که چيري دښځي وتل بيله محرم نه ګناه وي، نو بيا حج ورباندي لازمي ندی، او هغه

(۱) شرح صحيح مسلم للنووي ۱۰۳/۹.

(c) ketabton.com: The Digital Library

داسي عبادت دی چي نتیجه او عاقبت به یي ګناه وي[(۱)].

زه وایم: دغو کسانو دښځي لپاره بیله محرم نه عامه اجازه نده ورکړي، بلکه دا یي یوازي دفرضي حج لپاره ورکړیده او بس.

امام نووي وایي: وښځي ته بیله محرم نه دعبادت، تجارت، زیارت او نورو شیانو لپاره سفر کول روا ندي[(۲)].

نو کوم کسان چي په دي زمانه کي دښځي بیله محرم نه په هر نوع سفر اجازه ورکولو کي سهل انګاري کوي، دهغوی قول معتبر ندی، او هیڅ معتبر عالم ورسره پدي کي موافق ندی.

او دا چي وایي: مَحرَم ښځه په طیاره کي سپَرَوي، او بیا یي بل محرم په هغه بل وطن کي چي دا ورته سفر کوي، استبقالوي، او طیاره -ددوی په ګمان- دډیرو نارینه او ښځینه سورلیو په وجه داطمینان او امن ځای دی.

نو موږ په جواب کي ورته وایو: هیڅکله داسي نده، بلکه طیاره نسبت بل ځای ته دلوی خطر ځای دی، ځکه په هغه کي سورلي ټول سره ګډي وي، بلکه کیدای شي چي سړی دښځي

---

(۱) معالم السنن مع التهذیب لابن القیم ۲/۲۷۶-۲۷۷.
(۲) المجموع ۸/۲۴۹.

(c) ketabton.com: The Digital Library

څنګ ته کښيني، او کيدای شي طياري ته څه داسي مشکل پيښ شي چي له خپل مسير نه يي وګرځوي او بل ميدان ته لاړه شي، نو هلته به داسي څوك نه وي چي ددې ښځي استقبال وکړي، نو له خطر سره به مخامخ وي، او دښځي به څه حال وي پداسي يو ښار کي چي نه پکښي بلده وي، او نه ورسره محرم وي؟

۴- او دفرجونو دساتلو له اسبابو نه بل دښځي او سړي په مينځ کي بيله محرمه نه ديوازي کيدلو منع کول دي، پيغمبر ﷺ فرمايي: «مَنْ كَانَ يُؤْمِنُ بِاللهِ وَالْيَوْمِ الآخِرِ فَلا يَخْلُوَنَّ بِامْرَأَةٍ لَيْسَ مَعَهَا ذُو مَحْرَمٍ مِنْهَا، فَإِنَّ ثَالِثَهُمَا الشَّيْطَانُ».

ترجمه: څوك چي په الله او دقيامت په ورځ ايمان لري، دښځي سره دي بيله محرم نه خلوت نه کوي، ځکه ددوی دوو (ښځي او سړي) دريم کس به شيطان وي. او له عامر بن ربيعه عنه رضي الله نه روايت دی چي پيغمبر ﷺ فرمايي: «أَلاَ لاَ يَخْلُوَنَّ رَجُلٌ بِامْرَأَةٍ لا تَحِلُّ لَهُ، فَإِنَّ ثَالِثَهُمَا الشَّيْطَانُ، إلا مَحْرَمٍ».

ترجمه: با خبره اوسی، چي يو سړی به له يوي ښځي سره خلوت نکوي، (دا) ورته روا ندي، ځکه چي دريم کس به

(c) ketabton.com: The Digital Library

شيطان وي، مګر دا چې محرم ورسره وي. مجد په (المنتقى) کې وايي: دا دوه حديثه احمد روايت کړي دي، او معنا يې مخکې دابن عباس په متفق عليه حديث کې ذکر شوه.

امام شوکاني وايي: او له بيګانه ښځې سره يو ځای خلوت کول په اجماع سره حرام دي، لکه څنګه چې حافظ (ابن حجر) په (فتح الباري) کې راوړي دي، او دحراموالی علت لکه څنګه چې په حديث کې راغلي دي دادی چې ددوی سره دريم کس شيطان دی، او دشيطان موجوديت دوی وګناه ته رابولي، اما که محرم وي نو خلوت کول دبيګانه ښځې سره جائز دی، ځکه دګناه او جرم واقع کيدل دهغه په حضور کې ناممکنه ده[۱].

او بعضې ښځې او ددوی اولياء (دواك خاوندان) په بعضې انواع دخلوتونو کې سهل انګاري کوي، او هغه په لاندې ډول دي:

الف- دښځې خلوت دميړه له خپلوانو سره، او هغه ته مخ لوڅول، او دا خلوت له نورو نه زيات خطرناکه خلوت دی، پيغمبر ﷺ فرمايي: «إِيَّاكُمْ وَالدُّخُولَ عَلَى النِّسَاءِ»، فَقَالَ رَجُلٌ

---

(۱) نيل الاوطار ۶/۱۲۰.

(c) ketabton.com: The Digital Library

مِــنْ الأَنْصَــارِ: يَــا رَسُولَ اللّٰهِ أَفَرَأَيْتَ الْحَمْوَ؟ قَالَ: «الْحَمْوُ الْمَوْتُ»[۱].

تــرجمه: دښځو سره دخلوت کولو نه ډډه وکړی، نو له انصارو نه يوه سړي وويل: ای رسول الله ايا دميړه ورور هم؟ ويــي فـرمايل: دمــيړه ورور (لــيور) د مــرګ (پــه شــان) دی. او (الحمـو) پـه حديـث کـي دمـيړه ورور تـه وايـي، يعنـي ګواکـي پيغمبر ﷺ دا بد وګڼل چي له هغه سره (ښځه) خلوت وکړي.

حافظ ابن حجر وايي: نووي ويلي دي: دلُغت علماوو پدي خبره اتفاق کړی دی چي (احمـاء) دميړه خپلوانو تـه وايي، لکه دهغـه پلار، تره، ورور، وراره، دتره زوی، او نور، او همدارنګه وايـي: دهغـه نـه مقصـد پـه حديث کي دميړه خپلوان دي، ما سوا دهغـه له پلرونو او زامنو نه، ځکه هغوی يي دښځي لپاره محرم بلـل کـيږي او خلـوت ورسـره روا دی، او خلـوت تـه يـي دمـرګ نسبت نـه کـيږي.. وايـي: او عادتاً خلك پدي باره کي دبي باکی نـه کار اخلـي او ورور دخـپل ورور دښځي (ورنداري) سره خلوت کـوي، نـو ځکـه يي لـه مرګ سره مشابهت ورکړ، او ځکـه خو

---

(۱) احمد، بخاري، او ترمذي روايت کړی دی، او ترمذي صحيح ګڼلی دی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ځني اجتناب كول غوره دي[۱].

شوكاني وايي: د پيغمبر ﷺ دا قول: «اَلْحَمْـوُ الْمَوْتُ» معنا داده: چي له نورو نه بايد زيات له هغه نه ويره وي[۲].

نو اى مسلماني خوري له الله نه وويريږه، او پدي كار كي بي باكي ونكړي، كه څه هم خلكو پدي باره كي له بي باكۍ نه كار اخيستى دى، ځكه اعتبار دشريعت حكم ته دى نه دخلكو رسم ورواج ته.

ب- بعضـي ښځـي او دهغـوى دواك خـاوندان (اولـياء) پـه موټر كـي يـوازي دنامحـرم موټروان سره سپريدلو كي بي باكي كوي، پداسي حال كي چي دا ناروا خلوت دى.

شـيخ محمـد بـن ابراهـيم آل الشـيخ (پـه خـپل وخـت كـي دسعودي عربستـان مفتـي رحمت الله عليه وايـي: او اوس پدي كي څـه شك نشـته چي دبيګانه ښځـي يـوازي او بـيله محرم نه سـپريدل له موټروان سره يو ښكاره ناروا كار دى، او په هغه كي ډير فسـادونه وجود لـري چي بـايد سـاده ونه بلل شي، برابره ده كـه ښځـه كورنـۍ پـښ خولي وي، او كه بهر راوتونكي او دنارينه

(۱) فتح الباري ۹/۳۳۱.
(۲) نيل الاوطار ۶/۱۲۲.

(c) ketabton.com: The Digital Library

وو سره خبري کونکي وي، او کوم سړي چي دخپلو ښځو لپاره داسي کار خوښوي نو هغه دضعيف ايمان او کمزوري نارينتوب خاوند دی، چي په خپل ناموس باندي بي غيرته دی، او پيغمبر ﷺ فرمايي: « أَلاَ لاَ يَخْلُوَنَّ رَجُلٌ بِامْرَأَةٍ لا تَحِلُّ لَهُ، فَإِنَّ ثَالِثَهُمَا الشَّيْطَانُ».

ترجمه: با خبره اوسی، چي يو سړی به له يوي ښځي سره خلوت نکوي، (هغه) ورته روا نده، ځکه چي دريم کس به شيطان وي. او په موټر کي دموټروان سره يو ځای سپريدل، له هغه خلوت نه خطرناك دی کوم چي په کور کي او يا بل ځای کي وي، ځکه په موټر کي هغه کولای شي چي په داخل دښار او بهر له ښار نه هر ځای ته وغواړي يوړلی شي که ښځه راضي وي که نه وي، چي لدي نه ډير لوی فسادونه را پيداکيدلای شي کوم چي په عادي خلوت کي دهغه توقع نشته[١].

او هغه کس چي خلوت په هغه سره روا کيږي بايد لوی او بالغ وي، او دماشوم موجوديت کافي ندی، او دا چي بعضي ښځي گمان کوي چي که ماشوم له ځان سره ملگری کي نو

(١) شرح صحيح مسلم ١٠٩/٩.

(c) ketabton.com: The Digital Library

خلوت به ورسره روا شي، دا غلط ګمان دی.

امام نووي وايي: اما که چيري يو بيګانه سړی له بيګانه ښځي سره خلوت وکړي، و دريم سړی ورسره نه وي، نو دا خلوت دعلماوو په اتفاق سره حرام دی، او همدارنګه که ددوی سره داسي څوك وي چي دماشومتوب په وجه حيا نه ورنه کيږي، نو دا خلوت روا ندی[١].

ج- بعضي ښځي او دهغوی دواك خاوندان (اولياء) دډاکټر سره دښځي دخلوت کولو په باره کي بيباکي کوي، پدي دليل چي ښځه وعلاج ته ضرورت لري، او دا ډير لوی ناروا کار دی، او خطر يي ډير لوی دی، چي بايد دهغه په باره له سکوت نه کار وانه خيستل شي.

شيخ محمد بن ابراهيم رحمت الله عليه وايي: په هر حال، دبيګانه ښځي سره خلوت کول شرعاً حرام دی، که څه هم دهغه ډاکټر سره وي چي دښځي علاج کوي، نظر پدي حديث: «لاَ يَخْلُوَنَّ رَجُلٌ بِامْرَأَةٍ لا تَحِلُّ لَهُ، فَإِنَّ ثَالِثَهُمَا الشَّيْطَانُ».

ترجمه: يو سړی به له يوي ښځي سره خلوت نکوي، (هغه

---

(١) مجموع الفتاوی ٥٢/١٠.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ورته روا نده، ځکه چي دريم کس به يي شيطان وي. نو ديو چا موجوديت له ښځي سره حتمي دی، که ميره وي او که يي بل نارينه محرم وي، که چيري ممکن نه وي نو بايد دخپلوانو نه يي يوه بله ښځه ورسره وي، او که له تيرو کسانو نه هيڅوك نه وي، او مرض خطرناکه وي، او وروسته کول يي ممکن نه وي، نو کم تر کمه يوه نرسه خو بايد چي موجوده وي، تر څو دممنوع او حرام خلوت نه مخنيوی وشي (۱).

او همدارنګه ډاکټر ته روا ندي چي دبيګانه ښځي سره خلوت وکړي، که څه هم دا ښځه ډاکټره او ملګري يي وي، او يا نرسه وي، او و ړانده معلم او دده په شان بل چا ته روا ندي چي دشاګردي سره خلوت وکړي، او په طياره کي وميلمه پاله ښځي ته روا ندي دبيګانه سړي سره خلوت وکړي، او خلګ دناچله تمدن په نامه او دکفارو نه دتقليد په وجه، او وشرعي احکامو ته دنه اهميت ورکولو په وجه، پدي کارو کي دبيباکي نه کار اخلي، فلا حول ولا قوة إلا بالله العلي العظيم.

او وسړي ته روا ندي چي دکور دخادمي او مزدوري سره خلوت وکړي، او نه به دکور خاونده دخادم او مزدور سره خلوت

---

(۱) مجموع الفتاوی ۱۰/۱۳.

(c) ketabton.com: The Digital Library

کـوي. دخادمـانو نارينه وو او ښځـو مشـکل يـو ډيـر خطـرناکه مشـکل دی چي ډيـر خلك پدي زمانه کي پري مبتلا شوي دي، پدي وجـه چـي ښځـي پـه تعليـم او لـه کـور نـه بهـر کارونو باندي بوختـي شـوي دي، چي پر مسلمانانو سرو او ښځو چي ددي کار نـه پـه کلکـه ډډه وکـړي، او داحتياطـي تدابـيرو نـه پـدي باره کار واخلي، او دخلکو دبدو او ناوړو عادتونو سره سم لاړ نشي.

اووني مسئله:

ښځـي تـه نـاروا دی چـي دبـيگانه سـړي سـره مصـافحه[۱] وکړي.

شيخ عـبد العزيز بـن عبد الله بن باز رحمت الله عليه وايي: دبيگانه ښځـو سـره مصـافحه مطلقاً حـرامه ده، ځوانانـي وي او کـه زړې وي، او کـه مصافحه کونکی ځوان وي او کـه سپين ږيری وي، ځکـه پـدي کـي ودواړو تـه دفتنـي خطـر دی، او لـه پيغمـبر ﷺ نـه روايت چي فرمايي: «إِنِّي لا أُصَافِحُ النِّسَاءَ».

تــــــــرجمه: زه لـه ښځـو سـره مصـافحه نکـوم. او عـائشـه رضی الله عنها وايـي: د پيغمـبر ﷺ لاس قطعـاً دښځـي لـه لاس سره

---

(۱) مصـافحه: دلاس سترې مشـي کول.(ژباړن)

(c) ketabton.com: The Digital Library

تماس ندی کړی، او دهغوی سره يوازي په خبرو بيعت کاوه. او فرق نلري چي دمصافحي په وخت کي يي لاس په څه پټ کړی وي او که نه وي، ځکه يو دعامو دلائلو په خاطر، او بل پدي کي دفتني داسبابو مخنيوی دی (۱).

شيخ محمد الامين الشنقيطي رحمت الله عليه په خپل تفسير کي وايي: يوه شه چي بيګانه سړي ته دبيګانه ښځي سره مصافحه کول روا نده، او ناروا ده چي دسړي دبدن کومه حصه دښځي دبدن دکومي حصي سره تماس وکړي، او دليل يي دادی:

اول: پيغمبر ﷺ فرمايلي دي: «إِنِّي لا أُصَافِحُ النِّسَاءَ».

تـــرجمه: زه له ښځو سره مصافحه نکوم. او الله ﷻ فرمايي: ﴿لَقَـــدْ كَانَ لَكُمْ فِي رَسُولِ اللَّهِ أُسْوَةٌ حَسَنَةٌ﴾ [د الاحزاب سورت: ۲۱ آيت].

تـــرجمه: په تحقيق سره چي د پيغمبر ﷺ (په کردار او افعالو کي) ستاسو لپاره غوره پيروي ده. نو بايد د پيغمبر ﷺ

(۱) الفتاوی، دمؤسسة الدعوة الإسلامية الصحفية چاپ ۱۸۵/۱.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دسنت پیروي وکړو او دښځو سره مصافحه ونکړو، او دحج په سورت کي مو ونارینه وو ته داحرام په وخت او نورو وختونو کي مطلقاً دژړ لباس اغوستلو دحرام والي په بحث کي دنومړي حدیث ذکر وکړی، او همدارنګه داحزابو دسورت دحجاب په ایت کي، او دا چي پیغمبر ﷺ دبیعت په وخت کي دښځو سره مصافحه نکول واضح دلیل دی ددي خبري چي سړی باید دښځي سره مصافحه ونکړي، او نه ښایي چي دده دبدن کومه حصه دهغي دبدن دکومي حصي سره تماس وکړي، ځکه له ټولو نه دبدن سپك تماس مصافحه ده، نو چي له هغه نه پیغمبر ﷺ پداسي وخت کي ډډه وکړه چي هغه ضرور وه او دبیعت اخیستلو وخت وو، نو پدي یي دلالت وکړ چي هغه ناروا ده، او هیچا ته د پیغمبر ﷺ مخالفت روا ندی، ځکه هغه دخپل امت لپاره په خپلو اقوالو، افعالو او تقریراتو[۱] سره دشریعت بیان کونکی دی.

دوهم: کوم چي مونږ مخکي ذکر کړل چي ښځه ټوله

---

(۱) تقریر: دي ته وایي چي د پیغمبر ﷺ په مخکي کوم کار وشي او هغه له هغه نه منع ونکړي، نو دي ته تقریري سنت ویل کیږي.(ژباړن)

(c) ketabton.com: The Digital Library

عـورت ده، پـر هغـي لازمـه ده چـي سـتر وکـړي، او دسـتـرګو پـه ساتلو ځکـه امر شوي ده تـر څو پـه فتنه کي ونه لويږي، او پدي کـي شـك نشـتـه چـي ددوو بدنونـو تمـاس کـول نسـبت دسـترګو کـتلو تـه زيات شهوت راپاروي، او فتني ته انسان رابولي، او هر انصاف داره سړي ته ددي خبري صحت معلوم دی.

دريـم: دا دبـيګانه ښځـي نـه دخونـد اخيسـتلو ذريعـه ده، ځکـه چـي دالله څخـه ويـره او تقوی پـه نن زمانه کي ډيره کمه ده، او امانـتداري نشـتـه، او دمشـکوکو کـارونو دکولـو څـوك پـروا نلري، او مونږ پـه وارو وارو اوريدلـي دي چي بعضي عوام خلك دخپلي ښځـي خور (خوښينه يا خينه) پـه خوله مچوي، او هغوی دا مچـول ـچـي پـه اجمـاع سـره حـرام دي- سـلام بولـي، او ورتـه وايـي: سـلام پـري واچـوه، او مقصـد يـي دا وي: چـي مچ يي کړه. نـو کـوم حق چي پـه هغـه کـي هـيڅ شـك نشـتـه دادی: چي له ټولو فتـنو، او مشکوکو کارونو، او دهغه داسبابو نه ليري والی پکار دی، او لـه لويـو فتـنو نـه دناريـنه لخوا دبيګانه ښځـي دبـدن يوه حصـه مسـه کـول دي، او کـوم شی چي دحرام کار سبب ګرځي له هغه نه مخنيوی فرض دی(۱).

(۱) اضواء البيان ۲/۶۰۲-۶۰۳.

(c) ketabton.com: The Digital Library

او په اخير کي:

اى مسلمانو نارينه وو او ښځو تاسو ته دالله ﷻ هغه وصيت او توصيه پيادوم چي فرمايي: ﴿قُل لِّلْمُؤْمِنِينَ يَغُضُّوا مِنْ أَبْصَارِهِمْ وَيَحْفَظُوا فُرُوجَهُمْ ذَلِكَ أَزْكَى لَهُمْ إِنَّ اللَّهَ خَبِيرٌ بِمَا يَصْنَعُونَ ۞ وَقُل لِّلْمُؤْمِنَاتِ يَغْضُضْنَ مِنْ أَبْصَارِهِنَّ وَيَحْفَظْنَ فُرُوجَهُنَّ وَلَا يُبْدِينَ زِينَتَهُنَّ إِلَّا مَا ظَهَرَ مِنْهَا وَلْيَضْرِبْنَ بِخُمُرِهِنَّ عَلَى جُيُوبِهِنَّ وَلَا يُبْدِينَ زِينَتَهُنَّ إِلَّا لِبُعُولَتِهِنَّ أَوْ آبَائِهِنَّ أَوْ آبَاء بُعُولَتِهِنَّ أَوْ أَبْنَائِهِنَّ أَوْ أَبْنَاء بُعُولَتِهِنَّ أَوْ إِخْوَانِهِنَّ أَوْ بَنِي إِخْوَانِهِنَّ أَوْ بَنِي أَخَوَاتِهِنَّ أَوْ نِسَائِهِنَّ أَوْ مَا مَلَكَتْ أَيْمَانُهُنَّ أَوِ التَّابِعِينَ غَيْرِ أُوْلِي الْإِرْبَةِ مِنَ الرِّجَالِ أَوِ الطِّفْلِ الَّذِينَ لَمْ يَظْهَرُوا عَلَى عَوْرَاتِ النِّسَاء وَلَا يَضْرِبْنَ بِأَرْجُلِهِنَّ لِيُعْلَمَ مَا يُخْفِينَ مِن زِينَتِهِنَّ وَتُوبُوا إِلَى اللَّهِ جَمِيعًا أَيُّهَا الْمُؤْمِنُونَ لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ﴾ [د النور سورت: ۳۰-۳۱ آيتونه].

ترجمه: (اى پيغمبره) ووايه مومنانو ته چي پټي کړي ستر ګي خپلي (له ناروا کتلو نه) او وساتي فرجونه (شرمګاوي) خپل (له حرامو نه)، دا (کار) دوى لره ډير پاکيزه (او ګټور) دى، الله ډير

(c) ketabton.com: The Digital Library

ښه خبر دی په هغه څه چې دوی يې کوي، او (ای پيغمبره) ووايه مومنو ښځو ته چې پټې کړي سترګې خپلې (له ناروا کتلو نه) او وساتي فرجونه (شرمګاوي) خپل (له حرامو نه)، او ښکاره نکړي ښايست خپل (او ځاي دسينګار)، مګر هغه څه (زينت) چې ښکاريږي له هغه نه (دکار او کسب په وخت کي)، او وادي چوي پوړنۍ خپل پر خپلو ګريوانونو باندي، او ندي ښکاره کوي (باطني) زينت خپل، مګر خپلو ميړونو ته، يا خپلو پلرونو ته، يا دميړونو پلرونو ته، يا خپلو ځامنو ته، يا دميړونو ځامنو ته، يا خپلو ورونو ته، يا دورونو ځامنو ته، يا دخويندو ځامنو ته، يا خپلو ښځو ته، يا هغو (مريانو) ته چې ددوی لاسونه يې مالکان دي، يا هغه تابع نارينه (لکه طفيلي کسان او داسي نور ساده نارينه) چې دشهوت خاوندان نه وي، يا هغه هلکان چې دښځو په اسرارو نه وي خبر (او دهغوی شرمګاوي يې نه وي ليدلي)، او نه دي وهي پښې خپلې (په ځمکه) تر څو معلوم شي هغه زينت چې دوی يې پټوي، او ټول الله ﷻ ته توبه وکړی ای مومنانو، تر څو کاميابه او خوشبخته شی.

والحمـــد لله رب العالمين، وصلى الله على نبينا محمد، وآله وصحبه وسلم.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دهغو کلماتو لست چي په ترجمه کي راغلي، او دلهجي داختلاف په صورت کي دهغه مرادفي معناګاني

کلمه	معنی
اړ	محتاج
اړخونه	برخي، قسمتونه
اړه	باره کي
استحاضه	کومه وينه چي دښځي له فرج نه دمريضی په وجه وځي، نه دمياشتني عادت په وجه
اطاعت	پيروي، تابعداري
انحرافات	کاږه او ناروا کارونه
انجلۍ	جنۍ، جنکۍ
اوصاف	صفتونه
اونۍ	هفته
بالغه شي	مړانه يي ووهي، ځواني ته ورسيږي
بام	چت
بوقره،	ځادري، چيل
بوکونه	ګوپان

(c) ketabton.com: The Digital Library

کلمه	معنی
بې باکي	سهل انګاري، بې پروايي
بېلابېلو	مختلفو
پارېږي	ولاړېږي، پورته کېږي
پخلې	پخلنه، پخَوَل
پرې	غوڅ
پوښتنه	تپوس، سوال
بهر	دباندې، بيرون
پيغله	ځوانه جينۍ
تره	کاکا، اکا
ټولنه	جامعه، مجتمع، معاشره
توان	قدرت، وسعه
جارو کول	کاڼته کول، په جارو سره ځای پاکول
جامې	کالي، کپړې
جلا	جدا، بېل
جماع	دښځې سره يوځای کېدل، کوروالی
جوړښت	تهداب، بنياد، اساس، بنسټ
جواب	ځواب

(c) ketabton.com: The Digital Library

کلمه	معنی
چتکې	چټکتیا، ژر
چوټي	کمڅي، کوڅي، چونټي
چیري	چیرته
حامله ښځه	هغه ښځه چې په ګیډه کې ماشوم لري، امیدواره
ځانګړي	خاص
حیض	کومه وینه چې له ښځې ته هره میاشت وځي، جامې راتلل
خادمه	مزدوره ښځه
ختل، خیژي	اوچتیدل، اوچتیږي، بره تلل
خړیل	په چاړه سره دوېښتانو لیري کول، کلول
څښاك	دڅښلو شیان
خلاصیدل	کولاویدل، پرانستل
خلګ	خلق، خلك
خوندي	ساتلي، محفوظ
خیټه	نس
دروازه	ور
دریه	چمبه، دریاګې

(c) ketabton.com: The Digital Library

کلمه	معنی
دستکلي	دسماغو، لاسکله، لاس پيټلي، دستاني
ډګرونه	ميدانونه
رابولي	دعوت کوي، راغواړي
رودل	دماشوم له خپلي مور شودي څښل
ږمونځ	ږومونځ، منګځ، ګومنځ
ږمونحول	دويښتانو سمول، ګومنځول
ژغورل	ساتل، حافظت کول
سپين ږيرى	بوډا
سربيره پر دي	علاوه لدي نه
سستم	نظام، بنياد
سندري	اوازونه، غزلي، ګاني
سينګار	ډوَل، ښايست، ښکلا، فيشن
ښايست	ښکلا
شودي	پي
شيان	شيونه، څيزونه
صاع	يو کيلو يا نيم کيلو (تصحيح شي)
طياره	هوايي جهاز، الوتکه

(c) ketabton.com: The Digital Library

کلمه	معنی
عذر	معذرت
عکس	تصویر، فوټو
فکر	سوچ
قول	نظر، رایه، وینا
کجاوه	جوپان، ډولۍ، ډولکۍ
ګډوډ	نامنظم، خراب تراب
ګاڼه	زیور، سره او سپین زر
ګنو	شمیرو
کم نه کمه	لااقل
کَوټۍ	چونتې
کورنۍ	کهول، فامیل، خاندان
کوروالي	جماع، ښځي سره یوځای کیدل، همبستري
لارښوونه	لارښودنه، رهنمایي
لامبل	لمبیدل، غسل کول
نارینه	نران، سړي
لنګیدل	دماشوم پیدا کیدل، لنګون
لوښي	لور ګاني

(c) ketabton.com: The Digital Library

کلمه	معنی
ليچې	موټي، څنګلې
ماشوم	بچې، کوچنی
منفعت	ګټه
موټر	ګاډی
موبنل	مرل
نارينه	نر، سړی
نازك	مېين، نری
ناوړه	بد، بدکاره
نجلۍ	جينۍ، جنکۍ
نشرول	تيتول، خپرول، خورول
ننبۍ	علائم، علامې، ننبانې
نفاس	کومه وينه چې داولاد پيدا کيدلو نه وروسته راشي، خلوينبتي
نومړی	مذکور
نيکر، نيکرونه	چوټه، چوټې، چوټي
نيکه	دمور پلار او يا دپلار پلار
همدارنګه	دغه شان

(c) ketabton.com: The Digital Library

کلمه	معنی
واړه	کوچني
واده	په نکاح کول
وار	خلي
وراره	دوروړ زوی
ویره	یره، ډار
ویریدل	یریدل، ډاریدل
ویښتان	وریښتان، ویښته

(c) ketabton.com: The Digital Library

دموضوعاتو فهرست

سريزه ۳
لومړی فصل: عمومي احکام ۶
۱- داسلام نه مخکي دوره کي دښځي مقام: ۶
۲- دښځي مقام په اسلام کي: ۸
۳- داسلام دښمنان او دهغوی لاس پوخي غواړی چي په اوس عصر کي له ښځي نه دهغي کرامت او حقوق واخلي: ۱۲
۴- مونږ له کور نه بهر دښځي دکار کولو مخالف نه يو که چيري دلاندنيو شرايطو سره برابر وي: ۱۴
دوهم فصل: دښځي جسمي زينت پوري مربوط احکام ۱۶
۱- [د فطري سنتونو احکام]: ۱۶
۲- دښځي دسر او وريځو دوېښتانو، او نکريزو، او دوېښتانو درنګولو احکام: ۱۷
دريم فصل: دحيض، استحاضې، او نفاس احکام ۳۰
اول: حيض: ۳۰
مسأله: د «صُفره» او «کُدره» حکم: ۳۶

(c) ketabton.com: The Digital Library

بله مسأله: ۳۷
يوه مهمه پاملرنه: ۳۹
دوهم: استحاضه: ۴۱
دريم: نفاس:.. ۴۷
څلورم فصل: دجامو او حجاب احکام.. ۵۸
اول: دمسلماني ښځي دشرعي جامو (لباس) کيفيت: ۵۸
دوهم: دپردې (حجاب) معنا، دلائل، او فايدې:................ ۶۲
پنځم فصل: دښځي دلمانځه احکام:................ ۶۷
شپږم فصل: دښځو دجنازې احکام:................ ۸۷
اووم فصل: دښځو دروژې احکام................ ۹۵
روژه په کومو کسانو فرض ده؟ ۹۶
۱- حيض او نفاس: ۹۸
يو څو پاملرني:................ ۱۰۱
اتم فصل: دښځي دحج او عمرې احکام:................ ۱۰۴
پاملرنه:................ ۱۲۷
نهم فصل: دمشترك ژوند او دنکاح دعقد ختمولو
مربوط احکام................ ۱۳۷

(c) ketabton.com: The Digital Library

دښځي په واده کي دهغي نظر اخيستل:........................ ۱۴۴
دښځي په نکاح ورکولو کي دولي شرط والی او دهغه
حکمت: ۱۴۹
په واده کي داعلان لپاره دښځو درېږ وهل: ۱۵۰
پر ښځي دميړه اطاعت کول فرض، او نافرماني کول
حرام دي: ۱۵۲
دنکاح دعقد دختميدلو وروسته احکام:...................... ۱۶۱
عدت څلور قسمه دی: ۱۶۲
کوم شيان چي عدت والا ښځي ته حرام دي:................ ۱۶۴
۱- دهغي دغوښتولو حکم:.................................... ۱۶۴
دوې مسالې:... ۱۶۷
۲- کومه ښځه چي ميړه يي وفات شوی وي په هغې
باندي په عدت کي پنځه شيان حرام دي چي (حداد)
ورته وايي: ۱۷۰
لسم فصل: دهغو احکامو بيان چي په هغي سره دښځي
عزت او عفت خوندي کيږي:.................................. ۱۷۳
اخيرنی مساله: ۱۹۰

(c) ketabton.com: The Digital Library

او په اخير کي: ۱۹۴
دهغـو کلمـاتو لســت چي پـه تـرجمه کـي راغلـي، او
دلهجــي داخــتلاف پـه صــورت کــي دهغــه مرادفــي
معناګاني.. ۱۹۶
دموضوعاتو فهرست.. ۲۰۳

(c) ketabton.com: The Digital Library

إدارة أوقاف
صالح عبدالعزيز الراجحي

تنبيهات على أحكام تختص بالمؤمنات

تأليف
د. صالح بن فوزان الفوزان
ترجمة
عبد النافع زابلي
باللغة البشتو

طبع على نفقة
إدارة أوقاف صالح عبدالعزيز الراجحي
غفر الله له ولوالديه ولذريته ولجميع المسلمين

مطبعة دار طيبة - الرياض - ت: ٤٢٨٣٨٤٠

GIFT NOT FOR SALE

Get more e-books from www.ketabton.com
Ketabton.com: The Digital Library